

YENİ ÇAĞ

- **xx:** Adı ve yapıtları çağlar boyu yaşayacaktır
- **A. Pelse:** Parti denetiminin demokratik özü
- **A. Cunhal:** Portekiz değişimler eşliğinde
- **İ. Malik, R.V. Vivo, V. Seme:** Emperyalizmin stratejisinde bölgesel çatışmaların yeri
- **xx:** «Yığın kültürü» veya yığınlar için kültür
- **J. Faria, H. Mujica, A. Martin, S. Melendez, J. A. Paz Galarraga, J. V. Rangel, J. Escalona:**
Birliğe doğru çetin yol
- **F. Rodrigues:** Halk savaşımının sonucu
- **xx:** 80'li yılların gençliği: Sosyal tablonun çizgileri

Ozel sayfalar

- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP Merkez Komitesine mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP XI. Kongresine mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP XI. Kongresinde yaptığı konuşma
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP Merkez Komitesine mesajı

Ocak
1983

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI

Adı ve yapıtları çağlar boyu yaşayacaktır

1983 yılında, dünyadaki tüm komünistler ve diğer ilericiler Marks'ın adıyla bağlı iki yıldönümünü, 165. doğum ve 100. ölüm yıldönümünü anacaklar.

Marks'ın ölümünden yüzyıl sonra, onun F. Engels ile birlikte yarattıkları, Lenin ve Marks'ın davasının diğer savunucuları tarafından yaratıcı bir şekilde geliştirilen ve zenginleştirilen devrimci öğretisi – Marksizm, bugün bütün devrimcilerin, bütün sosyalizm ve komünizm kurucularının kafalarına egemen olmayı sürdürüyor. Komünist ve işçi partilerinin öncülüğündeki yığınların başarılarıyla, Marks'ın bilimsel bulguları, pekçok ülkenin ve halkın günlük pratiğinin, milyonlarca insanın yaşamının ve savaşmalarının ayrılmaz bir parçası durumuna geldi. Marks'ın geliştirdiği ülküler, tarihin güçlü bir itici gücü ve emperyalizme karşı, barış, ulusal ve sosyal kurtuluş, sosyalizm için verilen savaşımında tükenmez bir esin kaynağı oldular ve olmağa devam ediyorlar. Bu ülkülerin etkisi sürekli artıyor. Marks'ın adı, dünyanın emekçiler adına ve emekçilerin yararına dönüşüme uğratılmasının bayrağı oldu. Marks'ın yaşadığı zamanlarda olduğu gibi bugün de, deneyim, ilk defa Lenin'in söylediği şu sözleri sonsuza kadar doğrulu-yor: Marks'ın öğretisi güçlüdür, çünkü doğrudur.

Anılması gereken günlerin arifesinde – 14 Mart 1983 Marks'ın ölümünün yüzüncü ve 5 Mayıs 1983'de doğuşunun 165. yıldönümüdür – Marks'ın devrimci teorik ve pratik yapıtlarının çağımız açısından anlamı konusunda Engels ve V. İ. Lenin tarafından yapılan klasik değerlendirmelere dönmek yerinde olacaktır. Engels'in, 17 Mart 1883 günü, Londra'daki Highgate mezarlığında Marks'ın mezarı başında yaptığı konuşmayı yayınlıyoruz. (Bu konuşma, Engels'in «Karl Marks'ın Gömülüşü» başlıklı makalesinde yer aldı ve Alman «Der Sozial-Demokrat» gazetesinin 22 Mart 1883 tarihli sayısında basıldı). Bunun yanısıra, Lenin tarafından, Marks'ın ölümünün 30. yıldönümü dolayısıyla yazılmış ve Rusya'da Bolşevik'lerin günlük gaze-

tesini «Pravda» da 1 Mart 1913 tarihinde yayınlanmış «Karl Marks'ın öğretisinin tarihsel yazgısı» başlıklı yazısını da yayınlıyoruz.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» bu yıl, «Marks'tan 100 Yıl Sonra Marksizm» genel başlığı altında, Karl Marks'ın teorilerinin günümüzdeki anlamı konusunda bir dizi yazı yayınlamayı planlıyor.

FRIEDRICH ENGELS

KARL MARKS'IN ANISINA

14 Mart günü öğleden sonra, üçe çeyrek kala, yaşayan düşünürlerin en büyüğü düşünmeye son verdi. Onu iki dakikacık yalnız bırakmıştık, döndüğümüzde onu koltuğunda rahatça uykuya, ama ebedi bir uykuya dalmış bulduk.

Militan Avrupa ve Amerikan proletaryasının, tarihsel bilimin bu kişiyi birlikte yitirdikleri, hiçbir ekilde ölçüye vurulamaz. Bu güçlü kafanın ölümüyle doğan boşluk, kendini çok geçmeden duyuracaktır.

Darvin nasıl organik doğanın gelişme yasalarını keşfettiyse, Marksda insan tarihinin gelişmesinin yasasını keşfetti. Şimdiye kadar ideolojinin aşırı büyümesi tarafından üzeri örtülen basit olguyu, insanoğlunun politikayla, bilimle, sanatla, dinle vb. ile uğraşabilmesi için, herşeyden önce yemesi, içmesi, barınması ve giyinmesi gerektiğini; bu durumda, dolaysız maddesel yaşam gereksinimlerinin üretiminin ve dolayısıyla belirli bir halkın ulaştığı ya da belirli bir dönemde ulaşılan ekonomik gelişme derecesinin, ilgili halkın üzerindeki devlet kurumlarını, hukuk anlayışlarını, sanatı ve hatta dinsel fikirleri geliştirdiği bir temeli oluşturduğu ve dolayısıyla, bunlara, şimdiye kadar yapıldığı gibi tersine değil, bu temelin ışığında açıklama getirilmesi gerektiğini keşfetti.

Hepsi bu kadar değil. Marks, bugünkü kapitalist üretim tarzının ve onun bir ürünü olan burjuva toplumunun özel hareket yasasını da keşfetti. Gerek burjuva iktisatçıların, gerekse sosyalist eleştiricilerin daha önce yaptıkları bütün araştırmalar karanlığın içinde kaybolup gitmişken, artı-değerin keşfi, sorunu birden aydınlattı.

Bir yaşamda böylesi iki keşif yeterlidir. Böylesi bir tek keşif yapabilmiş olan kişi mutludur. Ama Marks, üzerinde araştırma yaptığı tek tek her alanda da – ki Marks pek çok alan araştırdı ve hiçbirini yüzeysel olarak ele almadı – bu alanların herbirisinde, matematik alanında bile, ayrı keşifler yaptı.

İşte böyleydi bu bilim adamı. Ama bu onun için her şey değildi. Bilim Marks için tarihsel bir harekete geçirici, devrimci bir güçtü. Herhangi bir

teorik bilimde, pratikte nasıl kullanılacağı belki de hiç görünürde olmayan, yeni bir keşfi o büyük bir sevinçle karşılıyordu – sanayide ve genel olarak tarihsel gelişmede derhal devrimci değişikliklere yol açacak bir keşfi ise, daha bambaşka bir sevinçle karşılıyordu. Nitekim, elektrik alanındaki keşiflerin gelişmesini, en son olarak da Marc Deprez'in keşiflerini yakından izliyordu.

Çünkü Marks, herşeyden önce bir devrimciydi. Yaşamdaki gerçek öz-görevi, kapitalist toplumun ve onun yarattığı devlet kurumlarının yıkılmasına şu ya da bu şekilde katkıda bulunmak, konumu ve gereksinimleri konusunda, kurtuluşunun koşulları konusunda ilk defa kendisinin bilinçlendirdiği çağdaş proletaryanın kurtuluşuna katkıda bulunmaktı. Savaşım vermek onun bir ögesi idi. Ve eşine az rastlanır bir hırsla, direşkenlikle ve başarıyla savaşım verdi. İlk önce «Rheinische Zeitung» da (1842), Paris'teki «Vorwärts» de (1844), «Deutsche Brüsseler Zeitung» da (1847), «Neue Rheinische Zeitung» da (1848–49), «New York Tribune» daki çalışmaları, bunlara ek olarak yığınla militan broşürler, Paris, Brüksel ve Londra'daki örgütlerde çalışma ve en sonunda, bunların taçlanması olarak, büyük Uluslararası İşçiler Derneği'nin kurulması – bütün bunlar, gerçekten yapanın, başka hiçbir şey yapmamış bile olsa, kıvanç duyacağı başarılarıdır.

Ve bunlardan dolayı Marks, zamanının en fazla nefret duyulan ve iftiraya uğrayan adamıydı. Mutlakiyetçi hükümetler de, cumhuriyetçi hükümetler de, onu sınırlarının dışına attılar. İster tutucu olsunlar ister aşırı demokrat, burjuvalar ona iftiralar yağdırmakta birbirleriyle yarış ettiler. Marks bütün bunları bir örümcek ağı gibi süpürüp bir kenara attı, bilmezlikten geldi, sadece son derece zorunlu olan durumlarda yanıt verdi. Ve, Sibiry madenlerinden Kaliforniya'ya kadar Avrupa ve Amerika'nın her tarafındaki milyonlarca iş arkadaşı tarafından sevilen, sayılan ve yası tutulan bir kişi olarak öldü – ve ben onun, pek çok karşıtı olmasına karşın, bir tane kişisel düşmanını bulmanın güç olduğunu açık yüreklilikle söyleyebilirim.

Adı ve yapıtları çağlar boyu yaşacaktır.

VLADİMİR İLIÇ LENİN

KARL MARKS'IN ÖĞRETİSİNİN TARİHSEL YAZGISI

Marks'ın öğretisinde ana nokta, proletaryanın sosyalist toplumun kurucusu olma rolünü ortaya çıkartmasıdır. Marks tarafından geliştirilmesinden bu yana, dünyanın her yanındaki olaylar bu öğretiyi doğruladı mı?

Marks, öğretisini ilk olarak 1844'de geliştirdi. Marks ve Engels'in, 1848'-de yayınlanan Komünist Manifesto'larında bu öğretiyi bütünsel ve sis-

temli bir şekilde açıklanır, bu açıklama bugüne kalan en iyi açıklamadır. O zamandan bu yana, dünya tarihi açıkça üç ana döneme bölündü:

- 1) 1848 devriminden Paris Komünü'ne (1871) kadarki dönem;
- 2) Paris Komünü'nden Rus devrimine (1905) kadarki dönem;
- 3) Rus devriminden şimdiye kadarki dönem.

Bu dönemlerin her birinde, Marks'ın öğretisinin yazgısının ne olduğunu görelim.

I

Birinci dönemin başlangıcında, Marks'ın öğretisi hiç bir şekilde ege- men değildi. Varolan çok sayıdaki sosyalist eğilim ya da guruplardan sa- dece biriydi. Egemen olan sosyalizm biçimleri, özellikle bizim Narod- nizm'le akraba idiler: Tarihsel hareketin materyalist temelini anlayama- ma, kapitalist toplumdaki her sınıfın rol ve anlamını ayırdetme yetenek- sizliği, demokratik reformların burjuva niteliğini, «halk», «adalet», «hak» ve benzeri gibi çeşitli sözüm ona sosyalist lafların ardına gizleme.

1848 devrimi, Marks öncesi sosyalizmin bütün bu patırtılı, alaca-bulaca ve debdebeli biçimlerine öldürücü bir darbe indirdi. Bütün ülkelerde, dev- rim, toplumun çeşitli sınıflarını eylemde gösterdi. 1848 Haziran'ında, Pa- ris'te işçilerin cumhuriyetçi burjuvazi tarafından kuşunlanması, sadece proletaryanın sosyalist nitelikte olduğunu iyice gösterdi. Liberal burjuvazi, bu sınıfın bağımsızlığından, gericiliğin herhangi bir türünden korktuğun- dan yüz misli daha çok korktu. Köylülük feodalizm artıklarının ortadan kaldırılmasıyla tatmin oldu ve düzen taraftarlarına katıldı, ancak zaman zaman işçilerin demokrasisi ile burjuva liberalizmi arasında ikircime düş- tü. Her türlü sınıfsız sosyalizm ve sınıfsız politika öğretisinin tam bir saç- malık olduğu görüldü.

1871 Paris Komünü burjuva değişikliklerindeki bu gelişmeyi tamamladı; cumhuriyet, yani sınıf ilişkilerinin en saklanmaz biçimde ortaya çıktığı po- litik örgütlenme, sağlanmışmasını yalnız ve yalnız proletaryanın kahra- manlığına borçludur.

Bütün öteki Avrupa ülkelerinde de, daha karışık ve daha az tamamlan- mış bir gelişme, aynı sonuca, kesin biçimini almış bir burjuva toplumuna vardı. Bir fırtınalar ve devrimler öncesi dönemi olan birinci dönemin (1848–1871) sonuna doğru, Marks öncesi sosyalizm ölmüştü. Bağımsız proletarya partileri, Birinci Enternasyonal (1864–1872) ve Alman Sosyal Demokrat Partisi oluştu.

II

İkinci dönemi (1872–1904) birincisinden ayırdeden, «barışçıl» niteliği ve devrimlerin eksikliği idi. Batı burjuva devrimlerini tamamlamıştı. Doğu bu devrimlere daha başlamamıştı.

Batı gelecek değişikliklere «barışçıl» hazırlıklar evresine girdi. Proleter temelli sosyalist partiler her yerde kuruldu ve burjuva parlamentarizminden yararlanmayı, kendi günlük basınlarını, eğitim kuruluşlarını, sendikalarını ve kooperatiflerini kurmayı öğrendiler. Marks'ın öğretisi tam bir utku kazandı ve yaygınlaşmaya başladı. Proletarya güçlerinin seçimi ve toparlanması ve gelecek savaşımına hazırlanmaları, yavaş ama sürekli bir şekilde ilerledi.

Tarihin diyalektiği, Marksizmin teorik utkusu karşısında onun düşmanlarını Marksist kılığına girmek zorunda bıraktı. İçinden çürüyen liberalizm, sosyalist oportünizm şeklinde canlanmayı denedi. Güçlerin büyük savaşlara hazırlanması dönemini, onlar bu savaşları yadsımak olarak yorumladılar. Kölelerin ücretli köleliğe karşı savaşma koşullarının yetkinleşmesini, onlar kölelerin kendi özgürlük haklarını birkaç kuruş karşılığında satmaları olarak anladılar. Alçakça, «sosyal barış» (yani köle sahipleriyle barış), sınıf savaşımından cayma, vb. öğütlediler. Parlatmentonun sosyalist üyeleri, işçi sınıfı hareketinin çeşitli görevlileri ve «sempatizan» aydınların arasında çok sayıda taraftarları vardı.

III

Bununla birlikte, oportünistler, «sosyal barış»tan ve «demokrasi»de fırtınaların gereksizliğinden ötürü kendilerini henüz kutlamışlardı ki, Asya'da büyük dünya fırtınalarının yeni bir kaynağı boy verdi. Rus devrimini, Türkiye, İran ve Çin'deki devrimler izledi. Şimdi, bu fırtınaların ve onların Avrupa'daki «sonuçlarının» çağında yaşıyoruz. Çeşitli «uygar» sirtlanların şimdi dış biledikleri büyük Çin cumhuriyetinin yazgısı ne olursa olsun, yeryüzünde hiçbir güç Asya'daki eski köleliği yeniden kuramaz ya da Asya'lı ya da yarı Asya'lı ülkelerdeki yığınların kahraman demokrasisini silip atamaz.

Yığın savaşımının hazırlanması ve gelişmesi koşullarına dikkat etmeyen bazı kişiler, Avrupa'da kapitalizme karşı belirleyici savaşım için gerekli sürenin biraz uzun olmasından umutsuzluğa ve anarşizme düştüler. Bu anarşist umutsuzluğun ne denli dar görüşlü ve ne denli yüreksiz olduğunu şimdi görüyoruz.

Asya'nın sekizyüz milyon nüfusuyla birlikte, Avrupa'lılarla bu aynı ülküler için savaşımaya yönelmiş olması olgusu, bize umutsuzluk değil, iyimserlik açılmalıdır.

Asya'daki devrimler, liberalizmin karakersizliğini ve alçaklığını, demokrat yığınların bağımsızlığının olağanüstü önemini ve proletarya ile burjuvazinin her türü arasındaki ilan edilmiş sınırı bir kez daha gösterdi. Gerek Avrupa, gerekse Asya'daki deneyimden sonra hâlâ sınıfsız politika ve sınıfsız sosyalizmden söz edenleri bir kafese koyup Avustralya kangu-

Devrimci proleter partimiz, Marksist-Leninist teorinin sağlam temellere, ideolojik ve örgütsel birliğe dayanıyordu. Bizzat proletaryanın temsilcileri, onun en bilinçli savaşçıları tarafından kuruldu. Onun saflarının sıkı, sarsılmaz birliği, devrimci düşünce ile devrimci eylemin birbirine karılması, elbette kendiliğinden oluşmadı. Bunlar, çetin ve çoğu kez de çok dramatik savaşım içinde oluşturuldu.

Eski kuşaktan parti üyeleri, dernekçilik ve artizanlığı, tek tek grupların sekterliğini ve kapalı yaşam ilişkilerini, Menşevik anarşizmi ve Bundcu federalizmi hâlâ anımsarlar. Sallantılar ve ayrılıklar vardı. Geniş demokrasi, yerel örgütlerin bağımsız hareket edebilme ve girişimleri, onların parti merkezine, azınlığın çoğunluğa bağlılığından, yüksek organların kararlarının alt organları bağlamasından vb. oluşan demokratik merkezîyetçilik ilkelerinin ortaya konması ve yaşama geçirilmesi için, Lenin'in dehası ve arkadaşlarının yoğun çabası gerekti.

Partinin yapısı ve eylemiyle ilgili temel ilke olarak demokratik merkezîyetçiliğin onaylanmasıyla, demokrasi de, merkezîyetçilik de nitel olarak yeni bir aşamaya yükseldi. Bunların diyalektik birliği, kaçınılmaz olarak dikkate değer sonuçlar verdi. Demokratik merkezîyetçilik, partinin yüksek eylem kapasitesini garanti eder, güçlerini ve potansiyelini kat kat artırır ve örgüt, disiplin ve düzen için gerekli ortamı sağlar. «Parti içi demokrasinin gelişmesi» diye vurgulamıştı Leonid Brejnev, «aynı zamanda parti içinde disiplinin güçlenmesinin önkoşuludur. Tam demokrasi her sorunu tartışırken görüştürme özgürlüğü ve çoğunluğun iradesiyle bir karar alındıktan sonra demir disiplin-partinin tartışılmaz yasası budur.»⁽²⁾

Bu, ideolojik düşmanlarımızın eğri aynalar aracılığıyla bize atfetmeye kalkıştıkları gibi, herhangi birisinin dayattığı bir düzen değildir. Bu partinin öz gelişmesinin, öz çabalarının yasasıdır, komünist partisinin herhangi bir programatik ve tüzüksel gereklere sahip olmadan, tüm komünistler için aynı ve gönüllü bir biçimde bağlayıcı olan disiplin olmadan, tarihsel öz göreviyle başedemeyeceğinin kesinlikle kavranmasıdır.

Tarihin çarpıtıcıları SBKP içinde fraksiyonların ve grupların yasak olmasının demokrasiyi ve eleştiriyi daralttığını kanıtlamaya çalışıyorlar. Örneğin «dünya komünizmi yıllıkları» yazarları böyle denemelerde bulunuyorlar. Bu tür iddiaların saçmalığı açıktır. Bizde eleştiri, yalnız komünistin bir hakkı değil, aynı zamanda ona tüzük aracılığıyla doğrudan verilmiş olan bir görevdir. Eleştiri ve özeleştiri, partinin, devletin ve toplumsal yaşamın en önemli demokratik normudur. Bunun uygulanması, SBKP'nin tüzüğü ve SSCB'nin anayasasıyla güvence altına alınmıştır.

Leninci partinin yaşamının «yukardan» planlandığını, komünistlerin de onlara değişik biçimlerde dayatılan kararları mekanik bir biçimde onay-

(2) L. I. Brejnev, «Lenin'in Yolunda», c. 1, Moskova 1970, s. 347 (Rusça).

layan kişiler olduklarını öne sürmekten daha gülünç bir şey yoktur. Bizim için, çoğunluk ve azınlık sorunu, revizyonistler tersini iddia etseler de klasik anlamını yitirmemiştir. Yaşamla ilgili güncel sorunlar, değişik fikir ve görüşlerin açıkça ortaya konduğu bir atmosferde ateşli bir biçimde tartışılır. Fakat bunlar, demokratik bir uygulamayla ve soruları içeren bir oylamayla karara bağlanır: «Kim destekliyor?», «Kim karşı», «Kim çekimser?» elbette alınan karar çoğunluğun verdiği oyların yönündedir.

Kollektif alınan kararlar, ki bunlar kollektif iradeyi, komünistlerin ve emekçi yığınların yoğunlaştırılmış deneyimini yansıtır, bir yasa haline gelir ve kendilerini azınlıkta bulanlar da içerisinde, herkesi sınıksız bağlar. Pek çok durumda bizde, partinin devletin ve ekonomik çalışmaların başlıca çizgilerinin mutlak çoğunlukla ya da hatta oybirliğiyle onaylandığı oluyor. Ve bu oybirliği, düşmanlarımızı çok kızdırıyor. Onlar SBKP içinde parti sıralarındaki monolitik yapıda çatlaklar oluşturacak kavgalar ve çatışmalar görmeyi istiyorlar. Ama, onlar, bunu hiçbir zaman göremeyeceklerdir, çünkü bizim komünistlerimizin devrimci ve yapıcı pratikle ilgili temel sorunlarda görüş farkları yoktur. Zaman ve sosyalist kuruculuğun temel sorunlarının başarıyla çözümü, seçilen yolun doğruluğunu ve sosyal gelişmenin nesnel yasalarıyla tümüyle uygun düştüğünü kanıtıyor.

Parti kararlarının formüle edilmesi ve uygulanmasında demokrasi, sorunun bütünüdür örgütleyen yürütme tarafından yapılan kontrolle desteklenir. Bu, elbette, kontrolün yalnızca bir yanındır, ama bu olağanüstü büyük bir önem taşıyor. Çünkü bu, sistematik ve amaçlı olarak, «söz ile eylemin uygunluğunun doğrulanmasını»⁽³⁾, böylelikle de partinin eylem kapasitesini garanti ediyor.

Parti içi demokrasinin düzeyi, somut koşullar tarafından belirlenir. Başlangıç aşamalarında, oldukça küçük ve derin yeraltı koşullarında çalışmak zorunda olan partimiz, herhangi bir geniş demokrasiyi sağlayamıyor ve kontrole ilişkin özel biçimler geliştiremiyordu. Fakat o zamanlar bile, yönetim organlarının seçilmesi ve hesap vermesi, gelişmelerin açıklanması, yayılması, eleştiri ve özeleştiri ilkelerinin geliştirilmesi için elden gelen yapılıyordu. Parti erke geldikten, ve sıraları büyüdüktan sonra ve yaratıcı kuruculuk sorunları kapıya dayandıktan, sorunların giderek daha karmaşıklaşması eğiliminin ortaya çıkmasından ve parti faaliyetinin çapının genişlemesinden sonra, kontrol, bunun partinin demokratik gelenekleriyle güveni ve kesinliği, sıkı ve bilinçli disiplini birbirine bağlayabilecek somut biçim ve yöntemleri, gündeme geldi.

Lenin, devrimci dönüşümler, parti ve devlet kuruculuğu ilkelerinin teori ve pratiğinin çeşitli yanlarını irdeleyerek, yığınsal, kapsamlı, sistematik, açık ve etkin kontrol olmadan, sosyalizmin mümkün olamayacağı, ve kon-

(3) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 32, s. 259.

trolün, komünizmin yüksek aşamasına dek nesnel bir gereklilik olarak kalacağı sonucuna vardı. (4) Sovyet erkinin ilk kabul ettiği bildirgelerden birisi, «İşçi Kontrolü Tüzüğü»dür. Derhal her yerde, merkezi olsun, yerel olsun, işçi ve köylü kontrolcüler (İKK) organları oluşturuldu. Bunlar, Parti Merkez Kontrol Komisyonu (PMKK) ile ve daha sonra 1920'lerde kurulan yerel parti örgütlerinin benzer organlarıyla sıkı bağlantı içinde çalıştılar. Bu kontrol organlarının birleştirilmesi – parti ve toplumsal-devletsel kontrol – bunların ağırlığını ve otoritesini artırdı. Ardıcıl ve amaçlı bir biçimde birarada çalışarak, emekçi yığınların geniş kesimlerine dayanarak, komünistler ve partiszler, İKK organları, ülkemizde sosyalizmin temellerinin atılmasına gerekli katkılarda bulundular.

Zaman geçtikçe, somut tarihsel koşullar dikkate alınarak kontrolün yapısal biçimleri ve yöntemleri birçok değişime uğradı. Fakat Lenin tarafından bilimsel olarak temellendirilen, partinin teorik ve pratik faaliyeti sürecinde zenginleşen kontrol ilkeleri, «partisel ve proleter vicdanın» (5) gerçek organları gibi, bunların ideolojik, politik ve moral süreklilikleri ve bu ilkelerin ekonomik ve kültürel kuruculuğun çok daha karmaşık ve sorumlu görevlerinin çözümüyle bağlı bulunan organik bağları, dokunulmaz kaldı.

2

Sovyet toplumunda bugün, yığınsallığı, evrenselliği, sistemli oluşu, yaygınlığı, nesneliliği, etkinliği, güveni, kesinliği, insanlara duyarlı ve dikkatli bir yaklaşımı olan, onlarca yıllık pratikte sınanmış, sağlam ilkelere dayalı uyumlu bir sosyalist kontrol sistemi vardır. Bu, tüm parti tarafından, örgütleri ve onların seçilmiş yönetim organları tarafından ve bizzat SBKP'nin programı ve tüzüğü uyarınca, komünistler tarafından yürütülür. Devlet kontrolü, devlet erkinin gerçek temsili organları-Halk Saylavları Sovyetleri tarafından ve aynı zamanda yönetim, daireler ve daireler arası kontrol organları tarafından uygulanır. Örgütlü halk kontrolü, sendikaların, Komünist Gençler Birliği'nin, kooperatiflerin ve öteki yığın ve emekçilerin değişik örgütlerinin kontrolü, SSCB Anayasası uyarınca devlet yönetimine toplumsal işlere, halk kontrolüne, devlet organlarının çalışmalarına, devlet çapında ya da yerel çapta yasaların tartışılmasına ve onaylanmasına Sovyet yurttaşlarının katıldığı kontrol, SSCB Anayasası tarafından garanti edilen söz, basın ve toplantı özgürlüğünü kullanarak Sovyet yurttaşları, devlet organlarına ve toplumsal örgütlere faaliyetlerini iyileştirmeleri için seslenebilir, eksiklikleri eleştirebilir ve görevlilere, devlet ve kamu temsilcilerine karşı mahkemelerde dava açabilir.

Demek ki, sosyalizmde kontrolün sosyal tabanını emekçiler oluşturuyor-

(4) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 33, s. 97, s. 101.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 42, s. 394.

lar, çünkü devlet erki ve tüm toplumsal zenginlikler onların elindedir. Devletin ve toplumsal işlerin yönetimine katılmak yalnızca onların hakkıdır. Toplumsal, maddesel ve tinsel değerlerin dağılımını yapmak, yalnızca onların hakkıdır.

Yığınsal ve kapsamlı kontrol, Sovyet politik demokrasisinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Halk kontrolü organlarında yaklaşık 10 milyon kadın ve erkek görevlidir ve bunların üçte ikisi işçiler ve kooperatif üyesi köylülerden oluşur. Parti her tür kontrolün etkinliğini artırmaya çalışıyor ve halk kontrolcülerini, daha enerjik ve daha amaçlı çalışmaya çağırıyor. SBKP'nin 26. Kongresi'nde şöyle dendi: «Sendikalar ve emek kooperatifleri, halkın çalışması ve yaşamıyla ilgili tüm sorunların çözümünde kontrollerini sıkılaştırmalı, üretimin planlanması ve örgütlenmesine personelin seçimi ve konumlandırılmasına, işletmelere ve örgütlere düşen fonların daha etkin dağıtımına daha fazla katılmalıdırlar.»⁽⁶⁾

SSCB Sendikalarının 17. Kongresi, Sovyet emekçilerinin etkinliklerini kullanma araçlarının çeşitliliğinin ve günün gereklerine uygun olarak sosyal süreçlere, ekonomik gelişmeye ve halkın eğitimine daha da etkin bir etkide bulunmalarının somut bir sergilenmesi oldu. Leonid Brejnev'in kongredeki konuşması, Sovyet sendikalarının günümüzdeki faaliyetlerinin anahtar sorunları, sendikal hareketteki parti öncülüğünü ve parti, devlet, ekonomik ve sendikal organlar arasındaki uyumlu ve dakik çalışmanın önemini ayrıntılı bir biçimde inceliyordu.

Kongre'de olgun sosyalizm koşullarında bile sendikaların, emekçilerin çıkarları ve haklarını savunma görevinin azalmadığı belirtildi. Açık ki bu, kapitalist ülkelerde olduğu gibi, emekçiyi devlete ya da işverene karşı korumak değil, Sovyet yasalarından kimi bireyler ve kuruluşlar aracılığıyla sapılmasına karşıdır. Sovyet sendikaları, uzlaşmaz bir biçimde hukuksal tüzüklerden ve çalışma yasasından sapmalara karşı tutum almakla ve tüm faaliyetleri aracılığıyla, emekçinin haklarından olası bir sapmayı bile yok edecek bir atmosfer yaratmakla yükümlüdürler.

Şimdi, sosyalist kontrolün özüne, yönelimi, amaç ve ölçütlerine geldik. Sosyalizmde kontrol, toplumsal çıkarların, halkın çıkarlarının güvence altına alınması demektir. Her biçimiyle bu, politik bir karakter kazanır, çünkü her önlemlerle, dolaylı ya da dolaysız, parti çizgisinin yürürlüğe konmasına, yeni toplumun ekonomik, ve politik temellerinin pekiştirilmesine ve bunların sürekli geliştirilip mükemmelleştirilmesine hizmet eder.

Kontrol, bizim politik ve ekonomik sistemimizin doğru, demokratik işleyişinin uzlaşmaz bir biçimde savunulması ve güvence altına alınmasıyla, sosyalist mülkiyetin korunması ve artırılmasıyla, yurttaşların sosyal ve politik hakları, özgürlükleri ve görevlerinin garanti edilmesiyle bağlıdır. Parti kontrolü, halk kontrolü ya da sosyalist kontrolün öteki biçimleri, sürekli,

(6) SBKP'nin 26. Kongre belgeleri, Moskova, 1981, s. 66 (Rusça).

partinin ekonomik ve sosyal politikasının gerçekleştirilmesindeki değişik sorunları, ekonomik mekanizmanın, çalışma stili ve yöntemlerinin her işlemede ya da örgüt biriminde iyileştirilmesini dikkate almak durumunda-
dır. Ardıcıl yapılan kontrol, yurttaşların, toplumsal ve bireysel çıkarlarını uyumlu bir biçimde birleştirmeye, onların, toplumsal zenginliğin, halkın ve her Sovyet yurttaşının genliğinin artmasına tek kaynağının emek oldu-
ęunu, çünkü sosyalist toplumda insanın yerini emeğin sonuçlarının belir-
lediğini kavramalarına yardım eder. Bu nedenledir ki, gelişmiş sosyalizm koşullarında gevşetilmek bir yana, emeğin ölçütü ve tüketimin ölçütü ola-
rak kontrol, yoğunlaştırılmaktadır. Emek sorunu, niteliği, niceliği ve üret-
kenliğine göre, geçerliliği hem ekonomik, hem de sosyal-politik bir so-
rundur. İnsanların ahlak ve hukuk, sosyalist yaşam tarzı ve komünist dün-
ya görüşünün biçimlenmesi konusundaki düşünceleri, bununla sıkı sıkıya bağlıdır. Kontrol, çalışkan ve namuslu erkek ve kadınların teşvik edilme-
sine, aynı zamanda da hak edilmemiş gelirler sağlama kanallarının tı-
kanmasına, asalaklığı, rüşvet almayı, spekülasyonu ve tüm halkın mülkiye-
tine saldırıları ortadan kaldırır.

Sosyalizmde kontrolün sosyal-politik içeriğini ve gerçek demokratik ka-
rakterini incelerken, kontrolü, yalnızca yaşamın olumsuz yanlarıyla bağ-
lamak ve etkinlik alanının yalnızca denetimle ve yanlış ve eksikliklerin
yok edilmesiyle bağlamak yanlıştır. Bilimsel olarak örgütlenmiş ve dengeli
kontrol faaliyeti, potansiyellerimizi ve nesnel gelişme süreçlerini gerçekçi
bir biçimde değerlendirmemize, ileri deneyimi biriktirme ve en iyi biçimde
kullanmaya, yığınların kollektif yaratıcılığından fışkıran tüm yeni ve ileri
olana giden yolu aydınlatmaya hizmet ediyor.

Ekonomik ve sosyal-politik yaşamın tüm başlıca çizgileri boyunca kontrolün önemi, olgun sosyalist toplumda olağanüstü derecede önemlidir. Parti, gelişme aşaması ne derece yüksekse, yaşam süreçleri ile insanın tinsel dünyasının diyalektiğinin daha da karmaşık olduğundan yola çıkıyor. Ama devrimci iyimserlikle dolu bir parti olarak SBKP, kendinden hoşnutluktan kaynaklanan iyimserlikten kaçınıyor. Kuruluş sürecindeki zorlukları ve karmaşıklığı ve bunun çelişkili eğilimlerini görüyor. Gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarını değerlendirirken ve başarıların ve kazanımların hakkını verirken, partimiz, 26. Kongre'sinde, SBKP Merkez Komitesi'nin 1981 Kasımında ve 1982 Mayıs ve Kasımındaki plenumlarında Leninci açık yüreklilik ve doğrulukla ekonominin gelişmesindeki eksikliklerden, «zayıf noktalardan» orantısızlıklardan ve çok önemli sorunlardan söz ediyordu.

Sosyalizm kuruculuğu dümdüz ve engelsiz bir yolda gelişen bir süreç değildir. Bu yoldaki çukurların ve engellerin sayısının on-yirmi yıl önce kabul edildiğinden çok daha fazla olduğu ortaya çıktı. Yeni toplumun kurulması, karmaşık bir uluslararası ortamda gerçekleştiriliyor. Ama parti ve halk, geleceğe güvenle bakıyor. Onlar, zorlukların ve zıtlıkların aşıl-

masında birçok güvenilir araçlara sahiptir. Komünist partisinin gücü ve yenilmezliği, onun işçi sınıfıyla, tüm öteki emekçi yığınlarla sağlam ve geniş bağlarından, ve onun sürekli eleştirisel kendi kendini denetiminden kaynaklanıyor.

Parti devlet kontrolünü yürütmeye de eleştirisel yaklaşımı hiçbir zaman elden bırakmadı. SBKP'nin 26. Kongresi, kontrolde kimi iyileşmeleri belirlerken, kontrolün düzeyinin ve yürütülmesinin hâlâ günün artan istemlerinin gerisinde kaldığını saptadı ve onun demokratik ilkelerinin daha da iyileştirilip geliştirilmesi için yollar belirledi. Somut önlemleri içeren geniş kapsamlı bir program, SBKP Merkez Komitesi'nin «SBKP'nin 26. Kongresi kararları ışığında kontrol ve uygulanmasının daha da iyileştirilmesi üzerine» kararında yer alıyor. Öteki bir dizi belgeleriyle birlikte, bu karar, kontrol ve yürütülmesini, Leninci çalışma tarzının genel kapsamı ve değerlendirmesi açısından ele alıyor.

3

Partinin yönetici ve öncü rolü, parti kontrolünün özel statüsünü belirliyor. Parti-içi yaşamın her alanına girerek, o, devlet, ekonomik ve sosyal faaliyetin her alanına yaygınlaşıyor. Bunun sonucu olarak parti kontrolü, ikili bir görevi yerine getirmek zorundadır. Birincisi, parti-içi ilişkilerin güvenilir bir düzenleyicisi olarak çalışır ve parti yaşamı ilke ve normlarını korur, komünistlerin, SBKP programını, tüzüğünü ve parti kararlarını sapmadan uygulamalarını sağlar. İkincisi, devlet ve ekonomi mekanizmasının normal işleyişini, ekonomik ve sosyal-politik faaliyete amaca yöneliklik, süreklilik, beceriklilik ve uzmanlığa ilişkin ivmeler vererek hızlandırır.

Bu iki görevi yerine getirirken, parti kontrolü, öteki kontrol türlerinden yalıtılmış değildir, ve devlet ve toplumsal örgütlerin işlevlerini yerine getirmelerindeki bağımsızlıklarını ve girişimciliklerini engellemez. Tam tersine, bunları kontrolün uygulanmasının gerçekten demokratik örgütlenmesi için örnekler vererek teşvik etmek için herşeyi yapar.

Parti kontrolünün, tüm komünistler için aynı ve eşit ölçüde bağlayıcı olan parti disiplininin güvence altına alınmasında olağanüstü önemi vardır. Parti-içi yaşamda demokrasi derinleştikçe, «ikili» yasalar uygulama çabaları, parti yaşamı kurallarını eski görev ve mevkilere bağlamalar, SBKP üyelerini, disiplinin kendilerini bağlamadığı «seçkinler» ile disipline uyması gerekenler olarak ayırmalar, gittikçe olanaksızlaşıyor. Bu türden çabalar, SBKP tüzüğüyle de, partinin yeni insanı eğitime ve yeni sosyal ilişkileri mükemmelleştirme görevleriyle de uzlaşmaz bir çelişki içindedir.

Kontrol ve elbette eleştiri aracılığıyla, eşit parti yükümlülükleri ölçütü garantilenir, olumsuz olgu ve görünümlerin nesnel ve kesin ilkesel değer-

lendirilmesi yapılır ve bunların korunması güvence altına alınır. Partimiz, parti görevlerinin kendine düşen payını yerine getirmede gurun ya da kaytarıcılığın en küçük bir izine, özel statü isteklerine politik olarak olgunlaşmamış kişilerin görevlerinden yarar ve avantaj sağlamalarına karşı uzlaşmaz bir biçimde savaşır ve her parti üyesinden kendisinden istenenler hakkında uygun bir görüşe sahip olmasını ister. Bu tür durumlarda yoldaşça etkilemenin alışılmış önlemleri yardımcı olmazsa, disipline uymayı reddeden kişiler partiden atılır.

Bizde şu kural geçerlidir: Bir kişiye verilen haklar ne kadar büyükse, onun sorumluluğu da o kadar büyüür. Görevli bir kişi, yalnızca kendinden sorumlu değildir. Yönettiklerinden de sorumludur. Kollektifindeki parti ve devlet disiplininden sapmalarla ilgili politik ve moral sorumluluğa ilişkin önlem, onu hedef alır. Kendisi örnek olmayan, kendisine ve başkalarına geçerli ölçütler koymayan kimse yığınların gerçek örgütçüsü olamaz.

Kimi parti komiteleri, «liderin otoritesinin sarsılması»nı istemiyerek, onun durumunu temel parti örgütünü atlayarak ve kimi zaman da karar konusunda ona haber bile vermeden ele alması, ya da gerekli kesinliği göstermeyip kendilerini kötü bir yanlış yapmış olan komünistlerle ilgili olarak yarı önlemlerle sınırladıklarında, kesinlikle kınanırlar. Bizim hareket noktamız şudur: Bu tür liberalizm, personel dosyasına bu tür bir «rütbeye göre» yaklaşım, disiplini güçlendirmeye yardım etmemekte, tersine kadroların doğru bir biçimde eğitilmesine zarar vermektedir.

Elbette parti işçinin otoritesine ve onun insan onurunun hiç bir şekilde zarar görmemesine dikkat göstermek gereklidir. Fakat bu gerçekçyle karanlığı aydınlığa tercih etmek, bir komünistin davranışıyla ilgili açık tartışmalarını «acılı spotları»ndan, onun eksikliklerini ve değerlerini ilgilendiren tartışmalardan kaçınmak, özellikle de bir yoldaşa yardım etmenin herkes için gerekli olduğu bir sırada kaçınmak doğru mudur? Dar bir çevrede «kapalı kapılar ardında» bir sapmanın tartışılması, hem söz konusu kişiye hem de onun içinde çalıştığı örgüte daha fazla zarar verir. Burada «aydınlıktan kaçınma» yalnızca zararlıdır. Bu, başı deritte olan birine elini uzatmayı reddetmeye benzer.

Peki, parti kontrolü nasıl örgütleniyor? Onun iç yapısı nasıldır? SBKP'-de kontrolün tüm parti tarafından, tüm yerel örgütler ve seçilmiş organlarca yapıldığını söylediğimizde, abartmış sayılmayız. Bu, Lenin'in her parti üyesinin partiden, partinin de her bir parti üyesinden sorumlu olduğu fikrinden kaynaklanıyor. Lenin, şöyle yazmıştı: «Parti, kurallarının yöneticiler tarafından uygulanıp uygulanmadığını gözlemlemek zorundadır . . . Kendisine güven duyan ve kendisine bağlı olarak çalışanlardan parti görevlerini yerine getirmeyi başarılı bir biçimde istemeyi beceremeyen, parti üyesi olmaya hak kazanamaz.» (7)

(7) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 9, s. 390.

SBKP Kongreleri, parti kontrolünün ve buna bağılı olarak sosyalist kontrolün tüm öteki biçimlerinin örgütlenmesi ve uygulanmasında belirleyici bir etkinliğe sahiptir. Geniş bir demokratik taban ve özeleştirel bir temel üzerinde yapılan yüksek parti forumları, önceki faaliyetleri ve biriken deneyimleri değerlendirir, politika, strateji ve taktik, örgütsel ve ideolojik çalışma konularında en önemli kararları alır.

Tüm seçilmiş parti organlarının yönlendirici faaliyeti, kontrolle bağılıdır. Bunun gerçek bir örneğini, SBKP Merkez Komitesi, onun Politik Büro-su ve Sekreterliği veriyor. Son dönemde SBKP Merkez Komitesinin tek bir plenumu olmamıştır ki, devlet kontrolünün çeşitli yanları ve çalışmalarını etkinliği derinlemesine ele alınmış olmasın.

Merkez Komitesinde, kişisel olarak çalışmanın belli alanlarından sorumlu olan değişik düzeydeki parti yöneticilerinin raporlarının okunması, bir pratik haline gelmiştir. Bu, aynı zamanda SSCB Yüksek Sovyeti'nin, SSCB Bakanlar Kurulu'nun bakanlıklar ve dairelerin, cumhuriyetlerdeki, bölge ve yörelerdeki parti ve Sovyet hükümeti organlarının da yönelimidir. SBKP MK'nin Parti Kontrol Komisyonu, ve yerel parti örgütlerinin komisyonları parti ve devlet disiplininin sapmalara karşı savaşımını güçlendiriyorlar.

SBKP Tüzüğüne uygun olarak, yöresel, bölgesel ve cumhuriyetler çapındaki komünist örgütlerde kontrolün yerine getirilmesi, bu parti komitelerinin sekreteriaları tarafından yerine getirilir. Sekreteriaları bu arada tüm parti komitelerinin, kardroların seçimi, konumlandırılması ve doğru eğitimi ile, ekonomik ve kültürel kuruculuğun doğrultuları ile ilgili örgütsel çalışmalarını kontrolün uygulanmasıyla birbirine karar.

İki yönlü rapor alıp verme, – alt parti örgütlerinin ve komitelerinin üst organlara, ve tersi – yaygın bir biçimde uygulanan bir pratiktir. Demokratik kontrolün böylesi biçimlerinin bakanlık ve öteki dairelerin başkanlarının, işletme ve kurum müdürlerinin, sıra neferi komünistlerin parti, işçi, kollektif çiftlik ve seçim toplantılarındaki öteki raporlarının önemini bir ilerleme olarak koymamak olası değildir. Böylesi toplantılarda hazır bulunanlar, genellikle doğrudan, dostça ve sık sık da hayli eleştirel konuşmalar yaparlar. Bazı yöneticilerin sosyal yaşamdaki önemli sorunların tartışmasından kaçındıkları, keskin sorunları yumuşatarak koydukları ve gerçek yaşamdaki varolan eksiklikler ve zorlukları belirtmekten kaçındıkları, doğrudur. Böylesi bir yaklaşım ve gösterişe önem verme eğilimi, ortak dayaya ve yığınların faaliyetine zarar verir. Sıradan emekçilerin ve komünistlerin eleştirel ve kesin yaklaşımları, ve onların aşağıdan kontrolü, yöneticilere, soğukkanlı bir yaklaşım ve kendi sorumluluklarını daha derin kavrama olanağı verir. Onların zamanında, gurur, bilgiçlik, kendini beğenmişlik, kalın kafalılık ve formalizm gibi hastalıklardan arınmalarını sağlar.

Elbette ilişki, yalnızca toplantılarla sağlanmaz. Birçok parti komitesi sekreterinin, Sovyetin ve ekonomik organın çalışması, üretim sektörlerindeki, işletmelerdeki, atölyelerdeki, yemekhanelerdeki, satış mağazalarındaki, hastanelerdeki, çocuk kurumlarındaki vs. durumun incelenmesiyle başlar. Mektup biçiminde yapılan öneriler ve görüşler dikkatle incelenir, gerekli önlemler için tarihler saptanır ve sonuçlarla ilgili olarak, bu eleştirileri ve önerileri yapanlara bilgi vermek için, yollar bulunur.

Demokratik yığın kontrolü ile görevli, yönetici kadroların kontrolünün birbirine uyup uymadığı konusundaki yaklaşımımız açıktır. Daha ayrıntılı biçimde koyarsak: Uyumluluk bir yana, kontrolün bu iki türü, biri olmazsa öteki de düşünülemez. Bu konuda Lenin şöyle diyor: «Yığınlar, kendilerine sorumlu yöneticileri seçme hakkına sahip olmalıdır. Onları değiştirme, onların faaliyetinin en küçük bir adımını bile bilmek ve denetlemek hakkına sahip olmalıdır. İstisnasız her işçiyi yönetici görevlere getirmek hakkına sahip olmalıdır. Ama bu ,kollektif çalışmanın belirli bir lider olmadan yürüyeceği, görevli kişinin sorumluluklarının kesin bir biçimde kurumlaştırılmayacağı, o kişinin getirdiği düzene sınıksız uyulmayacağı anlamına gelmez.»⁽⁸⁾

Lenin, kollektif çalışmanın ardıcıl bir savunucusuydu. Bir kişinin yönetimi fikrini kararlıkla savunurken, ona bağlı olarak tüm çalışanların işle ilgili kişisel sorumluluklarını da vurguladı. Bu arada kontrol, kollektifliğin sapıtılmasının ve kollektif kurumların bir tür bitmeyen tartışmalar, savsaklamalar ve sorumsuzluk alanlarına dönüştürülmesinin önlenmesi için de gereklidir.

Bunun için aşağıdan kontrol, kendi etraflarındaki kişileri sürekli incelemek, yetenekli işçileri seçmek, görevleri devralacak kişileri yetiştirmek görevine sahip olan parti liderlerinin yaptıkları yukardan kontrolle tamamlanır. Demokratik koşullarda, liderlik, yönetici monologu değildir. Bu bir diyalogdur. Çalışma sürecinde ortaya çıkan gerçekten önemli sorunları ele alan uzmanlar diyalogudur.

4

Partinin omurgasını oluşturan temel örgütlerde kontrolün örgütlenmesi ve kontrolün yürütülmesi, özel bir biçimde ele alınmalıdır. Her şeyden önce 24. SBKP Kongresi'nin (1971) partinin 18. Kongresi tarafından (1939) başlatılan, bu örgütleri kontrol uygulama hakkıyla donatma sürecini tamamladığını belirtelim. 26. Kongre, temel örgütlerin faaliyetlerinin daha da güçlendirilmesi gereksinimini vurguladı ve dikkati bunlara verilen kontrol hakkının daha tam ve daha iyi kullanılması gereksinimine çekti.

Partimiz, şimdi, 18 milyon komünistin üye oldukları 420 bin temel örgüte

⁽⁸⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 157.

sahiptir. İstisnasız, bu örgütlerin tümü sürekli ve tam yetkili kontrol işlevini yerine getirecek komisyonlar atama hakkına sahiptir. SBKP Merkez Komitesinin «Temel örgütlerin aygıtın faaliyetinin düzenlenmesi ve çalışması üzerinde kontrol yapan komisyonları üzerine» kararı ve bunların tüzüğü, temel örgütlerin, bu komisyonlar aracılığıyla Komünist Partisi'nin ve Sovyet hükümetinin kararlarının, ekonomik ve sosyal gelişme planlarının yerine getirilmesini sistematik bir biçimde kontrol etmelerini sağlıyor. Bu komisyonların çalışmaları, emek kolektiflerinin görevlerini yerine getirmelerini sağlamak yönünde düzenlenmiştir. Bunların görevi, zamanında, değerli ve ilerici öğeleri saptamak ve desteklemek, kadroların yerleştirilmesi ve eğitimiyle ilgilenmek, devlet, planlama ve teknolojik disipline kesinlikle uyulmasını denetlemek, herkesin kendi görevini yerine getirmesini sağlamaktır. Gerekli zaman, parti komiteleri ve büroları, komisyonların dikkati çektiği konuları, komünistlerin, sanayi ve büro işçilerinin ve kolhozcu köylülerin toplantılarına getirirler.

Temel parti örgütlerindeki komisyonların faaliyetinin doğasını ele alırken, şu iki noktayı vurgulamak isteriz: Birincisi, bizzat bunların kuruluşu, temel örgütlerin faaliyetinde kolektif ve demokratik ilkelerin doğal gelişmesini ilerletmekten ve tüm komünistlerin örgütsel ve eğitimsel çalışmalara daha geniş katılmalarının bir biçimi olmaktan başka bir şey değildir. İkincisi, bunlar, büyük parti örgütlerinin ve yöresel parti komitelerinin komisyonlarından SBKP MK'nin Parti Kontrol Komitesi'ne dek uzanan ve kolektiflik ilkesine dayanan tüm parti kontrol sisteminin pekişmesine gerekli olan öğeleri sağlarlar.

SBKP Tüzüğünden, parti ve devlet disiplininin ve parti moralinden kaymaların kontrolüyle ilgili sorumlu işlevler ve tek tek komünistlerin kişisel durumlarını doğru ve nesnel bir biçimde denetimi, yerel parti organlarının parti komisyonlarının ve SBKP MK Parti Kontrol Komisyonunun görevidir. Parti komisyonları, parti komiteleri tarafından oluşturulmuş ve tüm çalışmalarını, bu komitelerin önderliğinde, komünistlerin ve yönetici kadroların parti kararlarını koşulsuz yerine getirmelerine ve parti politikasını uygulama sorumluluğunu pekiştirmelerine yöneltirler.

Yukardan aşağıya parti kontrolü, ekonomik ve sosyal-politik faaliyetin her alanında ortaya çıkan sorunların çözülmesine politik yaklaşımın en tam ifadesidir. Bu yaklaşım, derinlemesine ve nesnel bir kontrolü, ortaya çıkartılan eksikliklerin, çalışmanın stili ve yöntemlerinin iyileştirilmesi için ilkeli bir tutumu, parti, üretim, yönetim ve sosyal görevlerinde komünistlerin ve tüm öteki kişilerin kişisel sorumluluklarının kesin tanımını ve teşvikini gerektirir.

Deneyim göstermiştir ki, bu kontroller, ancak parti kontrol aktivistleri bir örgütü, bir kurumu yalnızca bir denetçi gibi görmeyip yerşeyden önce durumun derinlemesine incelemesini yapabilen, düzeltebilen, karmaşık

sorunları netleştirebilen, yol gösterip fikir veren yardımcıları olarak ele aldıklarında, en çok verimli olabilirler. Ne kadar deneyimli ve bilgili kontrolcüler ve uzmanlara sahip olursa olsun, hiçbir komisyon tek başına önünde duran sorunları başarıyla çözemez. Bu nedenle kontrol işiyle görevli olanlar, çalışmalarına belirli kollektifin üyelerinden aktivistleri katarlar, olanaklı olduğu kadar daha çok sayıda komünistin görüşünü incelerler ve onların işaret ettiklerine ve isteklerine kulak verirler. Zaman zaman kontrol uygulaması, gerçek bir sosyolojik araştırmaya dönüşüyor, çünkü bu işe katılanların ve görüşleri alınması gerekenlerin sayısı hayli büyük oluyor.

Anlaşılabileceği üzere kontrol, parti belgeleri ve devlet istatistikleri, raporlar, öneriler ve eleştirel görüşler, emekçilerin mektupları ve basın raporları incelenmeden, gerçekleştirilemez. Ancak resmi belgelerin önemi ne kadar büyük olursa olsun, bunlar, kontrol edilen olgu ve görüntülerde, özellikle de bir yöneticinin davranışı ve tutumu söz konusu olduğu zaman, halkın görüşünün yerini tutamaz. Lenin şöyle yazmıştı: «Kişileri değerlendirirken bize göre bencil motiflere «saplanmış» olanların, «şişirilmiş» «komiserleşmiş» ve «bürokratlaşmış» olanların olumsuz tutumlarını ele alırken, partisiz proleter yığınların görüşleri . . . olağanüstü önem taşır. Emekçi yığınlar, namuslu ve özverili komünistlerle halkta nefret uyandıranları birbirinden ayırmada çok duyarlı bir sağduyuya sahiptir.»⁽⁹⁾

Parti, eksikliklerin ve yanlışlerin özü ve nedenlerini ele alırken, yanlışları ve eksiklikleri yapanları adıyla sanıyla belirlerken, insan onurunun saygı sınırlarını aşmaksızın, hiç bir aşığılamaya, haksız katılığa ve davranış eksikliğine izin vermeksizin, kesin ve açık olmakta ısrar ediyor. Olgular ve argümanlar incelenirken ne kadar sakın olunursa, olup bitenden çıkartılan sonuçların inandırıcılığı da o kadar büyük olur, durumun düzeltilmesinin ve – herşeyden önemlisi – yanlış yapıda gerekli etkinin uyarılmasının garantileri de o kadar büyük olur. Bir kişide sağlam yurttaşlık ve parti yeteneklerinin biçimlendirilmesi, onu hataları ışığında eğitmesi, özü ve ruhu demokratik olan kontrolün başlıca görevlerindedir. Geçmişe bakarken, kendi eğitimi ve öz eğitimi deneyimini ele alırken, her birimiz, açık yüreklilikle söyleriz ki, bugün bizim için ikincil duruma düşen yetenekler, davranış standartları herhangi olağanüstü önlemlerin keskinleştirilmesinin değil, acı veren, sağlam bir ideolojik ve moral etkinin sonucudur.

Sosyolojik bakımdan önemli sorunlarda kontrol uygulamasının sonuçlarını derlemede ve bir parti örgütü ya da emek kollektifi ile ilgili önlemlerin alınmasında ve uygulanmasında, gerçek bir demokratik düzen vardır. Elbette ki tek başına kararlar ve önlemler «etkili» olamaz, komünistlerin

(9) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 44, s. 123.

kollektif iradesi, onların istemi, yetenekleri ve kontrol uygulaması sırasında edindikleri ek deneyimler de gereklidir.

Demek ki kontrol, komünistlerde bir kişisel ve kollektif sorumluluk duygusunu, bir yoldaşlık ve karşılıklı yardım ruhunun, eyleme hazır olmanın geliştirilmesine yardımcı olur. Kontrol, partide, «küçük» insanların bulunmadığı, herkesin bir işçi olduğu, en küçük bir görevin bile yüksek bir mekanizmanın en küçük parçası kadar önemli olduğu yolundaki kanının güçlendirilmesine yarar. Eğer kontrol kaldırılırsa, işlemesi durursa, tüm yapı tekler ya da durmaya başlar.

Ardıcıl politik yaklaşım, parti kontrolünün yaşam gücüdür. Onun yardımıyla komünistler, tüm dikkatlerini, somut sonuçlar almaya, ivedi ekonomik ve sosyal görevlerin çözümünde pratik yardımı geliştirmeye, kadroların sorumluluğunu artırmaya ve örgütü ve disiplini güçlendirmeye yöneltirler.

Sonuç olarak, parti kontrolünün demokratik doğasının, parti-içi yaşamın demokratik doğası tarafından belirlendiğini vurgulamak isteriz. Onun stili, faaliyetin biçim ve yöntemlerinin sürekli mükemmelleştirilmesi, aynı zamanda kontrolün ve kontrol uygulamasının nitel bakımdan iyileştirilmesi sürecidir. Bu sürece yakından baktığımızda, bunun, Lenin'in adıyla bağlı bulunan ve bizim Komünist Partimizin yaşamıyla ve çok yanlı faaliyetleriyle sapsağlam kurumlaşmış olan demokratik ve insanlı ilkelerin, normların ve geleneklerin daha iyi ve daha tam bir biçimde geliştirilmesi süreci olduğunu görürüz.

Portekiz değişimler eşiğinde

Alvaro Cunhal

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri

25 Nisan 1974 devriminden bu yana geçen sekiz buçuk yıl içinde son derece çelişkili bir politik gelişme yolu izliyen Portekiz, yeni değişmeler dönemini yaşıyor.

Bugünkü durumda önemli nitel değişikliklerin olmaması olanaksızdır. Yakın gelecekte veya daha uzun bir perspektifte, birbirini dışlayan şu iki yönün birinde köklü bir gelişmenin olması kaçınılmazdır: Ya demokratik rejim daha da güçlenecek, ya da onun ana çizgileri ve kazanımları yok edilecektir.

Portekiz Komünist Partisi, emekçiler ve onların sınıfsal örgütleri, geniş demokratik politik ve sosyal katmanlar böylesi bir gelişmenin demokratik rejimin pekişmesi yönünde olması için savaşıyorlar. Bu ödevin çözümü, bir dizi önlem alınmasını, herşeyden önce bugün erkte bulunan gerici hükümetin istifa etmesini ve demokratik yasalara saygılı olan bir hükümetin kurulmasını gerektiriyor.

PORTEKİZ DEVRİMİNİN DEMOKRATİK KAZANIMLARI

Portekiz devriminin en karakteristik yönlerinden biri de, 1974–1975 yıllarının demokratik dönüşümlerini, erkin politik organlarının kararları değil, hükümetin ve silahlı güçlerin belirli desteğinde işçi sınıfının ve halk yığınlarının devrimci eylemlerinin koşullandırmış olmasıdır.

1974–1975 anti-faşist devrimi, yalnız faşist diktatörlüğe son vermekle, demokratik özgürlükleri yeniden yerleştirmekle, tüm yurttaşlara geniş sosyal ve politik haklar sağlamakla kalmadı, Portekiz ekonomisinin yapısını kökten değiştirdi. Emperyalizmle ve büyük toprak sahipleriyle bağlı olan tekerciler grubunun politik ekonomik etkisine son verdi. Ulusallaştırma, bankalar, sigorta kumpanyaları, elektrik enerjisi, metalurji, petrol işleme ve petro-kimya, gemi yapımı, çimento, kağıt, cam, sigara, ve bira endüstrisi, kimyasal gübre üretimi, aynı zamanda demir yolu, deniz, hava ve kara yolu ulaşımı gibi ekonominin kilit sektörlerini ve alanlarını kapsadı.

Eğer, ulusallaştırılmış olan işletmelerin öteki kumpanyaların sermayesine katıldıkları gözönüne alınırsa, ulusallaştırma dolaylı biçimde daha yüzlerce işletmeyi kapsadı. Aynı zamanda devlet, devrim döneminde faşistlerin kaçıp bıraktıkları işletme ve fabrikaları korumasına aldı. Ve bu

işletmelerde üretim çalışmaları konusunda emekçilerin yerleştirdiği kontrolü destekledi. Bunun sonucunda, aşağı yukarı bin kooperatif ve öz-yönetimli işletme oluştu.

O dönemde emekçiler, 1.140 bin hektar toprağa (bu «ülke toprağının % 12'sidir) el koyarak büyük toprak sahiplerinin çoğunun toprağını ellerinden aldılar. Bu bölgelerde köy emekçilerinin enerjisi ve yaratıcılığıyla, cesaretle tarımı değiştirmeye ve geliştirmeye koyulan 500'ün üstünde kooperatif ve kollektif üretim birimleri kuruldu.

Böylece, sosyal-ekonomik yapı köklü değişikliğe uğradı. Portekiz demokrasisi, devlet-tekelci kapitalizme son vererek, sosyalist toplumu kurmayı, (bu 1976 Anayasa'sında hukuksal açıdan perçinlenmiştir) hedef olarak seçti.

Bilinen 25 Kasım 1975 olaylarından sonra, sağa dönüş gerçekleşti. (1) Politik ve sosyal savaşımında karmaşık süreçler, silahlı güçler içinde iç çelişkiler sonucu, sözümona solcu askerler yenilgiye uğradılar. Devrimci birlikler ve 25 Nisan 1974 devrimini örgütleyen ve erk organlarında önemli konumlara sahip olan Silahlı Güçler Hareketi (SGH) dağıtıldı.

Devrimin dev kazanımları Kurucu Meclis tarafından hazırlanan ve 1976'da kabul edilen Cumhuriyet Anayasasında perçinlenmiş olmasına karşın, gericiliğin karşı saldırısı daha 1975'in sonunda başladı.

O zamandan beri erkte birbirini değiştiren hükümetler, Sosyalist Parti (SP), koalisyon hükümeti (SP ve Sosyal-Demokrat Merkez açık parti rengi taşımayan kabineler, 1980'in Ocak ayından başlayarak SDP (2) ve SDM gibi gerici partilerin hükümeti devrimci kazanımlara aralıksız ve giderek daha açık saldırdılar. Hepsinin güttüğü amaç birdi: Tekelleri, büyük toprak sahipliğini ve devlet-tekelci kapitalizmi yeniden yerleştirmek, devrimi yoketmek.

KARŞI – DEVRİMİN BASKILARI VE HALKIN DİRENCİ

Altı yıllık aralıksız saldırılarla karşı-devrim, Portekiz halkının demokratik kazanımlarına elle tutulur ölçüde darbe indirmeyi başardı. SP ile gerici partiler arasında kurulan (bazı durumlarda açık, bazen de Sosyalist Parti'since yadsınan) birlik temelinde, ulusallaştırmaya, toprak reformuna, yurttaşların hak ve özgürlüklerine karşı yönelik yasalar kabul edildi.

Emekçilerin, ücret, vergi, sağlık ve kültür alanında elde ettiklerinin çoğu

(1) Aşırı solcuların etkisi altında kalan birçok askersel birliğin 25 Kasım 1975'te birbirinden kopuk çıkışlarını gericilik, Silahlı Güçler Hareketi içinde devrimci sürecin derinleştirilmesi için savaştan grubun konumlarına darbe indirme yönünde kullandı.

(2) Sosyal Demokrat Parti.

yok edildi. Pratik olarak dolaylı bir biçimde, ulusallaştırılan tüm işletmeler (bunların sermayesinde devletin de payı vardı), aynı zamanda öz-yönetim temelinde çalışanların da önemli bir bölümü eski büyük kapitalist sahiplerine geri verildi. Ulusallaştırılan işletmelerin özel sermayeye verilmesi için temel hazırlama uğrunda çalışan çeşitli hükümetler, onların ekonomik ve mali sabotaj politikasını uyguladılar ve uyguluyorlar. Bu işletmelere eski tekellerin güvenli adamları tayin ediliyor, bunlara yıkıcı fiyatlar dayatılıyor, kredi verilmiyor, bunların genişletilmesi engelleniyor, siparişler kaldırılıyor ve böylece bu işletmeler mali bir yıkıma sürükleniyor.

Toprak reformu alanlarında da hükümet, kooperatiflere ve tarım işletmesi birimlerine karşı gerçek bir savaş yürütüyor. Güçlü baskı araçlarını kullanarak, Anayasayı ve demokratik yasallığı kabaca çiğneyerek, erkte bulunanlar toprak ağalığını yeniden canlandırmak amacıyla 6 yıl içinde emekçilerin el koyduğu toprakların yarısını, 10 binlerce büyük baş hayvanı, bin tarım makinesini, sulama aracını, hazır ürünün önemli bir bölümünü geri aldılar.

Altı yıldır sürdürülen saldırıya ve Portekiz halkının demokratik dönüşümlerine ve kazanımlarına ağır darbeler indirilmesine karşın, karşı devrim hedefine ulaşamadı.

1982 yılı boyunca işçi sınıfı, emekçiler ve köylüler toprak reformu alanında yürüttükleri güçlü, yığınsal ve sürekli eylemlerle, gericiliğin baskılarına yığıtçe karşı koydular. Bu savaşım sonucunda ulusallaştırılan işletmelerden hiç biri özel sermayeye geri verilmedi. Ulusallaştırılmış sektör önceleri gibi, Portekiz ekonomisinin ana kollarını kapsıyor. Bu savaşımın sonucu olarak tarım alanında 500 bin hektarın üstünde toprağa sahip bulunan 400'e yakın kollektif üretim birimi ve kooperatif çalışmalarını sürdürüyor. Kooperatifler, üretim süreçlerini planlı bir biçimde örgütleyerek, gericiliğe karşı koyuyorlar. Bu savaşımın sonucu olarak emekçiler, halk yığınları devrim sırasında elde ettikleri hak ve özgürlüklerin önemli bir bölümünü savundular.

Hükümeti ve Meclisi kullanan gericiliğin saldırılarına karşın birçok şeyin korunmasının başarılması olgusu, işçi sınıfının, halk yığınlarının yalnız devrim sürecinde sosyal yapıyı değiştirme yeteneğinde değil, aynı zamanda birliğe, örgütlülüğe, kararlılığa, gelecekte de kendi gücüne olan inancına dayanarak savaşım yoluyla kazanımları savunma yeteneğinde olduğunu gösteriyor.

YIĞINLARIN DEVRİMCİ EYLEMLERİ VE POLİTİK ERK

1979 yılının Mayıs ve Haziran aylarında yapılan PKP'nin 9. Kongresi yığınların devrimci eylemleri ile politik erkin niteliği arasında karşılıklı bağ olduğu sorunu üzerinde önemle durdu.

9. Kongre bir yandan Portekiz devrimi boyunca gerçekleşen derin demokratik değişikliklerin ve gericiliğin saldırılarına halkın karşı koyuşunun, örgütlü olan ve aktif eylem yürüten halk yığınlarının büyük devrimci enerjisini ve toplumu değiştirme yeteneğini kanıtladığını vurguladı. Öte yandan, devrimci güçlerin politik erk alanında yaptıkları yanlışlıkların, erk organlarında bulunan gericilerin yeniden örgütlenmesini, hükümet ve devlet aygıtında kilit konumları yavaş yavaş ele geçirmesini ve karşı saldırıya geçmesini sağladığı belirtildi.

9. Kongre haklı olarak, böylesi bir durumun daha uzun süre sürebileceğini, ancak bunun sonsuz olmayacağını vurguladı. Eğer demokratik güçler erk organlarının çalışmalarında demokratik bir dönüşü sağlamayı başaramazlarsa, erk organları devrimin kazanımlarını ve bununla birlikte demokratik rejimi yokedecektir.

9. Kongreden sonra geçen 3 yıl içinde durum değişmedi: Ertekilerin karşı-devrimci saldırıları, demokratik kazanımların her karışını ve rejimi savunan halkın sert direnciyle karşılandı.

Ama biz, statükonun korunmasının olanaksız olacağı bir döneme yaklaşıyoruz. Hükümette SMD ile SDP tarafından temsil edilen, Mecliste çoğunluğa sahip olan, genel sekreterliğini Mario Soares'in yaptığı SP'nin işbirlikçiliğini kullanan gericilik, demokratik rejime son verme planını, gerçek devlet darbesi planını hedefe yönelik bir biçimde gerçekleştiriyor.

Önemli değişiklikler zamanı yaklaşıyor. Ya demokratik güçler gerici partileri erken uzaklaştırmayı, onların saldırılarına son vermeyi, Anayasa da yer alan yasalara ve demokratik kazanımlara saygılı olacak bir hükümeti oluşturmayı, aynı zamanda kurulan devrimci rejim çerçevesinde ciddi ulusal sorunların çözümü uğrunda çalışmayı başaracaklar, ya da gericilik tekellerin politik ve ekonomik erkini yeniden sağlama planını sonuna kadar gerçekleştirecektir.

Politik durumun gelecek aylardaki gelişmesi, hangi çizginin üstün geleceğini belirleyecektir.

PKP ve onunla birlikte işçi ve halk hareketi önceleri gibi, hükümette bulunan ve Mecliste hâlâ çoğunlukta olan gericiliğin yenilgiye uğratılabileceğine, bunun sonucu olarak Portekiz halkının, ülkenin demokratik kurumlarının Portekiz'in derin politik, sosyal ve ekonomik bunalımdan çıkışını sağlayabileceklerine inanıyor.

GERİCİLİĞİN KOMPLOCU PLANLARI

25 Nisan 1974'te faşist diktatörlüğün alaşağı edilmesinden günümüze kadar gerici güçler, ulusal yaşamın giderek demokratikleştirilmesini engellemeye ısrarla çalıştılar. Tüm bu yıllar boyunca onlar, yıkıcı eylemlerde bulundular, birkaç kez devlet darbesi gerçekleştirmeyi denediler.

Temmuz 1974'te o zaman Cumhurbaşkanı ve Ulusal Kurtuluş Konseyi Başkanı görevinde bulunan, başbakanla ve birçok bakanla (bunlar arasında, daha sonra uçak kazasında ölen SDP lideri Sa Carneiro da vardı) gizli anlaşma yapan A. de Spinola'nın yönetiminde SGH'ni yoketme ve ilericileri hükümetten atma denemesinde bulunuldu.

28 Eylül 1974'te, yine başında A. de Spinola'nın bulunduğu başka bir karşı-devrim eylemi gerçekleşti: Yenilgiye uğrayan «Lizbon'a Yürüyüş» eylemi örgütleyicilerinin sözümona suskun çoğunluk olduğu ortaya çıktı. (3)

11 Mart 1975'te başında yine A. de Spinola'nın bulunduğu, ancak o zaman artık cumhurbaşkanı değildi, askersel darbe girişimi de yenilgiye uğradı.

Her üç darbe girişimi, halk yığınlarının ve SGH'nin ortak savaşımı ile bozguna uğratıldı.

Bu durumda gericilik silahlı güçler kumandanlığını etkisi altına almayı, onun yöneticilerini kontrolüne sokmayı önüne başlıca amaç olarak koydu. Solcu askerlere karşı SGH içindeki «ılımlı» unsurlarla (bu arada «Dokuzlar Grubu» (4) üyeleriyle) ve Portekiz Komünist Partisi'ne ve işçi sınıfına karşı SP ile birleşen faşistler ve öteki gericiler, 1975 askersel olaylarına demokratik rejimi ortadan kaldıracak bir yön vermek istiyorlardı. Ancak güç yetersizliği onların bu ödevi çözmelerini engelledi.

Sonra, SP hükümetinin beceriksiz politikasının ülke çapında uyandırdığı geniş hoşnutsuzluğu kullanarak ve devlet aygıtında yeniden ele geçirdikleri konumlara dayanarak gericilik, sosyalistleri erkten daha çabuk uzaklaştırmak, böylece seçimlerde kendi başarısı için tüm koşulları yaratmak amacıyla SP ile (SP/SDM'nin 1977'de kurdukları kabine) hükümet bağlaşıklığına gitti.

SDM ve SDP'nin 1980 yılındaki eylemlerinin ana çizgisi, demokrasiye son vermek amacıyla seçimlerde çoğunluğu kazanmaktı.

5 Ekim 1980'de Meclis'te sandalye sayısının çoğunluğunu ikinci kez kazanan sağcı partiler «Demokratik Birlik» (DB) (5) çerçevesinde birleşen SDP ile SDM hükümeti kurdular. Ama komplocu plan tümüyle gerçekleşemedi. Cumhurbaşkanı seçimlerinde faşist general Soares Carneiro

(3) Planlanan Lizbon yürüyüşünün amacı, SGH'yı dağıtmak, solcu partilerin temsilcilerini hükümetten atmak, erkin tümüyle A. de Spinola'nın elinde toplanmasını sağlamaktı.

(4) «Dokuzlar Grubu» 1975 yazında SGH içinde oluşan akımlardan biridir. V. Goncalves'in başında bulunduğu solcu askerlerin pratik çalışmalarını sert eleştiriyordu. Portekiz'in gelişmesi için «orta yol» öneriyordu.

(5) «Demokratik Birlik»in içinde SDP ve SDM'den başka Halk Monarşi Partisi de yer alıyordu. (Not Red.)

yenilgiye uğradı. General Eanes oyların ezici çoğunluğu ile yeniden cumhurbaşkanı görevine seçildi. Bunda Eanes'e oy vermeye ve faşist adayı yenilgiye uğratmaya çağırın PKP'nin katkısı az değildir.

Belirtmek gerekir ki, Eanes'in adaylığını SP ve onun genel sekreteri M. Soares göstermişti. Ancak Sosyalist Parti'nin ilk konumuna bağlı kal-maya devam etmesine karşın, son dakikada Soares Eanes'i desteklemek-ten vazgeçti ve ona karşı çıkmaya başladı.

7 Aralık 1980 Cumhurbaşkanı seçimlerinde yenilgiye uğrayan gericilik, yıkıcı eylemleri uğrunda yeni plan hazırlamak için geçici olarak geri adım atmak zorunda kaldı. Meclis'te sahip oldukları çoğunluğu kullanarak, on-lar, Anayasanın yeniden gözden geçirilmesini, demokrasiyi yoketme yö-nündeki yeni planlarının başlıca silahına dönüştürdüler.

ANAYASANIN KARŞI-DEVİRİMCİ SÜREÇTE YENİDEN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Daha 1980 cumhurbaşkanlığı seçimlerinden önce, gerici güçlerce (DB) hazırlanan anayasada değişiklik taslağı, aslında onun yeni baştan iş-lenmesi anlamına geliyordu. Bu, temel yasanın gözden geçirilmesinde doğrudan anayasal ilkeleri çiğniyordu. Bu taslakta, ekonomik alandaki tüm demokratik kazanımların anayasadan çıkarılması, hak ve özgürlük-lerin kısıtlanması, erki tümüyle gerici güçlere teslim edecek yeni bir yöne-tim organları sisteminin hazırlanması öngörülüyordu.

Ancak cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yenilgiye uğrayan gericilik (DB) anayasayı gözden geçirmede ilk taslağı dayatma olanağını bulamadı. O, daha sonra, tüm gücünü silahlı güçleri kontrolüne almayı, emir-komuta zincirinde faşist, ya da faşist yanlısı hiyerarşi kurmayı, gelecekte halk hareketini bastırmada kullanacağı önde gelen genel kurmaylıkları ve as-kersel birlikleri yönetme olanağını elde etmeyi sağlayacak erk organları-nın yetkilerini değiştirmeye yönelmişti.

Bu temel amacı önüne koyan «Demokratik Birlik»şu değişiklikleri elde etmeyi amaçlıyordu: Devrim Konseyi'ni ortadan kaldırmak, onun ve cum-hurbaşkanının askersel alandaki yetkilerini, hükümete, herşeyden önce savunma bakanına vermek (şimdi bu görevi aşırı sağcı bir parti olan Sos-yal-Demokrat Merkez'in lideri üstlenmiş bulunuyor).

Bu arada Birlik, anayasada değişiklik yapmak için gerekli olan Meclis-teki üçte iki sayı çoğunluğuna sahip değildi. Birlik, gerekli olan çoğun-luğu yalnızca Sosyalist Partisi'nin desteği ile elde edebildi. Oylamada, Sosyalist Partisi sayılarından çoğu demokrasi için tehlikenin buradan kaynaklandığına dikkat çekerek, temel yasanın gözden geçirilmesine karşı olduklarını açıkladılar. Ama gene de, sosyalist sayımlar «oylama disip-

lininin» korunması zorunluluğunu bahane ederek, Anayasanın gözden geçirilmesine oybirliği ile evet dediler.

Erk organlarının yapısında öngörülen ve yukarıda sözü edilen önemli değişikliklerin yanısıra, anayasayı yeniden gözden geçirme yasası yeni bir kurum oluşturdu. Cumhuriyet Meclisince seçilen Anayasa Mahkemesi. «Demokratik Birlik» parlamentoda çoğunluğa sahip olduğuna göre, Anayasa Mahkemesi'nde de sağcı partiler blokunun çoğunlukta olacağını kestirmek zor değildir. Anayasa Mahkemesi'nin tüm eylemi, Birlik'in parlamentodan geçirdiği tüm Anayasa dışı yasaların ve anti-demokratik kararnamelelerin, Anayasaya uygun olduğunu ilan etmek olacaktır.

Böylece, şöyle bir durum oluştu: Anayasayı gözden geçirme yasası kabul edildi. Cumhurbaşkanı tarafından da imzalanıp resmen yayınlandı. Ulusal savunma, silahlı güçlerin örgütlenmesi ve Anayasa Mahkemesi yasaları onaylandı. Devletleştirme ve tarım reformunu, yurttaşların hak ve özgürlüklerini kapsayan yeni yasalar hazırlanma aşamasındadır.

Eğer bu süreç durdurulmazsa, Portekiz demokrasisi çok kısa bir süre içinde yokolabilir.

«Demokratik Birlik» hükümetinin yıkıcı politikasına son verebilmek ve onun baltalayıcı planlarını boşa çıkarmak için geniş yığın hareketince desteklenen PKP, hükümetin istifasını, parlamentonun dağıtılmasını geçici bir hükümetin kurulmasını ve Anayasada öngörülen 90 günlük süre içinde erken parlamento seçimlerine gidilmesini içeren dört istemde bulundu.

Bu istemlerin, Anayasanın gözden geçirilmesine kadar kabul edilmesi gerekiyor. Ve eğer bunlar gecikmeden gerçekleştirilirse (cumhurbaşkanı anyasanın kendisine tanıdığı yetkiler gereğince bunu yapabilir), o zaman, DB'nin devlet devirmesinden kaçınılması olanaklı olacaktır.

Kuşkusuz, eğer hükümet istifa ederse, o zaman Birlik genel kurmay başkanlarını ve ordunun yüksek görevlerine atamaları yapamayacak, silahlı kuvvetleri denetleyemeyecektir.

Eğer parlamento seçimleri demokratik normlara tamamen uygun bir biçimde yapılırsa, o zaman DB'nin kaçınılmaz yenilgisi, onun Mecliste elinde bulundurduğu çoğunluktan yararlanmasına olanak vermeyecektir.

Bu durumda savaşımlı bu dört istemin en kısa bir süre içinde gerçekleşmesi için sürdürmek gerek. Portekiz demokrasisinin yazgısı, bu önlemlerin zamanında kabul edilip edilmemesine çok bağlıdır.

DEMOKRASİ GÜÇLERİ

PKP, Portekiz demokrasisinin gericiliği bozguna uğratmak, devrimin oluşturduğu rejimi savunmak ve giderek gelişmesini sağlamak, demokra-

tik hükümeti kurmak, Portekiz'in karşıkarşıya geldiği keskin politik sosyal ve ekonomik sorunları çözmek için gereken güce sahip olduğu görüşünü savunuyor.

Hükümetin sosyal ve politik temelini daraldığını ve küçülmeye devam ettiğini kanıtlayan çok olgu var ortada. DB'nin kendi içinde yeni ve daha sert çatışmalar ortaya çıkıyor. Sosyalist Parti içinde onun Birlik'le işbirliği politikasına karşı hoşnutsuzluk ve muhalefet artıyor.

Karşı tarafta işçi ve demokratik hareket yüksek örgütlülüğü ile ayrılıyor. Yiğınların hükümetin politikasına karşı çıkışları süregelen bir nitelik alıyor, geniş boyutlar kazanıyor, yeni yeni katmanları ve gurupları kapsıyor. Grevler birbirini izliyor, gösteri ve yiğınsal mitingler yapılıyor. Bunlarda köylü emekçiler, tarım reformunu savunuyor, sanayi proletaryası ve memurlar ise devletleştirme ve daha iyi yaşam koşulları için eylem yürütüyorlar. Her yerde, hatta gericiliğin seçimlerde oyların çoğunluğunu aldığı bölgelerde bile (merkez ve kuzey) köy emekçilerinin savaşımı güçleniyor. Çıkarları DB hükümetinin politikasından zarar gören tüccarların hareketi de gelişiyor.

Yiğınların bu savaşımı, yüksek birlik düzeyine, kararlılığa ve başarıya olan inanca sahiptir. Hükümetin, yiğınların savaşkan ruhunu zayıflatmaya, kırmaya gücünün yetmemesi, burada belirgin bir öge olarak ortaya çıkıyor.

Sendikal ve köylü hareketleri, yiğın örgütlerindeki genel durum da bu gelişmeleri yansıtır.

Sendikal hareket, Portekiz demokrasisinin kalelerinden biridir. Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu İntersendikal, sendikalara üye olan 2 milyon kişiden 1 milyon 700 binini saflarında örgütüyor. Gericici güçlerin (Sosyal Demokrat Parti, Sosyal Demokrat Merkez) ve Sosyalist Parti'nin örgütleyip desteklediği ve hükümetten yardım gören Genel Emekçiler Birliği yalnızca 200 bin kişinin üyesi bulunduğu sendikaları denetliyor. Ama bu sendikalarda bile Genel Emekçiler Birliği'nden ayrılma savaşımı genişliyor. Son yıllarda kırka yakın sendikal örgüt böyle bir eyleme giriştiler.

Sendikaların denetiminden çıkmasını önlemeye çalışan Genel Emekçiler Birliği'nin gerici ve sosyalist yöneticileri, her yola başvurarak, sendikal demokrasi normlarına uyulmasını engellemeye yelteniyorlar. Bilindiği gibi, memurların bundan 3 yıl önce Porto kentinde yapılan genel kurul toplantısında Genel Emekçiler Birliği'ne karşı yeni bir yönetim seçilmişti. Ancak hükümetin tüm eylem ve baskıları yüzünden bu yönetim üstlendiği görevleri bugüne kadar yerine getiremedi, getirecek durumda da değil. Başka bir örnek: Bundan bir süre önce Porto'daki banka emekçilerinin sendika seçimini ortak liste kazandı. Ancak gericilik yeni yönetimin sendikanın başına geçmesini engellemek için her baskı yöntemine başvuruyor.

Genel Emekçiler Birliği hükümetin ve büyük sermayenin elinde bir

araçtır. Bu örgüt baskıcı güçlerle birlikte, geniş emekçi yığınlarına yönelik en kaba provokasyonlara katılıyor.

Emekçiler Genel Birliği'nden farklı hareket eden Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu-İntersendikal emekçilerin çıkarlarını, devrim kazanımlarını, demokratik rejimi kesin, kararlı bir biçimde savunuyor. DB hükümetinin istifasını istiyor, halkın ezici çoğunluğunun canlı desteğine dayanıyor. Hükümetin istifasını isteyen, ana belgelerini yükselten Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu-Ulusal İntersendikal, 1982'de iki genel grev örgütledi. Bu her iki genel greve birer buçuk milyon işçi-emekçi katıldı.

Son yıllarda köylü hareketlerinde ciddi değişiklikler oldu. 1974-1975 yıllarına kıyasla Portekiz Toprak Sahipleri Konfederasyonu'nun (bunun yönetimini gerici partiler denetliyor) etkinliği ve desteği belirgin bir biçimde azaldı. Bu arada köylülerin birlik örgütleri de etkin bir biçimde geliyor. Köylülüğün çıkarları için sürekli bir savaşım yürüten bu örgütler, yığınlar arasında giderek daha geniş bir destek kazanıyorlar. 400'den fazla köylü örgütünün tanıdığı Portekiz Toprak Sahipleri Ulusal Konfederasyonu'nun kurulması bu değişikliklerin somut bir göstergesidir.

Emekçi sınıfların yığınsal örgütlerinin tümüyle eylem ve birlik gibi onun örgütlerinin en önemli ögesi olarak hareket eden demokratik güçlerin cephesine girdiğini söylersek sorunu abartmış olmayız.

PKP yığınsal halk savaşımında belirleyici bir rol oynuyor.

Gerici partiler gibi, Sosyalist Partisi yönetimi de PKP'ni yalıtılmaya, onu politik yaşamın dışında tutmaya çalışıyor, bu amaçla çılgınca bir anti-komünizm kampanyası yürütüyor. Ama amacına ulaşamıyor. PKP, sıralarını giderek güçlendiriyor (1980'de partinin 187 bin üyesi vardı), komünistlerin yığınlar içindeki etkinliği, onların ülkenin politik ve toplumsal yaşamındaki rolü artıyor.

Nesnel gerçek şudur ki, bugünkü koşullarda Portekiz'in hiçbir büyük ulusal sorunu PKP'nin ve emekçilerin aktif rolü dışında çözülemez. Komünist Partisi'nin bugünkü hükümete karşı demokratik alternatifte yer alması gerektiğini giderek daha çok Portekizli kavıyor.

YAKIN PERSPEKTİFLER

Yakın gelecekte sosyal ve politik savaşımın daha da keskinleşeceği öngörülebilir.

Büyük sermayeyi yeniden kalkındırma, devletleştirme ve tarım reformunu gözden düşürme politikasının sonucu olarak halkın yaşam koşulla-

rının hızla kötüleşmesi, ülkenin bugüne kadar eşine rastlanmamış ağır ekonomik durumu derin hoşnutsuzluğa, nefret ve protestoya yol açıyor.

Hükümet 1982'de, enflasyon hızının % 25 olduğu bir ortamda ücretlerin düzeyini % 17 oranında sınırlamaya kalkıştı. İşten atmalar yoğunlaştı, işsizler ordusu yarım milyonu aştı. Dış ticaret açığı 4 milyar dolara ulaştı, yabancı bankalara ödenmesi gereken faizler ise 1 milyar doları buldu. Hükümet sömürünün değişik biçimlerini yoğunlaştırma yönünde adımlar atıyor. Küçük toprak sahipleri, tüccar ve sanayiciler yıkım ve iflas tehlikesiyle karşı karşıya gelmişlerdir.

Yakın ekonomik hedefler için savaşım kaçınılmaz olarak güçlenecek, yeni biçimler alacaktır. Bu savaşımın başta gelen istemlerinden biri «Demokratik Birlik» hükümetinin istifası olacaktır. Milyonlarca Portekizli için şurası açıktır ki, DB hükümeti ülkeyi yönettikçe, parlamentoda çoğunluğu elde ettikçe, onların sorunları çözülmeyecek, daha da artacaktır, durumları ağırlaşacaktır.

Anayasanın gözden geçirilmesi ve hükümete askersel alanda yeni yetkilerin tanınması sonucu demokrasi üzerinde artan tehlikeyi dikkate alarak hükümetin istifası için verilen savaşımın ulusal bir isteme dönüştüğünü söyleyebiliriz.

Bu ortamda 12 Aralık 1982'de yapılacak yerel seçimlerin, hem yerel erk organları, hem de genel ulusal politik durum açısından özel bir önemi vardır. Savaşım başlıca üç güç arasında yoğunlaştı: DB, SP (bunların seçim listelerine SDSB temsilcileri de katılıyor), ve HBB (PKP, PDH ⁽⁶⁾ ve bağımsızların katıldığı birlik).

PKP, daha önce SP'ne, her iki partinin yerel seçimlerde durumunu gözden geçirmek için görüşme önerdi. Partiler arasında yapılacak bir işbirliği, gericiliğin onlarca yerel mecliste ve bu arada en büyük kentlerde (Lizbonda dahil) çoğunluğu elde etmesine olanak vermeyecekti. Ancak SP, PKP ile böyle bir görüşmeye yanaşmadı. Ama Sosyalist Partisi, Halkın Beraberliği için Birlik ve PKP'ne birçok kentte çoğunluğu elde etmelerine izin vermemek amacıyla DB ile ortak aday gösterme anlaşması imzaladı.

HBB, seçim çizgisini açıkca ortaya koydu. Yerel erk organları konusunda, bunların demokratikleştirilmesi ve emekçilerin sorunlarının çözümünden yana tutum alan Birlik, belediyelerdeki çoğunluğu artırmak, bugün azınlıkta olduğu bir dizi belediyede mutlak çoğunluğu sağlamak, her yerde HBB'in konumlarını güçlendirmek görevlerini önüne koydu.

HBB'nin genel politik amacı, DB'nin seçimlerde desteklenmesini azaltmada, HBB'ne verilen oyları artırmada somutlanıyor. Seçim sonuçları hü-

(6) SDSB – Sosyalist Demokrasi için Sol Birlik, HBB – Halkın Beraberliği için Birlik, PDH – Portekiz Demokratik Hareketi.

kümetin istifası, parlamentonun dağıtılması ve erken seçime gidilmesi savaşımında belirleyici bir rol oynayabilir.

Bu yazı seçimlere bir ay kala yazıldı. PKP ve onun HBB içindeki bağlaşıkları, yukarıda belirlenen görevlerin üstesinden gelebilmek için yoğun bir çalışmaya giriştiler.

Eğer bu istemler gerçekleşirse, o zaman yerel erk organları seçimleri gerici devirme tehlikesinin ortadan kaldırılmasında ve oluşan durumdan demokratik çıkış için koşulların oluşturulmasında, önemli bir adım olacaktır. Ve eğer bu gerçekleşmezse, savaş çok daha zor koşullar altında geçecek ve DB de karşı-devrimci saldırılarını daha da artırmak için yeni araçlar elde edecektir.

Ama her şeye karşın, tehlikenin bilincinde olan ve kendi gücünü gören Portekiz halkı, savaşımı sürdürüyor.

Geleneklerine bağlı kalan PKP, önünde duran görevleri gerçekleştirmede gücünü ve enerjisini esirgemeyecektir.

Emperyalizmin stratejisinde bölgesel çatışmaların yeri

Ibrahim Malik

İsrail Komünist Partisi MK üyesi, derginin Yazı Kurulu üyesi

Raul Valdes Vivo

Küba Komünist Partisi MK üyesi, derginin Yazı Kurulu üyesi

Vusizwe Seme

Güney-Afrika Komünist Partisi'nin derginin Yazı Kurulu'nda temsilcisi

Son zamanlarda hiç de az olmayan «sıcak noktalar» kavramı, yirminci yüzyılın ikinci yarısında politika sözlüğünde kesin yer etti. Yalnız geçen yıl, gezegenimizin değişik bölgelerinde, aynı zaman dilimi içinde, büyük sayıda patlamaya hazır tehlikeli durumlar ortaya çıktı. İngiltere'nin Güney Atlantik'te ve İsrail'in Yakınoğu'daki saldırı savaşları, ABD'nin Karayip bölgesinde Küba'ya, Nikaragua'ya ve Grenada'ya karşı son bulunan provokasyonları, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Angola ve Mozambik'e karşı korsanca akınları, Afrika Boynuzu bölgesindeki askersel çatışmalar, Kamboçya sınırlarındaki haydutluk eylemleri, Salvador ve Namibya'da tenkil güçlerinin operasyonları ve uzayıp giden, her iki halk için de anlamsız olan ve Amerikan emperyalizmiyle Arap gericiliği tarafından kendi stratejik çıkarları için kullanılan İran-İrak kırımı ... Ve bu liste tam olmaktan uzaktır. Yer yuvarlağının değişik bölgelerinde gerginlik yüksek bir düzeye çıkmıştır.

Tehlikelerle dolu bu olgunun nedenleri nelerdir? Geleneksel olarak «küçük» savaş denen ve İkinci Dünya Savaşından sonraki yıllarda 10 milyon üstünde insanın ölümüne yolaçan (1) silâhli çatışmaların kaynağı nerededir? Ülkelerimizin bulunduğu bölgelerden olgu ve örneklere dayanarak bu sorulara yanıt vermeye ve «sıcak noktalar»ın ne olduğunu anlamaya çalışalım. Karayipler, Yakınoğu ve Güney Afrika coğrafi bakımdan birbirlerinden uzak olmakla birlikte, bu her üç bölgede de, halkların ulusal ve sosyal kurtuluş istemiyle emperyalizmin, en başta ABD emperyalizminin bu halkların yazgılarını hiç engelsiz elinde bulundurma hevesi arasındaki çelişki, en üst noktasına ulaşmıştır.

«Sıcak noktalar» bugün, genellikle, halk yığınlarının çıkarlarıyla em-

(1) Whence the Threat to Peace. Second edition, supplemented. Moscow, 1982, s. 91.

peryalizmin saldırgan politikasının çatıştığı düğüm noktalarıdır. Emperyalizm ve gericilik aralıksız diplomatik, politik ve ekonomik baskı yaparak, silahlı çatışmalar kışkırtarak, bunlarda yalnız ilerici güçleri ezmek değil, aynı zamanda kendi etkisini korumak, güçlendirmek ve yaygınlaştırmak için dayanak noktaları yaratmak da istiyor. Aslında burada, tarihsel girişimi yitiren emperyalizmin aktif bir biçimde uyguladığı global sosyal rövanş stratejisinin en önemli unsurlarından biriyle karşı karşıyayız. Burada söz konusu olan, bu tarihsel girişimi sosyalizm, demokrasi, ulusal kurtuluş ve barış güçlerinin elinden alma denemeleridir.

Böylece «sıcak noktalar»dan, sosyalizmle, kurtuluş hareketleriyle emperyalizm arasındaki çelişkinin en sert biçimde ortaya çıktığı bölgeler olarak sözedebiliriz. Ancak, gezegenimizin şu veya bu bölgesinde uluslararası gerginliğin artmasında, sınıf savaşımının uluslararası plandaki yalnız bu belirtisini görmek, kanımızca, yetersiz olacaktır. Böylesi çelişkilerin derinleşmesinin temelinde, emperyalizmin halklara köleliği dayatma, onları sefalet içinde, yığınla insanın kırılmasına yolaçan açlık ve hastalık koşullarında yaşamaya zorlama çabaları da yatıyor. Deneyim gösteriyor ki, çatışmalı durumlara, bu arada büyük boyutta silahlı çarpışmalara bazen başka nedenler de yol açıyor. Bu nedenler, emperyalistler arası çelişkiler, sömürgeci geçmişten kalma toprak iddiaları, milliyetçi veya hegemonyacı jeopolitik savlar, emperyalizmin ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak için kukla hükümetleri kullanma denemeleri de olabilir. Aynı zamanda görüyoruz ki, çatışmanın nedeni ne olursa olsun, emperyalizm her zaman onu kendi çıkarları için kullanmaya çalışıyor. Örnek olarak, Somali'nin Etiyopya'dan toprak iddiaları gösterilebilir. Bunlar, söz konusu iki devlet arasında karşılıklı savaşa yol açıyor ve Washington'u bunu kendi çevik kuvvetlerine üs sağlamak, Afrika Boynuzu'nda iç savaşlar tutuşturmak için gerekçe olarak kullanıyor.

Ayrıca, ülkelerin iç sosyal çatışmalarına da değinmek gerek. Bu durumlarda emperyalizm her zaman ulusal gericiliğin tarafını tutuyor. Örneğin, halk düşmanı cani cuntanın ancak ABD'nin maddesel ve askersel yardımıyla erkte tutunabildiği Salvador'daki olaylar, bunu göstermiyor mu?

Aşırı gerginlik ocaklarının yaratılması ve sürdürülmesi, emperyalizmin politikasının ekonomik, askersel-stratejik ve politik yönleri ile kopmaz bir şekilde bağlıdır. Gezegenimizin değişik yerlerinde bu ocakların sürdürülmesi, silahlanma yarışı, yeni askersel bloklar ve dolaysız saldırı eylemleri tezgahlama gibi, geniş çapta ekonomik yaptırımlar, öteki devletlerin işlerine açıkça karışma, son bulmoyan psikolojik savaş gibi Pentagon'un ve NATO'nun hazırladığı uzun erimli planların ayrılmaz bir parçası oldu. Kapitalizmin strateji uzmanlarına göre, bu eylemler bir bütün olarak, sözde, dünya arenasında oluşan güçler oranını «kazanma», varolan askersel dengeyi emperyalizm yararına bozma, Sovyetler Birliği'ne, tüm

sosyalist topluluğa, ulusal ve sosyal kurtuluş davasına zarar verme olanağı sağlıyor.

Tarihsel deneyim gösteriyor ki, emperyalist çevrelerin, global güçler dengesini kendi yararına değiştirme hesaplarının perspektifi yoktur. Toplumun temel gelişme eğilimi geri dönmez niteliktedir ve gericilik güçleri dünya tarihinin gidişini geri çeviremeyeceklerdir. Birincisi, kuşku yoktur ki, ABD'nin ve onun NATO'lu bağlaşıklarının, militarist programlarını hızla geliştirmeye yönelik her çabası, SSCB'nin, Varşova Antlaşması'nın öteki üyelerinin karşıt önlemleriyle sifıra indirilecektir. Uluslararası istikrarın zararına da olsa, sonuçta denge yeni, daha yüksek düzeyde korunacaktır. İkincisi, gericiliğin komplolarının, dünya ilerici güçlerinin giderek güçlenen ve artan direnciyle karşılaşacağını hesaba katmak gerek.

Amerikan-İsrail saldırganları Lübnan'da kimi askersel ve politik amaçlarına ulaşmış olsalar da, ana amaçları olan, Yakındoğu bunalımının gündeminden Filistin sorununu kaldırma, Filistin ulusal kurtuluş hareketini, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKO) (2) ve Lübnan ulusal yurtsever güçlerinin savaşımını yoketme niyetlerini gerçekleştiremediler. Bu savaşım, tarihsel adalet üstün gelinceye dek sürecektir.

İngiltere'nin, ABD'nin desteğiyle sömürgeci konumlarını korumayı bıraktığı Güney Atlantik çatışması, barış için, emperyalizmin Latin Amerika'daki komplolarına karşı harekete güçlü bir içtepi kazandırdı. ABD emperyalizmi ile Latin Amerika burjuvazisinin, bu arada Arjantin, Brezilya, Venezuela ve Meksika burjuvazisinin belirli çevreleri arasındaki ilişkilerde çelişkiler artıyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin Latin Amerika'daki nüfusu daha da azaldı. Washington'un imparatorluk politikasına direnç güçleniyor, Amerika Devletleri Örgütü'ne darbe indirildi, burada Amerika Birleşik Devletleri'ni dıştlayan bölgesel bir birlik oluşturmak-tan yeniden söz edilmeye başladı.

Ve sonucusu, Orta Amerika'da ABD'nin faşist rejimlere sağladığı askersel, mali, politik destek ve Pentagon'lu danışmanların gözetiminde gerçekleştirilen cezalama operasyonları, halk savaşımını zayıflatmadı. Namibiya'da ve Güney Afrika'da ırkçılığa ve sömürgeciliğe karşı savaşım da giderek artan güçle sürüyor.

(2) İsrail yönetici çevreleri ve Reagan yönetimi için, böylesi bir görev saptamanın bile ne kadar gerçek dışı olduğu, dünya basınında defalarca belirtildi. Örneğin, «Le Monde diplomatique» gazetesi, kanlı Eylül'den hemen sonra şunları yazdı: «FKO, savaşımının en yüksek noktalarında bile, çok az sayıda ulusal kurtuluş hareketinin kazanabildiği bir nüfuzla sahiptir.» 117 ülke FKO'nü tanıyor, 100'ün üstünde devlette o normal diplomatik statüye sahiptir, BMO'nde gözlemci olarak yer almaktadır. 1982 Eylül ayı sonunda, «Ortak Pazar» üyesi ülkelerin Dışişleri Bakanları Kurulunun oturumunda, bu ülkeler bile, Yakındoğu'da düzenleme için görüşmelere FKO'nün katılmasından yana çıktılar.

Emperyalizm ve gericilik, bu koşullarda kendi planlarının suya dűşmesi karşısında durumu zorbalığı tırmandırmakla, görűlmemiş canavarlıklarla, terörlle dengelemeyi deniyor. Günümüzde sivil halka karşı yığınsal kırımlar «küçük» savaşların ayrılmaz parçası durumuna geldi. Bunu İsrail'in, aslında Filistinlilere ve Lübnan sivil halkına karşı bir soykırım ⁽³⁾ olan yeni saldırısı kesin bir açıklıkla gösterdi. İkinci Dünya Savaşı yıllarında askersel eylemlere kurban gidenlerin % 50'sini sivil halk oluştururken, ABD'nin Vietnam saldırısı sırasında bu oran artık % 70 olmuş, 1982'de, Lübnan'da ise % 90'a çıkmıştır. Filistinlilerin Beyrut'taki Sabra ve Şatila kamplarının komutanları İsrail yöneticilerinin barbarca cinayetlerine tanık oldu. İsrail Komünist Partisi MK Politik Bürosu'nun açıklamasında belirtildiği gibi, «İkinci Dünya Savaşı yıllarında nazilerin işlediği cinayetlerle aynı sırada yer alan bu kanlı kırım, İsrail'li sorumlu kişilerin emriyle» ⁽⁴⁾, ABD'nin sessiz onayı ile işlendi.

İsrail'in Lübnan'da, GAC'nin Angola'da ve Mozambik'teki barbarlık eylemleri, saldırganların öteki devletlerin toprak bütünlüğünü defalarca çiğnemeleri, bu saldırılar sırasında uygulanan yöntemler, dünya kamuyunda derin nefret uyandırıyor. Hindistan Başbakanı İ. Gandi bu girişimleri haklı yere, «devletler hukuku normlarına önem vermeme» ⁽⁵⁾ olarak niteledi. İkinci Dünya Savaşından sonra, nazilerin cinayetlerini soruşturmak üzere kurulan Nürnberg Mahkemesi tipinden bir uluslararası mahkeme bugün de varolsaydı, hakimlerin önünden, Beyrut'ta yıkıntılar altında can veren binlerce kadın ve ihtiyarın, ABD yapısı fosforlu bombalarla yanan çocukların gölgeleri geçer, suçlu sandalyesinde, Begin ve Sharon'un yanısıra Reagan ve Weinberger de otururdu. İrkçı Botha'nın ve Salvador canilerinin yeri de orası olurdu!

Dünya haritasına bakıldığında, «sıcak noktalar»ın çoğunun, zengin doğal kaynakların bulunduğu, devletler ve anakaralar arasında ekonomik bağları sağlayan başlıca taşımacılık yollarının keşiştiği bölgelerde, önemli stratejik yerlerde olduğunu görmek hiç de zor değildir. Onların emperyalizmin global stratejisinde oynadığı rolü hesaba katarsak, bunun hiç de raslantı olmadığı anlaşılır. ABD, önemli hammaddelerin bulunduğu gelişmekte olan ölkeleri tam kontrolü altında bulundurmak iştiyor. İnsanlığı dünya savaşı tehlikesiyle karşı karşıya getirirken, emperyalizm

⁽³⁾ Soykırım cinayetlerinin önlenmesine ve böylesi cinayetlerden suçlu olanların cezalandırılmasına ilişkin 9 Aralık 1948 Anlaşmasında, «herhangi bir ulusal, etnik, ırksal ve dinsel grubu böylesi gruplar olarak kısmen veya tamamen yoketmek niyetiyle girişilen eylemler» soykırım olarak tanımlanıyor (Bak: The Crime of Genocide. A United Nations Convention Aimed at Preventing Destruction of Groups and at Punishing Those Responsible. Art. 11. Published by United Nations Office of Public Information. OP 1/489-73-00880-35M).

⁽⁴⁾ «Al-İttihad», 23 Eylül 1982 (Hayfa kentinde Arapça olarak çıkıyor).

⁽⁵⁾ «Patriot», 23 Eylül 1982.

«sıcak noktalar»da «küçük» savaşlar tutuşturuyor. Bütün bunlar, dünya-
mızın politik haritası üzerindeki aşırı gerginlik odaklarının yeryüzünde
yaşam için doğurduğu tehlikeyi kat kat artırıyor.

Böylesi bir tehlike, tarih için yeni bir olgu değildir. Yirminci yüzyılda
iki dünya savaşına dış bakımdan ikincil olaylar bahane olmuştur. Sarajevo
cinayeti ⁽⁶⁾ Birinci Dünya Savaşının ateşini tutuşturdu. Gliwice olayı ⁽⁷⁾,
faşist Almanya'nın Polonya'ya dalmasına bahane oldu. Bu da, zincirleme
reaksiyona neden olarak, İkinci Dünya Savaşına yolaçtı.

Günümüzde dünya çapında bir yangın, gezegenimizin herhangi bir
bölgesindeki provokasyondan çıkabilir. Teknik yeryüzündeki mesafeleri
kısaltmış, değişik devletlerin karşılıklı ekonomik, politik ve askersel yüküm-
lülükleri son derece içiçe geçmiştir. Şu da yeni bir olgudur: Askersel tek-
nolojinin gelişmesi öyle bir duruma gelinmesine yolaçmıştır ki, zamanında
V. İ. Lenin'in öngördüğü gibi, «ileri ülkeler arasında bir savaş, en büyük
cinayet olmakla kalmayıp» kaçınılmazlıkla «insanlık topluluğunun var-
oluş koşullarının yok edilmesine de» ⁽⁸⁾ neden olacaktır.

Herşeyi toptan yokedecek bir nükleer savaş önlemek için, bu Damokles
kılıcını bir yana itmek için, gerçekten barışı sevenlerin geniş çapta ve
birlikte eylemleri gereklidir.

«Sıcak noktalar»a gelince, emperyalizmin, bugün ABD'ndeki Reagan
yönetiminin politikasında en tam ifadesini bulan saldırgan özünde her
hangi bir gönüllü değişiklik olanağına ümit bağlanamaz. Eğer olgular-
dan hareket edecek olursak, şunu kabul etmek gerekir ki, emperyalizmin
«sıcak noktalar»da oluşturduğu tehlikeyi önemli ölçüde azaltmak, emper-
yalizmi savaş biçimlerini seçme bakımından sınırlamak, uluslararası çeliş-
kilerin çözümünde saldırı politikasından vazgeçmeye zorlamak için reel
koşullar mevcuttur. Bu tür etkenler arasında, en başta dünya sosyalizmi,
uluslararası komünist ve işçi hareketi, ulusal kurtuluş güçleri gelmekte-
dir. Barışın korunmasından ve güvenlikten yana çıkan ve değişik sınıflar,
ideoloji, politik parti ve akımların temsilcilerini içeren geniş barışsever
çevreler de bu etkenler arasındadır. Barış savaşımında, bağlantısızlar ha-
reketi de önemli bir güçtür.

Dünyanın devrimci yoldan yenilenmesi için savaşım verenler, ulusal
kurtuluş savaşçıları ve sorunlara kuvvet konumundan çözüm bulunmasına
karşı olanların oluşturduğu geniş çevreler arasındaki aktif eylem ve iş-

⁽⁶⁾ Söz konusu olan, Avusturya- Macaristan veliahtı Franz-Ferdinand'ın
Bosna'nın Sarajevo kentinde, 28 Haziran 1914'te öldürülmesidir.

⁽⁷⁾ Burada sözü edilen olay, Hitlercilerin 1 Eylül 1939 gecesi tertiplendiği
provokasyondur. O gece, SS'ler, Lehçe bilen ve Polonya üniforması
giydirilen bir grup hükümlüyü kullanarak, Polonya sınırına yakın Al-
man Gliwice kentçindeki radyo istasyonuna karşı tertiplendiği saldı-
rıdır.

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin. Tüm yapıtlar, c. 36, s. 396.

birliği, zamanında yiğit Vietnam halkına, emperyalist saldırganı kesin yenilgiye uğratmada yardımcı oldu. Sosyalist devletlerin, değişik ölkelerden barış yandaşlarının, bu arada, Avrupa'da oluşan durumu askersel yoldan değiştirme denemelerinin tamamıyla perspektifsiz olduğunu anlayan gerçeği burjuva politikacılarının eylemleri, Avrupa güvenlik konferansının başarısının ve Helsinki'de onun sonuç belgesinin imzalanmasının önkoşulunu oluşturdu. Değişik sosyal düzeni olan devletlerin barış içinde yan yana yaşamasına, tartışmalı sorunların barışçıl yoldan, görüşme masasında çözülmesine ilişkin ortak norm ve ilkeleri saptayan uluslararası hukuksal bir belge ortaya çıktı. Ama gerici güçler bugün bu tarihsel belgeyi yoketmek, uluslararası gerginliği daha da artırmak için çabalyorlar. Buna örnek olarak, Reagan yönetiminin Batı Avrupa'ya Amerikan yapısı yeni orta menzilli nükleer roketler yerleştirme planları gösterilebilir.

Temsil ettiğimiz partiler, gerginliğin son haddine ulaştığı ve her an yeni silahlı çatışmalara yolaçabileceği bölgelerde eylem yürütmekte olsa da, biz geleceğe ümitte bakıyoruz. Kuşkusuz ki, söz konusu olan hiç de, sınıf düşmanının saldırganlığından kaynaklanan tehlikeyi küçümsemek değildir. Komünistlerin tarihsel iyimserliği, reel durumun ve onun gelişme eğilimlerinin Marksist-Leninist analizine dayanıyor. Barıştan yana çakan güçler, nükleer tehlikeyle oynayanları yenilgiye uğratabilirler.

Şuna inancımız kesindir: *Günümüzdeki «sıcak noktalar»da anlaşmazlıklar savaş yoluyla giderilemez, bu durumdan ancak halkların ardıcıl birlikte çabalarıyla çıkmak olanaklıdır.* Doğaldır ki, şu veya bu ölkede iç sınıfsal çatışmalar belirdiği, ulusal kurtuluş savaşı yürütöldüğü durumlarda sömürölenler, ezilenler veya saldırıya uğrayanlar, kendi çıkarlarını savunmanın, silahlı biçim de içinde (faşist ve askersel-faşist rejimler onları bu biçime başvurmak zorunda bıraktığı zaman) her biçimini kullanma hakkına sahiptir. Biz Marksistler, devrim ve ulusal kurtuluş savaşlarını haklı savaşlar sayıyoruz.

Bunun yanısıra, bizim görüşümüze göre, çatışmalara katılan ilerici güçlerin, bu çatışmaların barışçıl yoldan çözümüne yönelik adımlarına her çeşit ilgi ve uluslararası destek göstermek gerek. Nikaragua'nın Amerika Birleşik Devletleri'nce kardeş kanı akıtılan savaşa çekilen Honduras ile görüşmelere hazır olması, Salvador yurtseverlerinin ölkelerinin sorunlarına politik çözüm için hükümet temsilcileriyle masa başına oturup görüşmeler yapma istemi, Arjantin halkının Falkland (Malvin) adalarının statüsü sorununu BMÖ çerçevesinde çözüme bağlama istemi, FKÖ'nün Yakkında konusunda uluslararası konferansa katılma istemi ve öteki Arap halklarının buradaki bunalımı barışçıl yoldan adil çözüme kavuşturma çabası, Güney-Batı Afrika Halk Örgütü'nün (SWAPO) Namibiya'da dolaysız, özgür ve demokratik seçim yapılmasına razı olması, tam zamanında belirlenmiş çok önemli tutumlardır.

Sovyetler Birliği, tartışmalı uluslararası sorunların barışçıl çözümüne

yönelik tutumları aktif destekliyor. Venezuela'lı politika ve toplum adamlarının mesajına yanıt olarak L. İ. Brejnev şunları yazdı: «Biz, tartışmalı sorunların, görüşme masasında adil politik çözümden yana çıkan tüm devletlerin öneri ve girişimlerini destekliyoruz». ⁽⁹⁾ Bu konumu, sosyalist topluluğun üyesi öteki ülkeler de paylaşıyor. Örneğin, Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin belgelerinde, geçen yıl içinde, barış için, gezegenimizin «sıcak noktaları»nda çözüm için kararlı savaşımın kesin zorunluluğu defalarca vurgulandı. Küba Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Fidel Castro şöyle diyor: «Biz savaştan değil, barıştan, sorunlara çözüm aranmasından yanayız ve yeni bir savaşın tüm dünyaya getireceği sonuçların ne olacağını çok iyi bilmekteyiz, varolan tehlikenin bilincindeyiz. Biz, düzenlemelerden yanayız. Biz değişik gerginlik ocaklarına son verecek düzenlemeler yapılması konusunda ısrar ediyoruz. Biz, İran ile Irak arasında silahlı eylemlere son verilmesinden, Yakındoğu, Orta Amerika, Angola ve GAC için çözüm bulunmasından yanayız. Bizim eylemlerimiz, hiç de çatışmalara yardım etmiyor. Ama biz, emperyalizmin tehdit ve saldırı eylemleri karşısında bir adım bile gerilemeyeceğiz!» ⁽¹⁰⁾

SBKP'nin 24. ve 25. Kongrelerinde ilan edilen ve 80'li yıllara uygun biçimde Sovyet komünistlerinin 26. Kongresinde geliştirilen Barış Programında dile getirilen sosyalizmin stratejik rotası, savaş hazırlıklarına değil, barışçıl işbirliğine, silahlanma yarışının gemlenmesine ve silahsızlanmaya, yeryüzünün tüm bölgelerinde, değişik toplumsal düzeni olan devletler arasında karşılıklı güvenin artırılması temelinde barış ve güvenliğin güçlendirilmesine yöneliktir. Bu, ülke ve halkların barışçı işbirliği, devletler hukuku normlarına titizlikle uyma, ülkelerin egemenliğine saygı ve birbirlerinin işlerine karışmama rotasıdır. Bu rota, bizim bölgelerimizde savaşım yürüten devrimci ve ilerici güçlerin en derin özlemlerine, çıkarlarına ve istemlerine uygundur.

Sıcak noktalar»da politik düzenlemeler, sosyalizmin bu global stratejisinde, onun ayrılmaz bir parçası olarak yer almaktadır. Bizzat yaşam böyle bir yolu dayatıyor. Nesnel koşullar, barış davasını savunan toplumsal-politik güçlerin aktifleşmesi, önümüzdeki yıllarda, bu yolda ilerleme sağlanacağına ümitle bakmamıza izin veriyor.

Ülkelerimiz komünistleri, kardeş partilerdeki yoldaşlarımız, dostlarımız değişik koşullarda çalışıyorlar. Ama amaçlarımız ve kaygılarımız ortaktır. Bunlardan en başta geleni, barış, adalet ve toplumsal ilerleme davasının etkusunu sağlamaktır. Bugün emperyalizmin yeryüzünde «sıcak noktalar» yaratma, buralardaki gerginlikleri kızıştırma, çatışmaları körükleme denemelerine yanıt olarak komünistler, gezegenimizi barış kaleleriyle donatmak üzere tüm savaş karşıtı güçlerin kuvvetlenmesine yardım ediyor.

⁽⁹⁾ «Pravda», 7 Ekim 1982.

⁽¹⁰⁾ «Granma», 28 Temmuz 1982.

«Yığın kültürü» veya yığınlar için kültür

Marksistlerin uluslararası tartışması

Kültür, çağdaş dünyada yaşamı karakterize eden düşüncelerin önemli bir savaşım alanıdır. Edebiyat ve sanat, halk sanatının tüm yelpazesi, yığınsal iletişim araçlarının eylemi ve boş zamanları değerlendirmenin çeşitli biçimleri, birbiriyle uyuşmayan, birbirine karşı olanlar da içinde, sayısız düşüncelerin, değer yönelişlerinin ve ahlaksal tutumların birbiriyle çarpıştığı alanlardır. Aynı zamanda kültür, halkı etkilemede çok önemli, güçlü bir alandır ve halkı şu veya bu görüşe veya felsefeye kazanmanın etkili bir aracıdır. Bu bağlamda, Marksist düşünürler 20. yüzyılda, özellikle onun son yarısında ortaya çıkan ve oldukça hızlı yayılan «yığın kültürü» diye bilinen karmaşık ve çelişkili olay üzerine eğiliyorlar.

«Yığın kültürü» terimi Marksist yapıtlarda çift anlamda kullanılıyor. Birincisi, burjuva sosyolojisince öne sürülen teori ve kavramlarla ilişkili olarak kullanılıyor. Marksist eleştiriler bunların geçersizliğini ortaya çıkardı. Bunlar burjuva sosyolojisinin «yığın kültürü» kavramının yalnız, onun içindeki «yığın» sözcüğü kültürel saçmalarla, kötü zevkle, gerçek kültürel değerlerden kopmakla eş anlamlı olduğu için değil, aynı zamanda gerçek kültür yapıtlarının özlü ve sosyal işlevleriyle zorunlu olarak yığınların tinsel istemlerini karşılama görevini üstlenmeleri nedeniyle de onaylanamaz olduğunu gösterdi. Burjuva kavramlarının temel eksikliği, onların yığınlar içinde kültürün yayılma sürecinin gerçek içeriğini yanlış tanımlarıdır (kültürün «yığınların» gereksinimleri ile kaynaşması sonucu «batağa saplandığı» ya da «kriz»de olduğu veya kültürün bir «yığın» ürününe dönüşmesiyle insanın içindeki insancıl ögenin yıkıldığı yolunda ileri sürülen görüşleri alalım). Burjuva sosyologları kapitalist dünyada, kültür ortamıyla kafaları yapılandırmanın sınıfsal yönelimini ve aynı zamanda yığınsal olarak yayılan kültürel ürünlerin içeriğindeki sınıfsal karşıtlıkları gizlemeye çalışıyorlar.

İkincisi, uluslararası Marksist yazında «yığın kültürü» terimi kimi zaman kültürde gözlenen gerçek süreçleri ve olayları anlatmak için de kullanılıyor. Bu durumda o, yığınsal karakter kazanmakta olan kimi kültür biçimleridir – üretim ve yaygınlaştırma yöntemleriyle, kucakladığı nüfus oranıyla, nüfusun farklı sosyal ve yaş gruplarınca ulaşılabilme ve özümsenebilmeye boyutlarıyla, Kuşkusuz kültürün yığınlarla kaynaşmasının da kendi sınıfsal içeriği vardır: Bu, sosyal sistemin doğasına ve kapitalist toplumda bu süreci yöneten sınıfların çıkarlarına bağlıdır. Bu bağlamda, yığın kültürü olayı hiç bir biçimde, örneğin kapitalist toplumda egemen olan burjuva kültürüne ilişkin karakteristik özelliklerle sınırlı değildir.

Komünistlerin ve diğer ilerici insanların kültür olayına ilişkin tutumları,

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin, Bulgaristan Bilimler Akademisi ve BHC Kültür Komitesine bağlı Ulusal Kültür Araştırma Enstitüsü ile ortaklaşa Sofya'da düzenledikleri «İdeolojik çatışma ve yığın kültürü» konulu yuvarlak masa toplantısında tartışıldı. Toplantıya, Arjantin'den, Bulgaristan'dan, Danimarka'dan, FAC'den, Filistin'in işgal altındaki bölgelerinden, Polonya'dan, Güney Afrika'dan ve Sovyetler Birliği'nden Marksist bilim adamları, parti sorumluları ve gazeteciler katıldı. Yuvarlak masa toplantısında «yığın kültürü» terimi genellikle ikinci anlamında kullanıldı.

Aşağıda tartışmanın bir özeti verilmektedir.

1. *Günümüzdeki ideolojik savaşımda «yığın kültürü»nün rolü nedir? Onun sosyal özü nedir? Sınırları nereden geçer? O, çağdaş kültürün tekil ve özel bir biçimi midir veya insanlığın maddesel ve kültürel gelişmesindeki biçimlerin ve süreçlerin bir bölümünü mü tanımlar?*

Yuvarlak masa toplantısına katılanların üzerinde yoğunlaştıkları birinci grup sorunlar bunlardı.

AKP Yönetim Kurulu üyesi ve AKP Yönetim Kurulu'nun Bilim, Eğitim ve Kültür Bölümü başkanı *Hannes Stütz* şunları söyledi: Marksist-Leninist teoride kültürün sınıf karakteri derinlemesine işlenmiştir. Özellikle de emperyalist egemenliği korumaya katkıda bulunan burjuva kültürünün işlevleri. Bu genel yaklaşım uyarınca biz FAC'de yaklaşık on yıl öncesi ülkemizde egemen kültürü nitelerken, sık sık «emperyalist yığın kültürü»nden söz ediyorduk. Kuşkusuz, ülkemizde emperyalist amaçlara hizmet eden bir «yığın kültürü»nün varlığı tartışılmaz bir gerçektir. O, çok büyük tirajı ve seyircisi olan yığınsal iletişim aracılığıyla öne sürülen rövanşist, militarist ve neo-faşist görüşlerle belirlenir.

Nevar ki, daha o zaman politik pratikte bu yoruma ilişkin çeşitli türden zorluklarla karşılaşıldığı görüldü. Özellikle genç insanlarla, beyaz yakalı işçilerle ve yığınsal iletişim alanındaki yaratıcı meslek sahipleriyle tartışmalarda ve ortak eylemlerde, «emperyalist yığın kültürü»nü çok geniş, ülkedeki tüm egemen kültür biçimlerini içine alacak bir biçimde yorumlamakta olduğumuzu saptadık. Bu onun herşeyi kapsayan, değişmez ve bölünmez bir bütün olarak ele alınmasına temel hazırlamamız sonucunu veriyordu. Bu, köklü politik değişiklikler yer almadıkça ilerici, anti-emperyalist güçlerin emperyalizme karşı kültür cephesinde hiç şans olmadığı ve dolayısıyla bu alanda işçi sınıfının çıkarlarının gerçekleşmesinin ertelenmesi gerektiği yönünde yanlış inanca yol açabilirdi.

Oysa gerçekte, emperyalist kültürün egemen kültür olarak üretimi ve yaygınlaştırılması karmaşık ve çelişkili bir ideolojik ve politik süreçtir. Çığımızın temel çatışmaları, toplum yaşamının, ilerleme güçleri ile emperyalist güçler arasındaki savaşımın başlıca sahnesi olan bu alanını da

etkiliyor. Bu nedenle politik çalışmamızda biz şimdi, bir bütün olarak egemen kültürle, onun özellikle yaygın olan parçası arasında ayırım yapıyoruz. Görev, Lenin'in iki kültür teorisini – bizim kültürel politikamızın temel olan teori – ülkemizde geçerli olan toplumsal koşullara yaratıcılıkla uygulamaktır. Lenin burjuva toplumundan söz ederken, şöyle diyordu: «Her ulusal kültürde filiz biçiminde olsa da, demokratik ve sosyalist kültürün öğeleri vardır, çünkü her ulusta yaşam koşullarının kaçınılmaz olarak demokrasi ve sosyalizm ideolojisine yol açacağı emekçi ve sömürülen yığınlar vardır. Ama her ulusun aynı zamanda yalnız «öğeler» biçiminde değil, egemen kültür olarak bir burjuva kültürü de (çoğunlukla bir gerici ve dinsel kültür de) vardır.» (1)

Bir yanda kültürde demokratik ve sosyalist öğeler ve eğilimler, öte yanda ise egemen kültür arasındaki ayırım çizgisi sorunu çözerken bu sınırların çeşitli ekoller, janrlar ve stiller çerçevesiyle çakışmadığını görürüz. Herşey içeriğe bağlıdır. Bu ayırım çizgisi kimi zaman tek tek ürünlerden, televizyon ve radyo programlarından veya aynı sanatçının yapıtlarından bile geçiyor.

Bu ayırım çizgisi, bu anlamda ülkemizdeki demokrat ve gerici güçler oranını yansıtır. Bu güçler, sonuçları hiç te önemsiz olmayan ölçüde, uluslararası ve ulusal arenadaki yalnız ekonomik ve politik savaşımın değil, aynı zamanda ideolojik savaşımın da sonuçlarına ve bu savaşımın doğrudan kültür alanında örgütlenme yollarına bağlı olan sürekli bir çatışma içindedir.

Naim Aşhab, Filistin Komünist Partisi MK Politbüro üyesi şöyle dedi: «Yığın kültürü» sosyal doğası bakımından kültürü ve yığınları birbirine bağlayan çok çeşitlenmiş yolları içerir. Bu, çok önemli iki tarihsel gelişmeden kaynaklanır: Birincisi, yığınların militan sosyal eylem sahnesinde boy göstermesi ve işçi sınıfının öncülüğünde günümüz sosyal-politik yaşamında önemli bir etmene dönüşmesidir; ikincisi, kültürün yaratılması ve yaygınlaştırılmasında gelişkin teknik araçların ortaya çıkması ve gelişmesidir. Dahası, tüm kültür biçimleri gerici veya ilerici olabilir, çünkü onlar toplumda farklı toplumsal güçlerce yaratılmakta ve yaygınlaştırılmaktadır.

Deneyimimizde öz-eleştirisel bir gözle bakarsak, şimdiye kadar «yığın kültürüne» yeterli özenle eğilmediğimizi, sınıf savaşımı açısından onun önemini küçümsediğimizi veya pek çok olayı yalnızca burjuva etkisinden kaynaklanmakla açıkladığımızı itiraf etmek gerekir. Örneğin genç insanlar arasında yaygın izleyici bulan pop müzik olayısındaki durum böyledir. Yalnızca politik çalışmaya dalıp, edebiyatı, tiyatroyu, resim ve modern iletişim ortamını geliştirmek için çok az şey yaptık. Kuşkusuz, bizim bu açıdan potansiyellerimiz egemen sınıfkine göre çok küçüktür. Nevar ki kültürün öneminin küçümsenmesine kesinlikle son verilmelidir. Bu alandaki

(1) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 21, s. 120–121 (Rusça).

çalışmalarımızın ana ağırlığı, ilerici modern sanat ve edebiyatın geliştirilmesine ve halk sanatının geleneksel biçimlerinden geniş olarak yararlanmaya verilmelidir. Dahası halk arasında kültürü yaygınlaştırırken, kültürün yığın karakteri alması sürecinin karmaşık diyalektiğini göz önüne almak çok önemlidir: En güzel yapıtların halk arasında yaygınlaşmasına, sanat standardi ölçütlerinin düşürülmesi eşlik etmemelidir.

«Yığın kültürü» olayına ayrımlı yaklaşmak gerektiği tezini, Arjantin Komünist Partisi MK aday üyesi *Leonardo Paso*'da destekledi ve devamlı şunları belirtti: «Günümüz emperyalizmde kültür alanı bir bütün olarak ciddi sınıfsal ve ideolojik çelişkilerle bezenmiştir. Bu nedenle ilk olarak Lenin'in sözünü ettiği temelden ayrı iki tipte kültür arasında ayrım yapmak yaşamsal önemdedir. Egemen sınıfın kültürü, burjuva toplumunun kültürel yaşamında egemendir ve bu nedenle yığınları şartlandırmayı, konformist, bireyci düşünce kalıpları yaratmayı, halkı sınıf savaşımının çeşitli biçimlerinden uzaklaştırmayı amaçlar. Bu kültürün karşısında halkın malı olan, en güzel ulusal gelenekleri geliştirerek, halk tarafından ve halk için yaratılmış bir demokratik, gerçek yığın kültür vardır. Arjantin deneyiminin gösterdiği gibi, bu iki kültür sürekli çatışma içindedir. Ülkeyi yöneten güçler burjuva kültürüne her türlü desteği verirken, demokratik kültürü çok çeşitli araçlar kullanarak sınırlamaya ve yıkmaya çalışıyorlar. Snopluk, kozmopolitlik ve tüketim toplumu ülkeleri, folklorla bile saldırı-mada hareket noktaları oluyor. Folklorla hükümet, alışlagelmiş yaşam tarzını yansıtan öğeleri destekliyor, toplumsal protestonun yansımalarını silmeye çalışıyor.

BHC Kültür Komitesi ve Bulgaristan Bilimler Akademisine bağlı Ulusal Kültür Araştırma Enstitüsü müdürü, Felsefe Bilimleri doktoru, Prof. *E. Nikolov* şunları söyledi: «Yığın kültürü» kavramı, yuvarlak masa toplantımızı ele aldığı konuda öne çıkıyor. Nevar ki, insan bu kavramın mantıksal açıdan geçerliliğini ve dolayısıyla ondan etkin olarak yararlanma olanağı olup olmadığını irdelemeden yapamıyor.

Benim gördüğüm kadarıyla, her kültür bir yandan insan «ben»inin nesnelleşmesini, kişinin bilincinin ürünlerinde onun dünyaya ve kendisine karşı tutumunun anlatılma sürecini, öte yandan kültürdeki bu «ben»in insan tarafından özümsemesini, «ben»in daha ileri, aktif anlatımına dürtü sağlayarak özümsemesini yansıtır. Bu süreçte önemli olan şey, kuskuşuz onun nicel özellikleri değil, halkın yarattığı ve özümsemiği tinsel ve mad-desel değerlerin içeriğidir. Dolayısıyla, içeriğiyle kültür ne «yığınsal» ne de «yığınsal olmayan» olabilir. Ne ki söylemeye bile gerek yok, gelişmelerinin şu veya bu aşamasında edebiyat ve sanatın değişik biçimleri ve janrları yığınlarla değişen ölçülerde ulaşırlar. Burada daha önce sözü edildi. Lenin'in teorisine göre kültürde herşeyden önce onun sosyal ve sınıfsal içeriğini ayırmak gerekir.

Bundan başka günümüz toplumunun kültüründe emekçi halkın geniş kesimlerini çeken çok çeşitli, kimi zaman birbirinden önemli ölçüde farklı biçimler ve süreçler var. Bunların tümüne «yığın kültürü» adı verilebilir mi? Bu durumda bu ne anlama gelir?

«Halkın kültürü» ve «yığınların kültürü» kavramlarına gelince, bunların içeriği çok açık ve kesindir. Ama bunlardan ideolojik klişeler yaratmamamız, onlara yalnızca olumlu bir içerik vermememiz yine başka bir şeydir. Somut-tarihsel koşullara bağlı olarak, özellikle toplumsal bilincin gelişme düzeyine bağlı olarak halkın kültürü yalnız olumlu çizgilere sahip olmayabilir.

Burjuva sosyologlarının «yığın kültürü» kavramları, Felsefe Bilimleri doktoru, Prof. Y. Zamoşkin (SSCB) tarafından eleştirildi. O, şunu vurguladı: «Diğer şeylere ek olarak, onların bir olaya yöntemsel olarak yaklaşımalarını onaylanamaz yapan, (bırakalım tüm dünyada) kapitalist toplumda bile kültür ve yığınlar arası ilişkiler yelpazesinin tümünü, halkın tinsel yaşamında, yaşam tarzında ve eyleminde gerçek biçimler kazanan sembollerin, değerlerin ve normların tümünü gözönüne almalarıdır. Burjuva sosyologlar, kültürün profesyonel olarak, çeşitli sınıfsal, ideolojik, politik ve diğer özellikleri olan sayısız sosyal kurumlar ve örgütler yoluyla üretildiğini ve yaygınlaştırıldığını görmezlikten geliyorlar. Ne de farklı geleceği ve kültürel gelenekleri olan ülkelerde yer alan süreçleri görüyorlar.

«Yığın kültürü» kavramı, burjuva sosyolojisinin modern kapitalist toplumu eleştirel çözümlemesi sırasında uyduruldu. Burjuva sosyologları, belirgin bir «yığınsal özelliği» olan, düşük estetik düzeydeki, ilkel ve kaba zevklere hizmet eden özel bir tip kültürün varlığını vurgulamakta ağır birliği ediyorlar. Dahası, yığınların kültürel düzeyinin gelişmemiş olduğunu ve bunun böylesi bir kültürel gıdayı olanaklı kıldığını savunuyorlar. Ne ki önemli görüş ayrılıkları da var. Kimileri, yığın bilincindeki olumsuz özellikleri, burjuva yığınsal iletişim araçlarının ve düşük kültürel ürünler yayan diğer kanalların sonucu olarak değerlendiriyorlar. Diğerleri tam tersine, yığınların bilinç düzeyinin birincil olduğunu, tam da bu düzeyin modern kültürdeki sayısız olumsuzluktan sorumlu olduğunu savunuyorlar. Nevar ki, tümü tek ve aynı kalıptan yola çıkıyorlar, onlar yüksek «elitist» kültürü (olumlu) bir uca, «kaba», «yığın kültürü»nü öbür (olumsuz) uca yerleştiriyorlar.

Bu kalıpta, «yığın kültürü» kavramı değişmez olarak bir olumsuz duygusal itiyi anlatan ideolojik bir storeotiptir. Bu durum, kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerin yaratıcı ayırınları arasında her soydan elitist (seçkinci), halk karşıtı kavram ve duyguyu besliyor. Sonuç olarak, sosyologlar (ne yazık ki içlerinde Marksist olanlar da var) kültürün ve yığınların bulunduğu noktada yer alan süreçlerin içeriğindeki farklılıkları göremiyorlar.

BKP Merkez Komitesi üyesi, Felsefe Bilimleri doktoru, Prof. G. Girginov şöyle dedi:« Yığınsallık karakterini, kültürel değerler düzeyinin kaçınılmaz olarak düşürülmesini gerektiren ve «yüksek» kültürle çatışma içinde olan bir şey olarak görmek özellikle bir burjuva yaklaşımdır. Kültür karmaşık bir toplumsal olaydır, dolayısıyla ona somut ve ayrımlı yaklaşmak gerekir.

Burjuva sosyologlar, kapitalist toplumun toplumsal yapısının gerçek görünümünü çarpıtıyorlar ve onun, öğelerini «ortalama» bir «yığın» insanın oluşturduğu sınıfsız bir topluluk ortaya çıkardığını ileri sürüyorlar. Onlar yığınları hep gri, yüzü belirgin olmayan ve yaratıcı eyleme yetersiz olarak tanımlıyorlar. Marksistler temelden farklı bir anlayış öne sürüyorlar. Onlar hiç bir zaman yığınları idealize etmeden, yığınların özelliklerinin var olan sosyal-ekonomik ve sosyal-politik koşullarla bağını kuruyorlar ve onlardan kültürel değerlerin yalnız tüketimine değil, yaratımına da katılan aktif tarihsel özne olarak söz ediyorlar. Bu nedenle «yığın kültürü»ne sınırlı bir yorum getirmek, onu yalnızca burjuva kültürünün saçma-sapan ürünleriyle eşleştirmek yanlış olacaktır.

Polonyalı bilim adamı, Felsefe Bilimleri doktoru aday, G. Wyszewski şunları belirtti: «Bizim sosyolojik yazınımızda, «yığın kültürü» kavramı kimi zaman günümüz burjuva kültürünün önemli bir bölümü için tipik bir dizi olay, yani emekçi halka, kapitalist ülkeler egemen sınıflarınca dayatılan tekdüzeleşmiş kültürel değerler sistemini anlatmak için kullanılıyor. Bu değerler, kolay ve başlıca özelliği tüketicilik olan varlığın, konformizmin girişkenliğe, eyleme ve yaratıcı çabaya katılmaya üstün tutulduğu bir yaşam anlayışıyla bağlıdır. Yığın kültürünün bu özelliği değersiz esere (kötü zevk ve ilkillikle) uyumlaştırılan ya da çakışan kültür modellerinin yaygınlaştırılmasının burjuva içeriği ve biçimi için de aynen geçerlidir.

«Yığın» kavramı modern kültürün gelişmesinin daha çok nicel ve «teknik» yönlerini yansıtıyor. «Yığın kültürü» kavramının bu yönü de bizim yazınımızda inceleniyor. Bununla ileri teknolojinin ve yığınsal iletişim araçlarının (basın, radyo, televizyon vs.), kültürel değerlerin yığınlara götürülmesine artan ölçüde katılmasını anlamak istiyorum. Kuşkusuz böylesi bir olay, sosyalist kültür için de geçerlidir. Ne ki burjuva toplumunda bunun alanı daha geniştir ve kültürün geniş ölçüde yaygınlaştırılmasına katkıda bulunan herşeyi kapsıyor ve onun yığınlarla etkileşmesini belirliyor.

Felsefe Bilimleri doktoru aday ve BKP MK görevlisi I. Stefanov şunu vurguladı: «Önümüzde duran sorunları ele alırken, 'yığın kültürü' kavramının önemli bir evrimleşme geçirdiğini göz önüne almak önemlidir. Bunun sonucunda o, pek çok burjuva sosyologca irdelendi ve varlığı kuşkulu olduğu ileri sürüldü. Önemli olan nokta şudur: Belli bir süredir onun (kapitalizme özgü olan ve klasik adı verilen kültürle yığınlar ara-

sındaki uçurumun varlığı ile belirlenen koşullarda kültürel ürünlerde keskin bir nicel büyümeyi yansıtan) başlangıç içeriğiyle kapitalist ülkelerdeki gerçek kültürel süreçler açık bir çatışma içindedirler. Bu belirgin olarak bir kere şu olguda kendisini gösteriyor. Bilimsel ve teknik devrimin yayılmasıyla ve nüfusun geniş kesimlerinin genel ve mesleki kültür düzeylerinin yükselmesiyle «yüksek» ve «yığın» kültürü arasındaki sınır pek çok durumda farkedilemez derecede silindi. Sonra kültürde böylesi sınıksız kalıplara uymayan artan sayıda olayın ortaya çıkması olgusu var. Öte yandan, yuvarlak masada belirtildiği gibi, kapitalist toplumda yığınsal olarak yaygınlaştırılan çeşitli kültür öğeleri ayrımlı biçimde değerlendirilmelidir. Yalnız olumsuz olarak eleştirel olarak değil, aynı zamanda olumlu olarak ta.

«Yığın kültürü» adı verilenle ilişkin her hangi bir biçimin ana belirtisi, onun yığınsal iletişim araçlarından ayrılmaz olmasıdır, çünkü bunlar onun yığınsal etki yapmasını sağlayan kanallardır. Bu demektir ki, basına, radyoya ve televizyona doğrudan bağlı olmayan pek çok kültürel olayı yığınsal karakterde olsalar da bu kavramda tanımlayamayız. Örneğin, sosyalist toplumda başta gelen çocuk sanatı veya folklor böyledir. Oysa çocuk sanatı gibi folklor da kültüre yığınsal karakter verme sürecinde kullanılıyor. «Yığın kültürü» kavramının sınırlarının açıkça belirlenebileceğini sanıyorum.

John Nkosi, Güney Afrika Komünist Partisi temsilcisi şöyle dedi. Aynı şekilde öteki uca gitmemek de yararlı olacaktır. Özellikle çocuk sanatının «yığın kültürü» alanına girmemesi görüşüne katılmak zor. Sonra, «yığın kültürü» yalnız yığınsal iletişim araçlarını değil müziği, resimi, sporu da kapsıyor, tüm bunlarda çocuklar izleyicilerin büyük bölümünü oluşturuyor.

Kültür ve yığınların etkileşimi konusunda tartışmaya açık sorunlar tartışılırken ağırlığın başlıca komünistlerin bu alandaki çalışmalarındaki gereksinimlerine ve sorunlarına verilmesi üzerinde anlaşmaya varıldı.

2. Kültürün kapitalizmde gelişmesinin özellikleri ve eğilimleri ve yığın kültürünün burjuva biçimlerine karşı kimi seçenekler.

Leanorda Paso şunu belirtti; Genel olarak konuşursak, burjuva kültürünün başlıca amacının, halkı sosyal ve ulusal ezgi sistemine adapte etmek, onları eleştiri ruhundan uzaklaştırmak, var olan yaratıcı beceri ve yeteneklerini yok etmek olduğunu söyleyebiliriz. Sosyalizm tam tersine ana amacını bireyi tüm yönleriyle geliştirmek olarak görür. Kapitalizmin genel bunalımı koşullarında, eski dünyanın tüm ülkelerinde ciddi bir kültürel bunalım vardır. Bu herşeyden önce kendini halkların ulusal ve dünya kültür değerlerine sınırlı olarak ulaşmasında, halkı egemen sınıfların çıkarları çizgisinde tutmak için ona verilen kültürün daraltılmasında, demokratik, halk kültürünün gemlenmesinde ve baskı altında tutulmasında gösteriyor.

Bize göre bu eğilimlere karşı savaşım ilerici güçlerin eyleminin ana

doğrultusunu belirler. Aynı zamanda günümüz kapitalist toplumunda burjuva kültür biçimlerine karşı seçenek konusunda bir fikir verir. Arjantin Komünist Partisi özellikle, edilgen tüketici burjuva kalıplarına karşı, yığınların kültürünün ilerlemesine, özellikle de folklorun çeşitli biçimlerinin geliştirilmesine aktif katılımı ile karşı koymak için kararlı adımlar atıyor. Pek çok ilerici Arjantin'li, folklorun burjuvazinin kültürde savunduğu kozmopolitliğe etkin olarak karşı koyabileceğine ve büyük sayıda insanı tinsel bakımdan birleştirebileceğine inanıyor.

E. Nikolov şöyle dedi: Kapitalizm koşullarında kültürel gelişmenin köşe taşlarından birisi kültürü yaratma ve yaygınlaştırma sürecinin meta-para ilişkileri çerçevesine sokulmasıdır. Edebiyat ve sanat yapıtları kapitalist alım-satımın bir nesnesi durumuna getirilmiştir. Bunun kültürün geleceği açısından pek çok olumsuz sonuçları olabilir. İster kendisini pazarın durumuna uydurmak zorunda olan yaratıcının çalışmasını ele alalım, ister pazarda boy gösteren artistik (ve artistik olmayan) değerlerin nicel ve nitel özelliklerini ele alalım veya onların yığınsal tüketim mekanizmasını ele alalım, bu böyledir.

John Nkosi, burjuva kültüründeki Avrupa merkezliği olgusuna değindi ve devamla şöyle dedi: Şunu görmek hiç te zor değildir, bu olay kapitalist güçlerin yüzyıllar boyu süren sömürgeci politikasının geleneklerinden kaynaklanır. Bu politika Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da yaşayan, içinde işçi sınıfının geniş emekçi kesimleri de bulunan milyonlarca insanın düşüncesini ve eylemini güçlü bir biçimde etkilemiştir. Ne var ki, dünya kültürü, eski sömürgelerin halkları da içinde insanoğlunun yarattığı tüm biçimleri ve değerleri özümsemeden gerçek anlamıyla gelişemez. Sözkonusu olan yalnız Asya, Afrika ve Latin Amerika'da yüksek düzeyde gelişmiş eski medeniyetler değil, aynı zamanda bu kıtalardaki halkların çeşitlenmiş, zengin modern kültürüdür.

Günümüz kapitalist toplumunda, burjuva yığın kültüründeki olumsuz olayların tümünün herhangi bir değerlendirmesinde dünyadaki ideolojik savaşım açısından merkez yerde açık veya örtülü anti-komünizm ve anti-sovyetizmin bulunduğu göz önüne alınmalıdır. Bu özellikle ABD'deki emperyalist güçlerce esinlendirilen ve kontrol edilen kültürel ürünler için doğrudur. Böylesi bir egemenliğe karşı savaşım, yalnız politik örgütlerin ve partilerin değil, edebiyat, bilim ve sanat alanında emekçi halkın çıkarlarını savunan tüm ilerici güçlerin eyleminin ana doğrultusudur.

Naim Aşhab şunları belirtti. Arap Doğusunda burjuva kültürü halka diğer şeylerin yanında bir bağımlılık duygusu, başlıca da dine dayanma duygusu aşıyor. Aynı zamanda kapitalist toplumun kültür kalıpları tüm lanetli yönleriyle – suç ve şiddet kültürü, bireycilik, vs. – geniş olarak yaygınlaştırılıyor. Kozmopolit değerler halkın yurtsever duygu ve düşüncelerini çarpıtmak üzere ekiliyor.

Hannes Stutz şunu vurguladı: Bugün FAC'de askersel-endüstriyel kompleksin yığınsal iletişim araçları üzerinde doğrudan kontrol kurması gibi bir gerçek tehlike var. Tekelci sermayenin üyeleri toplum yaşamında bu araçların geleneksel devlet gücünün kaldıracağı kadar önemli olduğunu kavradılar. Bu nedenle yalnız uzun bir süredir Sprenger ve Bertelsmann gruplarının ve uzantılarının egemen olduğu basın üzerinde değil, radyo ve televizyon yayıncılığı üzerinde de doğrudan kontrol kurmak için ellerinden geleni yapıyorlar.

Bununla bağlı olarak, bu koşullarda bu alanda demokratik konumlar için başarıyla savaşımın her hangi bir biçimde olanaklı olup olmadığı sorusu ortaya çıkıyor. Biz olanaklı olduğuna inanıyoruz. Anımsanacağı gibi *Adenauer*'in tekel gruplarına özel televizyon yayını yapma izni verme çabası başarısızlığa uğramıştı. On yıl sonra benzeri bir fiyaskoyla *Bavyarya HSB* kılıfı altında tekel grupları için bir televizyon istasyonu açmayı planlayan *Franz Josef Strauss* karşılaştı.

Kuşkusuz FAC'de resmi yasalarda tekellerden bağımsız olduğu yazılı olmasına karşın radyo ve televizyon yayınlarının sınıf karakteri konusunda hiç bir düşe kapılmıyoruz. Politik çelişkilerin yurtdışında ve ülkede giderek daha kızıştığı günümüzde bu yığınsal iletişim aracı büyük sermayenin taktik ve stratejik kampanyalarında baş köşeyi tutuyor. Örgütsel yapıları ne olursa olsun radyo ve televizyon yayınlarının ana içeriği politik güçler dengesinde temelli değişiklikler olmadıkça değişmeden kalacaktır. Ne var ki, bu amacı göz önünde bulundurarak, daha bugünden kültürel cepheye demokratik konumları güçlendirmek önemlidir. Biz, radyo ve televizyonun legal durumunun, kamu işletmesi olarak kalmasını böylesi konumları güçlendirmek için savaşta başlıca öge olarak değerlendiriyoruz.

Danimarka Komünist Partisi temsilcisi *Allan Friderisia* şunu belirtti: Sanat değerlerinin üretiminin ve yaygınlaştırılmasının yeni ve daha iyi araçlarının geliştirilmesi, halkın kültürel yaşamının zenginleşmesi açısından büyük bir umut veriyor. Ama kuşku yok ki, temel olan teknolojik ilerlemenin kimin çıkarına hizmet ettiği konusudur. İleri teknolojiyi kim kontrol edecek? Örneğin, video kayıtlar beyinleri koşullandırmada geleneksel stüdyo televizyondan daha etkin olarak kullanılabilir. Bu nedenle demokratik, sosyalist kültürle, burjuva kültürü arasındaki savaşım her zamankinden çok keskinleşmiştir. Bu bağlamda, utkuya ulaşmış sosyalizmin kültürünün, sosyalist yığınsal iletişim araçlarının yaydığı kültür de içinde olmak üzere kapitalist ülkelerde yaygın olarak tanıtılmasının ve böylece onun emekçi halkın aklını kazanarak burjuva etkilere daha etkin olarak karşı koymasının önemi daha da büyüktür.

Yuvarlak masa toplantısında, sanat değerlerinin uluslararası değiş-tokuşunun gelişmesinin ve yaygınlaşmasının önemi vurgulandı. Kapitalist ülkelerin halkını sosyalist toplum ve ilerici ulusal kurtuluş güçlerince üre-

tilen günümüz anti-emperyalist kültürünün temel eğilimleriyle yakından tanıştırmak, emperyalist ideolojinin etkisine karşı çok etkin bir seçenektir. Kuşkusuz, bu kültürel yaşamın çeşitli görünümünü bir parantez içine almak anlamına gelmiyor. Önemli olan, dünyanın başında dolaşan tehlike karşısında sosyalist ve demokratik kültür öğelerinin tüm global yelpazesinin anti-emperyalist birliğini sağlamaktır.

3. *Sosyalizmde kültür ve halkın karşılıklı etkileşimini ayıran nedir? Bu süreç nasıl gelişiyor?*

Girgin Girginov şunları belirtti: Sosyalist kültürün amacı, uyum içinde gelişmiş, aktif, yaratıcı ve toplum yaşamının tüm alanlarında bilinçli olarak çalışan, kendisini doğrudan günlük denilen çıkarların karşılanmasıyla sınırlamayan bireyin oluşumudur. Örneğin Bulgaristan'da bizim halkın estetik eğitimi için Ulusal Programımız var. O, birbiriyle iç bağı olan iki görevi yerine getirmeye yöneliyor. Halkı ulusal ve dünya kültür değerlerinin tümüyle tanıştırmak; ikincisi halkı yeni artistik ve diğer değerlerin aktif yaratıcısına kazanmak. Bu program iki formülü yaşama geçirecektir: «herkes için kültür» ve «herbirimiz için kültür». Bunun anlamı yalnız herkesin gerçekten bilimsel bir dünya görüşü kazanması, yalnız halkta estetik gereksinimler ve duygular yaratmak değildir, aynı zamanda halkın tüm yaratıcı yeteneklerini ortaya koyabilmesi için gerekli bilgi, beceri ve koşulları onlara sağlamaktır.

G. Wysznewski, sosyalist kültür devrimini ilerletmenin sorunlarına değindi ve şöyle dedi: Bu sorunları ele alırken, toplumun tüm yeni ve gelecekteki kültür yaratma ve yaygınlaştırma biçimlerini, bu sürecin tüm öğelerini ve koşullarını göz önüne almak gerekir. Dahası, kültür, yalnız boş zamanları doldurma aracı olarak görülmemeli, sosyalist yaşam tarzını biçimlendirmenin etkin bir etmeni olarak görülmelidir.

Dolayısıyla, kültür ve halk arasında etkileşimi sağlarken, var olan zevkler ve gereksinimler yalnız başlangıç noktası olarak alınmamalı, aynı zamanda onların iyileşmesine, gelişmesine anlamlı bir biçimde yardım edilmelidir. Böylece, kültüre yığınsal karakter verme süreci bizim görüşümüze göre şunlarda bir ilerleme içermelidir:

- Raslantısal olarak karşılaşılan kültür değerlerinin edilgen bir özüm-senmesinden, bu değerlerin bilinçli ve aktif seçimine doğru;
- anlaşılması için özel bir çaba gerektirmeyen değerlerle ilişkiden, tüketimden belirli (ve yükselen) bir düzeyde aktif katılma isteyen değerlerle ilişki kurmaya doğru;
- kültürel süreçlere bireysel katılımdan kültürel kurumlarla işbirliğine, bir halk kültür hareketine katılmaya doğru;
- kültür tüketmekten çeşitli yaratıcı eylem biçimlerine doğru.

Felsefe Bilimleri Doktoru, Profesör *B. Gruşin* (SSCB) şunu vurguladı: Sosyalist kültürün gelişme perspektiflerini analiz ederken yalnız olumlu eğilimleri ve olayları gözönüne almamak önemlidir. Sosyalizmin halkın kültürünü ilerletmedeki başarıları çok iyi biliniyor. Bunlar başka şeylerin yanında istatistiklerle ikna edici bir şekilde ortadadır. Halk eğitim sisteminin sürekli büyümesi, yığınsal iletişim araçları ağının ve film dağıtım ajanslarının sürekli gelişmesi, basılan kitaplardaki artma, müzelere giden insan sayısındaki çoğalma vs. istatistiklerde görülüyor. Ne var ki, kültür ve halkın karşılıklı etkileşiminin kimi olumsuz yönlerini görmek de önemlidir. Örneğin, burjuva yığın kültürünün hayli kolaylıkla ulusal devlet sınırlarını geçmesi olayıyla ilişkili sorunlar vardır. Sonuç olarak sosyalist ülkelerin halkı şu veya bu ölçüde kapitalist dünyaya özgü ve burjuvazi tarafından yaygınlaştırılan (kaba anti-sovyet iletişim araçları da içinde) edebiyat, sanat ve düşünce yapıtlarıyla yaygın bir ilişki içindedir.

İ. Stefanov şöyle dedi: Ne var ki, sosyalist toplum ele alındığında, kültürün olumsuz değil olumlu yönleri ağırlık kazanıyor. Tarihsel olarak onlar, kaçınılmaz olarak kültürel değerlere emekçi halkın ulaşmasını sağlama sürecine giriyorlar. Bu gevşek bir «yığın kültürü» değil, yığınlar için gerçek kültürdür. Yuvarlak masa toplantısında, sosyalizmde, kültürün yaygınlaştırılmasının hiç bir biçimde onun düzeyinin düşürülmesi, değerlerinden yoksun bırakılması ve halkın gereksinimlerinin tekdüzeleştirilmesi gibi şeylerin eşlik etmediği açıklandı. Olumsuz yönlere gelince, bunlar kendiliğinden değil komünist partilerin kültürel gelişmeye yön vermesiyle onların ideolojik ve eğitsel çalışması sonucu ortadan kalkarlar.

★

Bu tartışma, Marksist toplum biliminin modern kültür sorunları üzerine teorik çözümleme yapmaya daha da ağırlık vermesi gerektiğini yeniden doğruladı. Bu çözümlemenin amacı insanoğlunun kültürel gelişmesinde yer alan yığınsal süreçlerin toplumsal doğasının, içeriğinin ve biçimlerinin daha iyi kavranmasını sağlamak; bu süreçlerin kültür ile emekçi yığınlar arasındaki tarihsel uçurumu kapatmak zorunluğundan kaynaklanan karmaşıklığını ve çelişkili doğasını göz önüne alan sistematik ve bütünsel bir yaklaşım ile bir portresini çizmek, temelden farklı sosyal-ekonomik ve sosyal-politik koşulları olan kapitalizmde ve sosyalizmde kültür ve yığınlar arasındaki etkileşimin yöntem ve etkilerinin temel karakteri üzerinde bilgi vermek olmalıdır. Bu Marksistler ve komünistler için, burjuva etkisine karşı ideolojik savaşta ve halkın kültürel eğitiminde elle tutulur sonuçlar verebilecek anlamlı ve etkin bir sosyal-kültürel politika formüle etmek açısından yaşamsal önemdedir.

Birliğe doğru çetin yol

Latin Amerika'da kurtuluş hareketinin ana görevlerinden biri geniş çapta bir birliğin sağlanmasıdır. Yeni Çağ'da (Sayı 11, 1982) Ekvador'da demokratik örgütlerin bu konudaki deneyimleri hakkında bir yazı yer aldı. Aşağıda ise Venezüella'da sol liderlerle yapılan kolektif bir söyleşi yer alıyor. Katılanlar: Venezüella Komünist Partisi (VKP) Genel Sekreteri Jesus Faria; Venezüella Komünist Partisi MK Politbüro üyesi Hector Mujica; Yeni Alternatif Koalisyonu liderlerinden Americo Martin; Sol Devrimci Hareket'in (MIR) örgüt sorunları ulusal sekreteri Segundo Melendez; Halkın Seçim Hareketi (MEP) Genel Sekreteri Jusus Angel Paz Gallarraga; Bağımsız sayı, Cumhurbaşkanı adayı Jose Vicente Rangel ve Sosyalist Birlik Genel Sekreteri Julio Escalona. Venezüella'da solun birliği konusunda potansiyeller, zorluklar ve beklentiler üzerinde polemikçi bir ruhla belirtilen görüşlerin, Venezüella'da güncel politikanın sorunları ve dinamiğini okuyucularımızın daha iyi anlamalarına ve kavramalarına yardımcı olacağını umuyoruz.

Soru: Venezüella'da solun birleşmesinde ortaya çıkan sorunlar nelerdir?

Jesus Faria: Komünist Partisi'nin 6. Kongresi (Ağustos 1980) (1), ülkede demokratik güçlerin yeniden gruplaşarak, sadece, daha ileri kazanımlar değil, köklü toplumsal değişiklikler isteyen tüm güçlerin işbirliği yapmaya ikna edilebileceği sonucuna vardı. İleriye iyimserlikle bakmak için her türlü nedenimiz vardı. 1979'da tüm sol partileri kapsayan Solun Ulusal Koordinasyon Komitesi (CNI) oluştu (2). Kısa bir süre sonra, CNI belediye seçimlerinde, ortak listeye oyların yaklaşık yüzde 19'unu kazanarak ilk başarısını elde etti. 1980 yılında, ciddi politik ve ideolojik ayrılıklara karşın, sol ortak bir program çizmede ve Aralık 1983'teki başkanlık seçimleri için ortak bir aday koyma konusunda anlaşmaya varmayı başardı.

Ancak daha sonra alınan kararın uygulanmasında, öncelikle bazı örgüt liderlerinin kendi koşullarını dayatma girişimleri sonucunda bazı zorluklarla karşılaşıldı. Sosyalizme Doğru Hareket'in (MAS) (3) liderlerinden

(1) Radames Larrazabal, «Analizden Sonuca» Barış ve Sosyalizm Sorunları», s. 12, 1980. (Not Red.)

(2) Daha ayrıntılı bilgi için bak: P. Ortega Diaz, Ortak eylemler pratiği, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», s. 3, 1981. (Not Red.)

(3) MAS 1971 yılında VKP'den ihraç edilen bir grup sağ oportünist lider tarafından kuruldu. Kendini demokratik eğilimli sosyalist bir örgüt olarak tanımlamakta ve orta katmanların, aydınların, öğrencilerin bir kesimi tarafından desteklenmektedir. VKP 6. Kongresi MAS'ı, bu konuda değişik görüşler olmasına karşın, sol güç olarak sınıflandırdı. Faria şöyle dedi: Üzülerek söylemek gerekir ki, yaşam kuşkucuların

Teodoro Petkoff, programın son şekli oluşturulurken, solun ortak adayı için ilk seçimlerde kazananın programının temel alınmasını önerdi. Biz bu önerinin Koordinasyon Komitesi (MAS'ın da katıldığı) tarafından alınan karara aykırı olduğunu düşünüyoruz. Biz ortak adayın seçimi öncesinde herkesi bağlayıcı bir ortak programın onaylanmasında anlaşmıştık ve kuşkusuz, adayın da bu programın özü ve ayrı ayrı maddeleriyle çelişkili görüşler ileri sürme hakkı olmayacaktı. Yoksa ilk seçimler her partinin kendi başına «oynadığı», politika ve ilkelerini öne sürdüğü bir açık artırma gibi olacaktı. Birliğin sağlanmasını kolaylaştırmak için VKP kendi adayını çıkarmadı. VKP, Halkın Seçim Hareketi (MEP) (4) ve diğer örgütlerle birlikte Rangel'i (daha önce iki kere MAS listesinden seçimlere katılmıştı) kendisiyle ve onu destekleyen tüm guruplarla aramızda görüş ayrılıkları olmasına karşın destekledi.

Biz komünistler olabildiğince hoşgörü göstermeye çalışıyoruz, ama anlaşmalara eksiksiz uyulmasında ısrar ediyoruz. Çeşitli ilkesel, programsal ve metodolojik sorunlar CNI üyeleri tarafından oybirliğiyle onanmasıyla çözümlenmelidir. Birisi işbirliğinin kurallarında değişiklik önerdiğinde diğerlerinin de bunu kabul ya da red etme hakkı vardır. VKP arasına birliği zayıflatmakla suçlanmaktadır. Ama VKP, onu, işbirliğine karşı görünmemek için her adımı atmaya hazır olan ilkesiz bir gruba dönüştürme girişimlerine kararlılıkla karşı koymaktadır.

Kıscacası, zorluklar çok, ama umut verici etmenler de az değildir. Nesnel olarak, iki partili sisteme dayanan – yönetimdeki Sosyal Hristiyan Parti (COPEI) ve muhalefetteki sosyal reformist Demokrat Hareket (AD) – burjuva rejimine muhalefet şeklinde, solun birliği için ortak bir platform vardır. Hepimiz emperyalizmin, oligarşinin, yerli yabancı tekellerin gücünün azalmasından ve emekçi halkın haklarının genişletilmesinden, durumlarının iyileştirilmesinden yanayız. Aynı zamanda, işsizlere iş bulunması gereği, enflasyona son verme, halkın eğitim, sağlık sosyal güvenlik, konut ve besin sorunlarının çözümünde anlaşmaya vardık. Savaşım veren halklarla dayanışma kampanyalarına birlikte katılmaktadır. Orta Amerika ve Karayiplerin bir barış bölgesine dönüştürülmesini, evrensel bir savaş felaketinin önlenmesini savunuyoruz ve ABD emperyalizminin saldırganlık ve silahlanma yarışı politikasına karşı çıkıyoruz.

Jose Vicente Rangel: Kağıt üzerinde hiçbir partiye üye değilim. Ancak

korkularını tümüyle doğrulamaktadır. MAS'ın çalışmaları onun bir sol hareket olduğunu göstermiyor. Kuşkusuz sağcı da değildir. Onu solcu olmaktan alıkoyan herşeyden önce bazı liderlerin şiddetli anti-sovyetizmidir.» (Not Red.)

(4) MEP, 1967 yılında Demokratik Eylem'den (AD) ayrılan bir grup tarafından kuruldu. Kurucuları tarafından demokratik, anti-emperyalist, devrimci ve sosyalist bir örgüt olarak tanımlanmaktadır. AD gibi o da Sosyalist Enternasyonal'e üyedir ve orta katmanlar, aydınlar ve bazı işçi gurupları tarafından desteklenmektedir. (Not Red.)

kuşkusuz, politik savaşımın dışında da kalamadığım gibi ülke sorunları ve çatışmalara karşı da kayıtsız değilim. Şu anda Venezüella'nın sosyalist geleceği için savaşanlar sıralarını sıklaştırmaya çalışıyorlar. Şimdiye dek CNI içinde karşılıklı anlayış sağlanması yolundaki çabalar başarıya ulaşmadığı için Yeni Alternatif ⁽⁵⁾ diye adlandırdığımız, ülkenin temel sorunlarının çözümünü öngören ve ilericilerin çoğunluğunun kabul edebileceği bir program geliştirdik. Bu, gelecek seçim kampanyasını ve ondan sonraki dönemi de içermektedir. En önemlisi tüm güçlerimizin birliğidir. Ancak bugünkü sol güçler AD ve COPEI gibi ciddi muhaliflere bırakınız tek tek, birlikte bile karşı koyamazlar. Bundan ötürü bugün temel görev iki partinin yenilgiye uğramış politikalarını hâlâ destekleyen, hatta uygulanmasında doğrudan payı olan işçiler, köylüler, orta katmanlar, ara tabakalar ve uzmanlar arasında çalışmaktır.

Devrimin çok büyük toplumsal yedeği vardır. Nüfusun yüzde 5'i ulusal gelirin yüzde 40'ından fazlasını alırken, yüzde 95'i geri kalanla yetinmek zorundadır. İşte bu ezici çoğunluk arasında aktif bir çalışma yürütülmelidir. Eğer sol kendi programını halka mal etmede ve nüfusun önemli bir kesiminin çıkarlarını dile getiren ortak bir aday çıkarmada başarılı olursa, halkın da solun politikasını kendi politikası yapıp izlemesi beklenebilir.

Bazı MAS liderleri solun birliğinin olanaksız olduğunu savlıyorlar. Bu, onların savıdır. Benim görüşüm ise şöyledir: Varolan ayrılıkları sürekli olarak vurgulamak, uyumsuzluk nedenlerinden başka birşey görmemek, birliğe ulaşma sürecini ilerletmek, rejimin gerçek alternatifini oluşturmak ve halkın utkusunu yakınlaştırmak için kesinlikle en iyi yol değildir.

Segundo Melendez: MIR ⁽⁶⁾ için solun birliği, Venezüella'da devrimci hareketin canlandırılmasından bu yana, her zaman yakıcı bir konu olmuştur. Anımsanacağı gibi hareket 60'ların ortalarında yenilgiye uğratılmıştı. ⁽⁷⁾ Bugünkü durumu analiz eden kimse en büyük sorunun devrimci örgütlerin bölünmüşlüğü ve karşılıklı yalıtılmışlığı sonucuna ister istemez varır. Bu nedenle, görev birliğin sağlanmasıdır. Eğer sol seçimlerden önce birleşik cephe oluşturmazsa sadece kampanyayı kaybetmekle kalmayacak aynı zamanda yığınlar arasında saygınlığını da yitirecektir.

Giderek artan bunalımın çok yakında büyük ölçüde sınıf çatışmalarına

⁽⁵⁾ Yeni Alternatif, bazı ilerici grupların ve bağımsız sol liderlerin politik platform ve koalisyonu. Bunu oluşturan güçler VKP ve MEP ile çok sayıda örgüt tarafından desteklenen, bağımsız sayılabilecek adaylığının desteklenmesi konusunda anlaşmışlardır. (Not Red.)

⁽⁶⁾ Sol Devrimci Hareket 1960 yılında AD'den geniş bir grubun ayrılmasıyla kuruldu. Küçük burjuvazinin, işçilerin, aydınların ve öğrencilerin bir kesiminin çıkarlarını dile getirmektedir. 1982 yılına kadar parti iki kanada bölünmüştü ve her kanat tek isim kullanmakla beraber liderleri Moises Moleiro ve Americo Martin'in adlarıyla tanınıyor. Segundo Melendez, Moleiro kanadındandır. (Not Red.)

yol açacağını sanıyoruz. Bu nedenle devrimciler bu durumu halkın çıkarları için kullanmaya hazır olmalıdırlar. İçimizde «parlak gelecek»in varolan sistemin giderek iyileştirilmesi sonucu, devrimci ve devrimci olmayan güçlerin hükümete katılmasıyla (sözde güç oranına göre) geleceğini sananlar var. Bunun saf bir yanılgı olduğunu ve bunu düşünenlerin gerçek sosyal-politik değişikliklerden yana olmadıklarını sanıyorum. Onlar sadece eskiden kurulmuş sistem içinde ülkeyi kendileriyle birlikte yönetecek güçler arasında bulunmak istiyorlar.

Americo Martin: Daha güçlü bir sol birlik eğiliminden söz ederken şunu belirtmek istiyorum. Bu Koordinasyon Komitesi biçimini alan «yüzeysel» bir işbirliği sorunu değil, tarihsel perspektifi olan geniş bir süreçtir. Ben Yeni Alternatif'te somutlaşan görüş birliğini ve Rangel'in aday olarak seçilmesini gözönünde bulunduruyorum. Ortak bir temel program ve ortak politik çizgimiz var. Bir başka deyişle, bizim ülkemizde seçim kampanyaları sırasında oluşturulan geçici bağlaşıklıklardan daha derin köklerimiz var. Henüz politikanın içindeki sol güçlerin tümünün birliğini sağlayamadığımız doğrudur ve bunun yüzde yüz olmasını sağlamak pratik olarak olanaksızdır. Öte yandan temel toplumsal tasarıları gerçekleştirmek için tüm devrimcilerin anlaşmasını beklemek zorunda değiliz.

Yeni Alternatif'in mesaj yönelttikleri arasında emekçi halkın yanı sıra küçük ve orta işletmeciler de var. Tekellerin egemenliği onları sürekli olarak yıkımla tehdit etmektedir. Bu nedenle onlar da hesaba katılması gereken bir güç oluşturuyorlar. Sadece başkentte işletmelerin yüzde 72'si küçük ya da orta büyüklüktedir. Bunlar tüm işçilerin yüzde 44'ünü çalıştırmakta ve üretimin yüzde 26'sını gerçekleştirmektedirler. Orta büyüklükteki toprak sahipleri de tarımsal üretimin yüzde 60'ını gerçekleştirmektedir. Kuşkusuz, bunların «sosyalist inancı» onaylamalarını beklemek akla uygun olmaz. İşte bu nedenle biz Yeni Alternatif'in tüm ulus için bir program olduğunu vurguluyoruz, sorun ise Rangel'in doğru olarak belirttiği gibi, solla ilişkisi olmayan güçlerin işbirliğine çekilmesiyle çözülebilir.

Jesus Angel Paz Galarraga: Toplumsal ilerlemeden yana olanlar birleşmedikçe köklü toplumsal değişiklikler söz konusu olamaz. Bunlar CNI'deki Venezüella solunun seçtiği barışçıl yollarla gerçekleştirilemez. CNI'in üyeleri arasındaki ayrılıklar yenilmelidir ve yenilebilir. Bunları abartmak devrimci sürecimizi yanlış algılamak demektir.

İşbirliğini engelleyen etmenler kabaca iki gruba ayrılabilir. Birinci gruba daha önemli sayıyorum. Toplumsal savaşın nasıl gelişeceği, hangi sınıfın öncülük etmesi gerektiği ve bağlaşıklarının kimler olacağı konusunda her partinin kendi görüşü vardır. Uluslararası sorunlara yaklaşım,

(?) Söz konusu olan 1961–1967 döneminde silahlı savaştaki yenilgidir. Bu VKP de dahil tüm sol güçleri içeriyordu. (Not Red.)

öncelikle de sosyalizmin gerçekleştiği ülkelere yaklaşım konusunda farklılıkları da gözden uzak tutmamak gerekir. Bu grup farklılıklar arasında baş düşmanın tanımlanmasını da katmak istiyorum. Bazıları onu kapitalist sistem içinde görüyor ve bu nedenle iç sorunları vurguluyor. Diğerleri ise baş düşmanı emperyalizm olarak görüyor ve anti-emperyalist ve anti-kapitalist savaşımın birlikte yürütülmesinde ısrar ediyor. Tüm bunlar özde büyük ölçüde birbirinden farklıdır ve bunların çok nüansları vardır. Tüm bunların, aşama aşama giderilmesi olanaklıdır.

İkinci gruba ikincil de denilebilir ve bu subjektif etmenler, öncelikle belli liderlerin mutlak liderlik için öne çıkmalarıdır. Partiler ve parti liderleri birlik için kendi tutkularından vazgeçmelidirler. Kaldı ki, bugünkü politik dikbaşlılığın faturasını daha sonra çok pahalıya ödemek zorunda kalınabilir. Eğer yaşamın uzlaşmalar dayattığını söylersem kimse beni pragmatist saymasın. İstesek de, istemesek de birlik olmadan hiç bir yere ulaşamayız.

Julio Escalona: Sosyalist Birlik (8) ülkedeki tüm sol güçlerle dostça ilişkiler sürdürmektedir. Bunlardan her biri sosyalist amaçlar güttüğünü ilan ediyor. Bu temelde yabancılaşmaya, bölünmüşlüğe son vermek, ve anlaşmaya varmak olanaklıdır. Gerçekten, taktik ve stratejik eylemlerinde farklılıklarımız var, ama ortak ülkülerimizde yollarımız birleşiyor. Sendikal harekette ve öğrenci hareketinde ortak eylemlere girişme gibi.

Venezüella solunun rönesans aşamasında olduğunu kabul ediyorum. Tüm sosyalizmden yana olanlar güçlü bir bağlaşıklık oluşturmalarıdır. Biz bunun önündeki her engeli kaldırmayı istiyoruz.

Bazı Venezüellalılar solun eylem birliği yapamayacağını ve işbirliği deneyiminden yoksun olduğunu savlıyorlar. Ancak bu düpedüz yalandır. O daha 60'larda gerçek ve güçlü bir birlik oluşturdu. O yıllarda VKP ve MIR karşılıklı anlayışa vardılar. Silahlı savaşta yenilgiyi değişik biçimlerde değerlendiren sol güçler bugün politik savaşta hangi yönde savaşılması gerektiği konusunda da farklı görüşlere sahipler. Silahlı savaşa inançlarını kaybettikleri için bugün tüm umutlarını legal koşullardaki eylemlere bağlayanların yanıldığına inanıyorum.

Hector Mujica: Genel olarak, ilerici güçlerin «dar» ve «geniş» birliğini savunanlar var. «Dar» anlamda birliği destekleyenlerin bir bölümü karşılıklı anlayışın yalnızca radikal kanat içinde mümkün olduğunu, daha dar bir yaklaşım yanlıları ise yalnızca Marksist-Leninistleri birleştirerek bu konuya yaklaşılabileceğini savunuyorlar. Ben bunun yanlış olduğunu düşünüyorum. Geniş bir birlik daha umut vericidir, çünkü yalnız işçilerin ve köylülerin katılımını değil, emperyalizme karşı olan yerli burjuvazinin bazı

(8) Sosyalist Birlik MIR'den ayrılan bir grup temelinde kuruldu. Kendini devrimci Marksist-Leninist bir örgüt saymakta ve öğrencilerden, ara katmanlardan bazı kentlerde destek almaktadır. (Not Red.)

gruplarını, orta katmanları, din adamlarını, orduyu ve aydınları da içermektedir. Toplumda nitel değişiklikler için birliğin gerekli olduğuna eminim.

Halkın çoğunluğunun desteğini kazanmak için ve AD ve COPEI'yi yığınların desteğinden yoksun bırakmak için halk arasında çalışmak, kampanya yürütmek gereklidir. Yoksa burjuva «temsili demokrasi»sinin kısır döngüsünü çok güç parçalayabiliriz. Yetkin bir işleyişten yoksun olan Koordinasyon Komitesi'nin üyelerinin bu yaklaşımın önemini fark etmeye başlayacaklarına inanıyorum. Sosyalizm düşüncelerinin tüm toplumsal güçlere, şu anda sol kanat olarak nitelenmeyeceklerle dahi ulaşması gerektiğini söyleyen Rangel tamamen haklıdır.

Venezüella'nın devrimci örgütlerinin silahlı savaşım sırasında yedikleri darbelerden sonra henüz kendilerine çeki düzen veremedikleri unutulmamalıdır. Dahası, bu örgütler hâlâ oldukça zayıftır ve gereksiz tartışmalardan ötürü bölük pörçük olmuşlardır. Niye bu böyle? Sanırım, bunun tek nedeni, solun çoğunluğunun dar görüşlülük ve sekterlik hastalığı içinde olmasıdır. Ayda değil dünyada neyin ne olduğunu çok iyi bilen bir halk önünde iş gördüğümüzün henüz pek farkına varmış değiliz. Ve bu halk en az 6 milyon seçmenden oluşuyor.

Soru: Venezüella devrimini nasıl tanımlıyorsunuz? Halkın ve ülkenin geleceği konusunda görüşleriniz nelerdir?

Melendez: Devrimin niteliği ya da partinin karakterine ilişkin sorunlar bizim için çok çetin, acı verici sorunlar olarak ortaya çıktı. Bu konulardaki farklılıklar zaten MIR'i böldü. Ben MIR'i her zaman Marksist-Leninist bir örgüt olarak gördüm. Nedir ki, MIR içinde bu tanımlamaya karşı çıkanlar oldu. Bunlar Venezüella devriminin sadece Marksizm temelinde geliştirilebileceği, Leninizm'in ulusal gerçeklerle ortak hiçbir yanı bulunmadığı kanısındadırlar. Bunların oluşturduğu hizip, MIR'in ideolojik platformundan Leninizm kavramını çıkarmakta ısrar etti. Bu görüşe karşı çıkılınca, onlar ayrıldılar ve aynı adla kendi partilerini kurdular. Sonunda onlar Yeni Alternatif'e katıldılar.

Biz Leninizm'i geliştirilmiş Marksizm, çağımızın Marksizm'i olarak görüyoruz. Şurası açıktır ki, ne Marks ne de Lenin, bu sürekli gelişmekte olan teoride son sözü söyleyemezlerdi. Teoriyi yeni koşullara uygulayabilmek için onu ilerletebilecek olanlar günümüz devrimcilerinden başkaları değildir. Ama Marksizm-Leninizm nasıl ileri götürülürse götürülsün, onun temel direkleri hep geçerli kalacaktır. Devrim deyince işçi sınıfının kendi diktatörlüğünü kurmak ve sosyalist toplumu kurmaya koyulmak için erki ele almasını anlıyoruz. «Eski» ve «yeni» MIR arasındaki temel farkların kökleri proletarya diktatörlüğüne gerek olup olmadığına yatıyor. Bizim karşıtlarımız, şimdiki demokratik sistemi sürekli genişleterek sosyalizme varabileceklerini sanıyorlar. Onlar, burjuva demokrasisinin proleter, sos-

yalist demokrasiden tümüyle farklı olduğunu anıyamıyorlar. Proletarya demokrasisini burjuva demokrasisinin içinden hiçbir zaman oyup çıkarmazsınız. Sosyalist demokrasi yalnızca burjuva demokrasisinin yıkıntıları üzerinde kurulabilir. Proletarya diktatörlüğü olmadan da bu yapılamaz.

Martin: Kısa bir süre öncesine dek MAS sözcüleri sosyalizme giden yolu bilen tek gücün ve halkı bu yola götürebilecek olanın her aşamada yalnızca kendileri olduğu kanısındaydılar. Ama kamuoyu yoklamaları, çeşitli toplantı ve gösteriler ve başka tür politik eylemler bunun doğru olmadığını gösterdi. Artık hiç kimse, MAS üyeleri bile, ülkenin sol gücünün, bırakınız tek temsilcisi olmayı, bellibaşlı temsilcisinin kendileri olduğunda ısrar edemez. Onların belgisi «MAS ve sosyalizm» hem biçim, hem de öz olarak yanlıştır. En başta, bu slogan sol güçlerin sosyalizm için ortak savaşımla uyuşmamaktadır. İkincisi, bu görüş şimdiki düzenden hoşnut olmayan herkesi, değişiklik isteyen ve bizimle ortak savaşım yanlısı olan, ama değişik nedenlerle kendilerini sosyalist saymayı reddeden herkesi dışlamaktadır.

Biz değişik bir formül, yani sol ve ilerici güçlerin mümkün olan en geniş birliğini öneriyoruz. Herhangi bir gurubun üstünlük peşinde koşması boşunadır. Amacımız tüm devrimci partiler takım yıldızını erke götürmektir. Bununla aynı zamanda solun programını, sola mensup olmasa bile, kabul eden güçleri de anlıyoruz.

Paz Galarraga: Halkın Seçim Hareketi platformu köklü sosyal değişiklikler yanlısı geniş bir yelpazenin desteğini kazanmayı olası kılıyor. Bu aşamada biz, sosyalizme geçiş yolunu açacak demokratik bir halk hükümetinin kurulmasını öne sürüyoruz. Uzun perspektife, yani sosyalist amaçlara gelince, sol güçlerin bu konuda da çok ortak yanları vardır. Birbirine eş düşen noktalar nelerdir?

Bizim programımız Venezüella sosyalizminin halkın yaratacağı ve derin ulusal kökleri olan birşey olduğunu belirtiyor. Bu sosyalizm, Bolivar'ın ideolojik ve teorik kalıtını, özellikle onun somut anti-empyalist konumunu gözönüne alıp ilerici bilimsel düşünceye dayanacaktır. Bizim seçim platformumuzu belirleyen şeyler, özgürlük ilkeleri, insan haklarına saygı, egemenlik, bağımsızlık, bağlantısızlık, üretim araçlarının, küçük ve orta üreticiler dışında, kamu mülkiyeti olması ve elbette kişisel kullanım mallarına sahip olabilmek hakkıdır.

Rangel: Tek bir sol partinin kurulması kısa dönemde olası gözüküyor. Bu da, geniş bir cephe kurma politikasının bugün için akla en uygun şey olduğunu gösteriyor. Tüm ilerleme yanlılarının birliği ülkenin toplumsal gelişmesini önemli ölçüde hızlandıracaktır.

Kimileri, solun, Sovyet tipi sosyalizmle (ya da kimilerinin deyimiyle «totaliter» sosyalizm) anti-sovyet sosyalizm arasında bir seçim yapmasını öne sürüyorlar. Oysa bunun gerçekte ilişkisi yoktur.

Komünist Partisi, tartışmaya herhangi bir sosyalizm «model»ini hiçbir zaman getirmedir. Benim adaylığımı destekleyen örgütlere gelince, onlar her zaman Venezüella'nın, yığınların hükümete en geniş biçimde katıldığı köklü, demokratik çoğulcu sosyalizme gerek duyduğu konusunda ısrarlı oldular.

Sol güçler arasında olup biten, Sovyet yanlısı ya da anti-sovyet tutumları belirlemek değildir. Bu, bir azınlığın, tabanda hemen tüm ilerici partilerde hissedilen birlik ruhuna karşı çıkmasından başka birşey değildir.

Escalona: Venezüella'nın sol örgütlerinin ülkemizin geleceğinin tasarımı ve reel sosyalizm ülkeleriyle ilişkiler konusunda birbirinden farklı düşünceleri, sanırım çok doğaldır. Kimi kez farklılıklar sert bir nitelik kazanıyor, ama bu eylem birliğine aşılmaz bir engel oluşturmuyor.

Sosyalist Birlik, yakın bir gelecekte tek bir sol partinin ortaya çıkmasının söz konusu olmadığı kanısındadır. Bugün önemli olan şey, ortak düşünme karşı direniş örgütlemeye, bugüne dek kazanılan çok çeşitli deniyim biçimlerini kullanmayı olası kılacak ölçüde, farklılıkların üstesinden gelmenin bir yolunu bulabilmektir.

Venezüella, emperyalizmin egemenliğinden zarar gören bir ülkedir. Oyleyse bu aşamada ana görev, bu boyunduruğu kırıp atmaktır. Açıktır ki böylesi bir görevin üstesinden sosyalizm için savaşımlar tek başına gelemez. Böylesi bir görevin üstesinden, anti-emperyalist, yurtsever cepheye katılacak demokratik kamuoyunun mümkün olan en geniş kesimleri gelebilir.

Mujica: Venezüella Komünist Partisi'nin 6. Kongresi, derinleşen sosyal çelişkilerin sosyalizme açılacak anti-emperyalist, anti-tekel, demokratik bir halk devrimine dönüşmek zorunda olduğunu belirtti. Venezüella'nın gereksindiği sosyalizm türünün ne olacağı konusunda tartışmak, şu anda yersiz olur. Gerçekten, şimdilik sorun, yalnızca AD/COPEI çift partisi sistemini kırmak, geniş kapsamlı ekonomik değişiklikleri başarmak ve devlet erki kurumlarını gerçekten demokratikleştirmektir. Kısacası, görev, Venezüella'yı yeni bir toplum kurmaya koyulabileceği bir aşamaya getirmektir. Biz hiçbir zaman Koordinasyon Komitesi üyelerine Venezüella'ya uygulanabilecek herhangi bir sosyalizm modeli dayatmaya kalkışmadık. Devrimler ihraç edilemez, hükümet biçimleri de öyle. Komünistler, ortak programda Sovyetler Birliği, Küba, Vietnam ve öteki ülkelerdeki sosyalizme saldırıların yerelmasına kesinlikle karşıdır. Güçlüklere karşın, sosyalizmin kendi hanesine yazdığı muazzam başarıları vardır ve sosyalizm düzgün bir ilerleme göstermekte ve kendini yetkinleştirmektedir.

Sosyalist ülkelerin politikasını ABD emperyalizmiyle özdeşleştirme ve reel sosyalizmin yalnızca yaratıcılarının imgelerinde varolan «değişik» bir sosyalizm adına eleştirmek, en hafif deyimiyile bölücü eylemi haklı göster-

mek ve hatta uydurma ilkeleri savunma uğrunda ortak savaşımdan yan çızmek anlamına gelir.

MAS'ın anti-sovyet eylemleri en başta, Komünist Partisi'ni Koordinasyon Komitesi'nden çıkarmaya kışkırtmaya yöneliktir. Buna karşın, komünistler tüm gerçek sol güçlerle karşılıklı anlayış yollarını arıyorlar. Anti-sovyetik bir doğrultuda kafa yormanın halkımızın karşı karşıya bulunduğu hazin gerçeklerle uzak-yakın hiçbir ortak yanı yoktur. Böylesi bir yaklaşım işçilere, işsizlere, tüm ezilen halka yabancı birşeydir. Burada, öğretici olan bir örneği anlatmak isterim. Petare kentinde Sucre yöresindeki 5 mahallede kiracıların evlerinden atılmalarından sonra yapılan bir toplantıda MAS üyesi olan bir belediye meclisi üyesi, konuşmasına Marksizm-Leninizm'e söverek başladı. Bunun üzerine evinden atılan bir kadın öfkeyle yerinden doğruldu ve şöyle dedi: «Bizi sokağa atan bu olsa gerek!»

Soru: Size göre, Venezüella'da devrimin en uygun savaşım biçimi ve yolları nelerdir?

Rangel: Herhangi bir devrimci yolu mutlaklaştırarak ölçüde partizan biri değilim. Bu konuyu, yalnızca taktik bir konu olarak görüyorum. Eğer geniş bir halk hareketinin zembereği kurulabilir ve biz politikalarımızı legal araçlarla sürdürebilsek, böylesi olasılıklar kullanılmalıdır. Ama durum silahlı bir savaşıma uygunsa, bu fırsat da hor görülmemelidir. Bir yolu bir başka yolun karşısında saymak, havaya yumruk sallamak kadar yarar getirir. Belirli bir duruma uygun olan bir seçim yapılmalıdır. Deneylerimizden biliyoruz ki, silahlı bir ayaklanma gibi, zamanlaması yanlış yapılan bir seçim kampanyası da başarısızlığa uğrayabilir. Bugünkü durumda en iyi yol herhalde grevler ve seçimlere yığınların aktif katılımıdır. Önümüzdeki yıllarda bu durumun kökten değişeceğini sanıyorum.

Melendez: Devrimci Sol Hareket seçimler yoluyla erki ele geçirme koşullarının şu anda yeterli olmadığı kanısındadır. Böyle olsa bile, biz seçimlere büyük önem veriyoruz. Çünkü ulusun ezici çoğunluğu seçimlere katılıyor. Öyleyse, sol kendi etki alanını genişletmek için seçimlerden yararlanmalıdır. Seçimlere katılmak, devrimci bir potansiyele sahip olan yığınlarla bağlar kurmayı mümkün kılacak ve onların toplumun temelden reorganizasyonunu gerçekleştirebilecek gerçek bir güce dönüşmelerini hızlandıracaktır.

Martin: Salvador devrimcileri, devrimin yolu konusundaki soruyu yanıtlamış bulunuyorlar: Onların ülkesinde silahlı savaşım hız kazanıyor. Ama Venezüella'nın durumunda ya da anakaranın bir çok ülkesinde aynı konuda bu ölçüde kesinlikle konuşamayız. Birlik ve devrim istemleri arasında nesnel çelişkiler vardır. Genişlik ve esneklik olmadan birlik olmayacağı bir gerçektir. Öte yandan devrim gerçek bir biçimde zembereğin-

den boşanınca politik bağlaşıkların yelpazesini daraltır. Çünkü bunların çoğu, kararlı bir eylem yanlısı olanların saflarını terkederek.

1960'lı yıllardaki sol yalnızca silahlı savaşıma bel bağladı. Yandaşlar yelpazesini ya da kendilerine yardımcı olabilecekler yelpazesini genişletmek için pek birşey yapmadı. Bu politikanın sonuçları iyi biliniyor. 1960 yılında MIR'in 100 bin üyesi vardı. 10 yıl sonra üye sayısı yalnızca 70'e düştü. Biz şimdi, ülkeyi içinde bulunduğu çıkmazdan çekip çıkarabilecek bir yol arayan tüm ilerici güçleri biraraya getirmeye çalışan değişik bir doğrultu izliyoruz. Gelişmenin bundan sonraki yönelimi ne olursa olsun, alması gereken adımlara hazır olacaksak, böylesi bir doğrultunun zorunlu olduğu apaçık ortadadır.

Paz Galarraga: Bugün Venezüella'da devrimci bir durum yok. Ve silahlı operasyonlar için nesnel koşullar da yok. En elverişli doğrultu yığınların politik savaşımı ve seçimlere katılmasıdır. Devrim yolunun buyruklarıyla ve bir çırpıda çizilebileceğini sananlar çok yanılıyorlar. İstedikleriniz sonuçları getirmiyor gerekçesiyle seçimlere katılmayı elbette reddedebilirsiniz. Bunun sonucu yapacağınız tek şey, şimdiki durumda hiç kuşkusuz başarısızlığa götürecektir olan, silahlara sarılmaktır. Ya da kimi aydınların örneğini izleyebilir, bir kütüphanede kitapların üzerine kapanıp herhangi bir yolun savunulmazlığına teorik kanıt arayabilirsiniz, ve böylece kendi eylemsizliğini haklı göstermeye çalışabilirsiniz. Ama politikada eylem gösteren kazanır, kendini kısır teori düşlerine hapis eden değil.

Escalona: Her durumda en acımasız olan şey öngörüler seline kapılıp gitmektir. Üzülerek söyleyeyim ki, bir zamanlar enerjimizi, başka ülkelerden gelen yoldaşlarla devrimin yolları konusunda tartışmalara ayırır dururduk. En başta, toplumun yalnızca barışçıl araçlarla değiştirilebileceğini savunan yoldaşlarla. Artık böyle yapmıyoruz. Deneyim gösteriyor ki, bir teori ne kadar iyi düşünülmüş olursa olsun, tartışmalara son verecek olan yalnızca pratiktir. İnsan yine bunları düşünüp, Latin Amerika'nın ABD emperyalizminin her zaman bir arka bahçesi olduğunu anımsayınca, anakaramızda barışçıl bir devrimin mümkün olmadığı yolundaki kaçınılmaz sonuca varıyor. Bunun birçok nedeni var. Bu nedenlerin en önemlilerinden biri ABD emperyalizmi için Venezüella'nın çok geniş petrol kaynaklarına sahip olması nedeniyle oldukça yüksek bir stratejik değerinin bulunmasıdır.

Mujica: Lenin, devrimcilerin savaşımın olası değişik biçimlerinden herhangi birini bile ellerinin tersiyle itmemeleri gereğine işaret etmiştir. Bu konuda kesin ve katı kurallar yoktur. Her biçim, belirli bir zaman ve duruma göre seçilir. Bilimsel sosyalizm, dogmaları kabul etmez. Bundan ötürü, hiçbir savaşım biçimi önceden reddedilemez. Belirli bir durumu derinlemesine araştırmadan, partinin ya da herhangi başka bir devrimci müfrezinin silaha sarılmakta ya da tersine seçimlere gitmekte haklı olup

olmadığı yargısına varmak zor bir iştir. Eskiden söylendiği gibi, her yol Roma'ya götürür. Ama şimdi denilebilir ki, her yol devrime götürür. Nedir ki, bunun gökten zembille ineceği düşüne kimse kapımasın. Devrimi yakınlaştırmak için, günbegün çalışmak zorundayız.

Faria: Komünist Partisi değişik savaşım biçimleri kullandı. Uzun süre yeraltında çalışmak zorunda kaldık ve birkaç yıl silahlı savaş verdik. Bugün legal koşullarda çalışıyoruz. Söylemeye gerek yok ki, biz komünistler yalnız kendimiz savaşmadık. Bizimle birlikte savaşan öteki sol örgütler ve hatta silahlı kuvvetlerin ilerici üyeleri de vardı. Son yıllarda Venezüella Komünist Partisi yığınları savaşıma çekme ivedi göreviyle, biçimlenen duruma taktikleri «bağlamak» göreviyle karşı karşıyadır. Parti güçlerini tümüyle restore edinceye ve onları şaşmaz bir biçimde dağıtıncaya kadar çok zaman geçecektir. Bu kolay bir süreç değildir. Ama kazandığımız paha biçilmez bir deneyim var ve biz her zaman bu kaynağa başvuruyoruz.

Gerek ideoloji, gerekse eğitim bakımından komünistler iyimserdiler. Biz solun birleşeceğine inanıyoruz. Nedir ki birlik ille de şimdi Koordinasyon Komitesi'nde olan tüm örgütleri kavrayacak demek değildir. Eğer diyelim ki MAS buna katılmak istemezse bu umutlarımızın temelsiz olduğu anlamına hiçbir zaman gelmez. Yeni Alternatif MEP, Komünist Partisi ve öteki örgütlerin yanlıları ne olursa olsun birlikte hareket edeceklerdir. 300 bin, 200 bin ya da daha az oy alsak da, tek başına bu, emperyalizme karşı demokrasi için savaşan herkesin bir utkusu olacaktır. Gelecek için önemli olan Venezüella Komünist Partisi'nin, Rangel ve onun yandaşlarının anti-sovyetizme karşı savaşımında bağlaşıklar bulmasıdır.

Bizler, etkin bir devrimci orduyu yetiştirme ve çelikleştirme sürecinden geçiyoruz. Bu, uzun, kimi kez gelişmesi zor hissedilen bir süreçtir. Onun gelişmesi, en sonunda kritik duruma gelecek ve patlamaya götürecektir pekçok koşula bağlıdır. Ve o zaman devrimci dalga, bugün COPEI ve AD'ı ilkesel olarak hiçbir neden olmasa da destekleyenleri harekete geçirecek muazzam bir güç olacaktır.

Birlik olanaklıdır. Bu düşünce, demokratlar ve yurtseverler arasında, toplumsal ilerlemeyi destekleyen herkes arasında yaygınlaşıyor. Solu birleşmekten alakoyan her girişim karşı-devrimcidir. Şimdi söz, partiler, hareketler ve onların yöneticilerindir.

Halk savaşının sonucu

Felipe Rodriguez

Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

Bolivya komünistleri, ülkelerindeki emekçi halkın gücüne ve devrimci harekete, her zaman büyük güven duymuşlardır. Daha general Luis Garcia Meza'nın yaptığı kanlı darbeden (1) hemen sonra, Bolivya Komünist Partisi MK Politik Komisyonu şu noktayı önemle vurgulamıştı: «şu bir gerçek ki, ülke bir uçtan bir uca tanklarla, uçaklarla, piyade, atlı asker ve toplarla çevrili . . . Düzinelerce Bolivyalı öldürüldü, hâlâ da öldürülüyor. Binlerce kadın ve erkek tutuluyor, işkencelere uğruyor. Ne ki, bütün bunlar, yönetime zorla el koyanların konumlarını güçlendirmiş olduğu anlamına gelmiyor. Devlet kurumları mekanik bir şekilde işlevlerini yerine getiriyorlar. Bolivya toplumunda bunalım derinleşiyor ve bu her an bir patlamaya yol açabilir.» (2)

Ve gerçekten toplumsal bir patlamanın ülkeyi sarsması uzun sürmedi. Bu, Uluslararası Para Fonu'nun dayatmalarını kör bir şekilde uygulayarak ekonomiyi alt üst eden, halk yığınlarını açlığa mahkum eden gerici ve çürümüş bir rejimin politikasının ürünüydü. Tüm halk, gizli çalışan ve demokratik, devrimci ve anti-faşist konumlarda bulunan tüm politik partiler bu zorba yönetime karşı geldiler.

«En az 20 yıl» erkte kalmayı uman gerici askersel diktatörlük, erki ele geçirdiğinin daha ilk aylarında, halkın ve politik partilerin baskıları altında sendelemeye başladı. Rejimin başındakilerin kirlî işler çevirmeleri, uyuşturucu madde ticaretiyle uğraşan mafya ile ilişkiler kurmaları silahlî güçler içinde anlaşmazlıkları daha da derinleştirdi. Rejim kendini, politik istikrarsızlığının artmasına yol açan «diplomatik bir soyutlanma» içinde buldu. Bu koşullarda askersel yönetim, 1981 Ağustosunda Garcia Meza'yı Cumhurbaşkanlığı görevinden uzaklaştırdı. Ne varki, diktatörün değiştirilmesi, politik ve sendikal özgürlüklerin «uygun bir zaman süresi içinde» geri verileceğine ilişkin sözler, aslında, askersel rejimi kurtarmak ve toplumsal gerginliği yatıştırmak çabalarından başka bir şey değildi. Fakat yine de bunlar, emekçi halkın, örgütlü işçi sınıfının, özellikle onun politik bakımdan en bilinçli, en savaşkan kolu olan maden işçilerinin atılımını kıramadı.

(1) 1980 Temmuzunda yapılan askersel darbe. (Not Red.)

(2) Por un podir democratico, popular, soberano desenmascarar, revisitar y derrotar al fascismo. Rescatar y proyectar la democracia de masas. Documento de la Comision Politica del CC del PCB La Paz. Eylül 1980.

Büyük çaplı grevler ⁽³⁾ de içinde olmak üzere bir sıra grevler, gösteriler yapıldı. Yiğınların öne sürdüğü ekonomik ve politik istemler, ve cuntanın IMF'nin dayatmasıyla aldığı önlemlere duyulan kızgınlık, ülkenin bir an önce demokratikleştirilmesi için halkın zorba yönetime karşı eylemlerinin yaygınlaşmasına yol açtı. Sendikal savaşımın, hükümete karşı yürütülen politik hareketle birleşmesi, yiğınların geniş bir saldırısına dönüştü ve bu, baskı rejiminin bunalımına, diktatörlüğün çökmesine yol açtı ve askerleri kışlaya dönmek zorunda bıraktı. Bu gelişme, üç kez Demokratik ve Halk Birliği blokuna ey vermiş olan halkın özgür iradesinin gerçekleşmesinin yollarını da açtı. ⁽⁴⁾

10 Ekim 1982'de nihayet, Demokratik ve Halk Birliği adaylarından Hernan Siles Zuazo ve Jaime Paz Zamora, anayasa uyarınca resmen Cumhurbaşkanı ve yardımcısı görevlerine getirilebildiler.

Kıtanın güneyindeki diktatörlüklerin «kendi kendine demokratik bir dönüşüme» uğrayacağını söyleyen belli çevrelerin aksine, askersel klik hiçbir zaman kendi isteği ile erki terketmedi. ABD basını ise ülkemizdeki değişikliğin Beyaz Saray'ın politikasının bir sonucu olduğunu iddia ediyor.

Bu iddia şunu anımsatıyor: ABD, Bolivyalı generalleri güvenilir bir bağlaşıklık saymamasına ve hatta bazen yardımlarını esirgemesine karşın, genel olarak Boliviya'daki gericiliğe arka çıkmış, komünistlerin de içinde olduğu sol bir koalisyonun erke gelmesini engellemek için elinden geleni yapmıştır.

Evet, gericilik asla kendi isteği ile konumlarını terketmedi. Bugün varılan durum, uzun yıllar süren savaşımın ve halkın çok büyük özverilerinin ve aynı zamanda DHB'nin ilkeli politikasının bir sonucudur. Demokratik ve Halk Birliği'nin içindeki güçler 1978'in başlarında bir blok oluşturdu. Bu blok Sol Ulusal Devrimci Hareket (SUDH) yeni cumhurbaşkanının partisi, liderlerinden biri Paz Zamora olan Sol Devrimci Hareket (SDH), Komünist Partisi ve diğer çeşitli örgütlerden oluşuyordu.

DHB, hiçbir zaman, yalnızca bir seçim koalisyonu yada önüne gelgeç konjonktürel amaçlar koyan geçici bir birleşme olmadı. En başından beri stratejik bir birlik ve tarihin belli bir evresinde rejimin gerçek demokratik bir alternatifi olarak düşünüldü. DHB'nin 1980 yılında yayınlanan Politik Deklarasyonu, DHB blokunu şöyle belirlemiştir: «Halkın ardıcıl anti-faşist savaşımı içinde oluşmuş ve diktatörlüğün yeni biçimler altında yeniden

⁽³⁾ Mesleğine ve sosyal yönelimine bakmaksızın halkın çoğunluğunun katıldığı ulusal çapta protesto eylemleri. (Not Red.)

⁽⁴⁾ Gericilik birçok kez, halkın iradesinin gerçekleşmesini önlemenin yollarını buldu. 1978'de Juan Pereda Asbun darbe yaptı, 1979'de parlamentoda çoğunluğu oluşturan sağcılar seçilmiş adayların parlamentoya girmesini engellediler; 1980'de yapılan seçim sonuçları, Garcia Meza darbesi ile silip atıldı. (Not Red.)

kurulmasına karşı, demokrasi, Bolıvy'a'da ulusal kurtuluğu, bağımsız ekonomik gelişmeyi ve gerçek sosyal adaleti gerçekleştirecek anayasal bir rejimi kurma savaşı içinde ortaya çıkmış, halkçı, ulusal, anti-emperyalist ve devrimci bir cephe dir . . . DHB hiçbir zaman kendini göstermelik bir demokrasi kurma çabaları ile sınırlamayacaktır. Onun amacı, ülkeyi yönetmeye, onun yapısını belirlemeye, nüfusun ezici çoğunluğunun katılacağı bir yönetim biçimi sağlamaktır.»⁽⁵⁾

Cumhuriyetin yeni yönetiminin bileşimi ve yapısı elbette, DHB koalisyonunun tabanına bağlıdır. Yeni yönetimde Komünist Partisi iki bakanlık görevi üstlendi. Hristiyan Demokrat Parti ile DHB arasında yapılan anlaşma uyarınca bu partinin de katılımıyla hükümetin politik temeli daha da genişledi.

Komünistler, önceleri direniş hareketi içinde olduğu gibi, bugün hükümette de bağlaşıkları ile ortaklaşa saptanan genel ilkelere ve yasalara bağlı kalıyorlar. Bolıvy Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Jorge Kalle Gueto, yabancı bir gazeteci ile yaptığı bir görüşmede, DHB'nin kurulmasıyla Bolıvy'a'nın yeni bir gelişme evresine girdiğini önemli vurgulamıştır. Bu, askersel rejimler tarafından sürekli kesintiye uğratılmış olan demokratik değişiklikleri sürdürebilmek açısından önemli bir noktadır. Komünistler ulusal sorunların çözümüne her zaman somut katkılar yapabilirler ve yapmalıdırlar. Bu nedendir ki, onlar, sol koalisyonun seçim programının oluşmasına aktif bir şekilde katıldılar ve bugün bu programın yavaşama geçirilmesi için ardıcıl bir şekilde çalışacaklarını da açıklıyorlar.

Bu programın özü nedir?

DHB seçim programı, ulusal kaynakların savunulmasını ve bunların ülke yararına kullanılmasını, devletin ekonomideki rolünün daha da artırılmasını, üretimde çeşitli kooperatif yöntemlerin ve şirketlerde öz-yönetim ve ortak yönetimin⁽⁶⁾ geliştirilmesini sağlayarak ulusal kurtuluş davasına hizmet edecek planlı bir ekonomiyi öngörüyor. DHB kendisine aynı zamanda daha ileri sosyal hedefler de koymaktadır. Yeni hükümet işçi sınıfı ve köylü hareketini güçlendirmeyi, nüfusun Amerika yerlilerinin çoğunluğunun⁽⁷⁾, gençlerin ve çocukların haklarını korumayı ve kadınların gerçek eşitliğe kavuşmasına katkıda bulunmayı da amaçlıyor. Eğitim sisteminin ulusal, anti-emperyalist ve gerçek anlamda bilimsel bir içerik kazanması için ciddi bir reform yapılması planları da bu hedefler içindedir.

(5) Declaración Política de la UDP. Beses del Programa de Gobierno. La Paz, 1980.

(6) Devletin ve işçilerin temsilcilerinin işletmelerin yönetimine ortak katılımı söz konusudur. (Not Red.)

(7) Bolıvy İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre 1980'de ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 60'ını Keçua, Aymara ve Guarani soyu Amerika yerlileri oluşturuyordu. (Not Red.)

Programın dış politika bölümünde ise, tarafsız, ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkı, karşılıklı saygı ve iç işlerine karışmama ilkeleri temel alınıyor. Bolivya bütün ülkelerle, en başta da, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe, ırkçılığa karşı ve kendi ulusal hakları için savaşılan ülkelerle kardeşçe ilişkileri geliştirecektir. DHB aynı zamanda yeni bir uluslararası ekonomik düzenden ve Bolivya'nın okyanusa ulaşma gibi haklı isteminin barışçı yollarla çözümünden yanadır.

Halk hükümeti ekonomik ve mali kargaşanın hüküm sürdüğü kötü koşullarda göreve başladı. İşlerin bu hale gelmesi, 1970'lerde General Hugo Banzer'in faşist diktatörlüğünün ve onun devamcılarının sürdürdüğü ve «güvenlik içinde gelişme» diye adlandırılan başarısız politikanın objektif, kaçınılmaz bir sonucuydu. Üretim hızla düşmüş, devlet işletmeleri iflasın eşiğine gelmişti. Dış borçlar ödenemeyecek kadar büyük miktarlara ulaşmıştı. Döviz rezervleri tükenmiş, enflasyon büyümüş, pesonun dolara karşı değişim değeri 1982 Nisan ve Eylül ayları arasında on kat düşmüştür. Gereksinimler karşılanamıyor, fiyat artışları katlanılabilir sınırların da ötesinde artış gösteriyordu. Bunlar ülkenin içine düştüğü zorlukların tümü de değildir.

Hükümet, bu zorlukların üstesinden gelebilmek için, ana amacı, işçi sınıfını ve nüfusun diğer yoksul kesimlerini bunalımın yıkıcı etkilerinden korumak olan ivedi bir plan kabul etti. Bu plan gereğince halk yiğınlarına yiyecek maddeleri temin edilecek ve var olan sınırlı olanaklar çerçevesinde, artan hayat pahalılığı kadar emekçi halkın ücretini artırmak için adımlar atılacaktır. Kabul edilen ivedi plan, istihdamı artırmayı, pesoyu istikrara kavuşturmayı, endüstrinin gereksinim duyduğu hammadde ve diğer malzemelerin dışalımını gerekli parayı karşılamayı da amaçlıyor. Buna bağlı olarak dedi H. Siles Zuazo, «asgari geçim ücreti tespit edilecek ve işçilerin yönetime katılması sağlanacak . . . Ulusal ekonominin savunulması ve bağımsız ekonomik ve sosyal programın uygulanması herkesi ilgilendirmelidir. Biz bir tek bağımlılık tanıyoruz: Bolivya halkının çıkarlarına bağımlılık.»⁽⁸⁾

Yetkililerin, bu arada rüşvet alanları, terörizme karışanları ve uyuşturucu madde alışverişi yapanları devlet aygıtından temizlemek için başlattığı eylem de oldukça önemlidir.

DHB ve onun oluşturduğu hükümet, bugün, yiğınların desteği ile var olan zorlukların üstesinden gelebilecek durumdadır. İşçi sınıfının, tüm halkın politik bilincine ve özverisine tam bir güven duyan sol blok, çok daha geniş güçleri seferber edebilir. DHB dünya halklarının sempatisini, öte yandan Latin Amerika, Batı Avrupa demokratik hükümetleri, sosyalist ülkeler, tarafsız devletler ve tüm ilerici kamuoyu gibi çok geniş politik

(8) «Presencia» (La Paz), 1 Kasım 1982.

güçler yelpazesinin ⁽⁹⁾ aktif desteğini kazanmaktadır. Bolivya için bu destek, maddesel ve parasal yardımlar kadar önemlidir.

Latin Amerika'daki diktatörlük rejimleri ülkemizdeki demokratik dönüşümleri kuşkusuz açık bir hoşnutsuzlukla izliyorlar. Bolivya örneğinin, devrimci kurtuluş savaşlarına yeni bir atılım getirmesinden korkuyorlar. Öte yandan ABD çevreleri de bu değişikliklere gözle görülür bir şekilde olumsuz tepki gösteriyor. Beyaz Saray, ancak komünistlerin hükümetten çekilmesi koşuluyla Bolivya ile ilişki kurmaya çalışıyor. Böyle bir yaklaşım kimseyi şaşırtmamalıdır. Emperyalistler iç işlerimize karışmak için daha katı, daha saldırgan yöntemler de bulabilirler. Bolivya halkı ise böylesine yüz-süz tehdit ve eylemlere karşı geliyor, ABD yöneticilerine, sömürgeleri ya da protektoraları olmayan bir ülkeyi, egemen bir ülkeyi kimin yönetip yönetmeyeceği konusunda karar verme hakkı tanımıyor.

Bakanlar Kurulundaki komünist üyeler, sıralarında partinin etkisinin büyük olduğu işçi sınıfının çıkarlarını temsil ediyor. Bolivya İşçi Merkezi, veya Ulusal Sendika Federasyonu'nda, Madencilik Federasyonunda ve emekçilerin diğer birçok yığın örgütlerinde komünistler yönetici bir rol oynuyor. BKP'nin öncülüğünde işçi sınıfı, anti-faşist direniş hareketine ve demokratik güçlerin etkisine belirleyici katkılarda bulundu. Partinin saygınlığı oldukça arttı. Bugün, işçi sınıfı ve onun öncüsü, hükümetin daha verimli eylemlerde bulunmasının ve uygulamaya konan sosyal-ekonomik değişiklikler sürecinin güvencesidir.

İşte bundan ötürü gericilik esas darbeyi komünistlere indirmek istemektedir. Deneyimlerimizden biliyoruz ki, anti-komünist kampanyanın arkasında, her zaman, demokratik ve ilerici hareketi yalıtılma arzusu yatar. Kuşkusuz ülkemizdeki gericilik de bu yolla, DHB'ni parçalamak ve onu seçmiş olduğu yoldan çevirmek istemektedir.

İlerici güçler gerçek bir gerici darbe tehlikesinin henüz yok olmadığını bilincindedirler. Oligarşi ve emperyalizm belli askersel çevrelerin yardımı ile yeni bir darbe tezgahlamak ve durumu kendi yararlarına çevirmek için uğraşıyorlar. Ama biliyoruz ki, ordudaki güçler dengesi değişmiştir. Ordu içinde kendilerini yasaların savunucuları ilan eden, pratikte işe ordunun saygınlığını yok etmek, orduda moral çöküntüsü yaratmak ve ordu kadrolarını birer cellat haline getirebilmek için ellerinden geleni artlarına koymayan generallere güvensizlik artmıştır. BKP, geçmişte, Bolivya ordusunun «kendi halkı ile çatışmayı reddedecek ve böylesine onursuz bir tehlikeden kaçınacak şerefli, yurtsever ve yeterli yüksek moral ilkelerine sahip olduğuna» ⁽¹⁰⁾ dikkati çekmişti. Sanki bu sözleri onaylar

⁽⁹⁾ 20 ülkeden 50'den fazla partinin katıldığı Latin Amerika Politik Partileri Konferansı Bolivya'da gerçekleştirilen değişiklikleri kararlı bir şekilde destekledi. (Not Red.)

⁽¹⁰⁾ Por un poder democratico ...

gibi ülkede, ordudaki subaylar arasında bir hareket baş gösterdi. Carcia Meza ve onun emri altındakilerin cinayetleri ve anti-demokratik politikalarının zorlamasıyla subaylar diktatörlükten koptular, kendi sıralarındaki baskının kurbanları haline geldiler. Şimdiki Genel Kurmay Başkanı Lucio Anez, o yıllardaki durumu şöyle açıklıyor: «Bizler ordudan atıldık, kendi ülkemizde gizli çalışmaya itildik ve hatta kendi yurttaşlarımız tarafından kovuşturmalara uğradık.»⁽¹¹⁾

H. Siles Zuazo anayasanın kendisine verdiği yetkiye dayanarak silahlı güçler içindeki yönetimi değiştirdi. Silahlı Güçler Onur Yüksek Mahkemesi kuruldu. Baş Komutan General Villarroel Barja'ya göre bu mahkemenin görevi «görevleri sırasında askersel ahlakla uyuşmayan davranışlarda bulunanları ve Silahlı Güçlerin saygınlığını ve onurunu lekeleyenleri yargılamak ve cezalandırmak»tır.⁽¹²⁾

Ne varki, eski rejimin işbaşına getirdiği bazı faşistler hâlâ önemli görevleri ellerinde tutuyorlar. Bunlar halk hükümetine karşı komplo örgütlemek için uygun zaman bekliyorlar. Uluslararası uyuşturucu madde alışverişi yapanlar, Alman nazi kaçkınları ve çeşitli Avrupa ülkelerinden neo-faşist teröristler de bunlarla işbirliği içindedir. Bunların hepsi gönüllü olarak diktatörlere hizmet ederken, baskı önlemlerine katılırlar ve paramiliter, yani yarı askersel çeteler oluştururken, kendilerini halının tüyleri arasındaki bir böcek kadar rahat ve huzur içinde hissediyorlardı. Bunun için, yeni rejimin ilk görevlerinden biri, bu yeraltı cinayet yuvalarının yeniden bir araya gelmesini önlemek ve içte ve dışta yıkıcı ve anti-demokratik eylemlere girişmiş güçlerin hizmetine girme olanaklarını tümenden yok etmek olmaktadır. Ülkede başlayan sürecin istikrarlılığı her şeyden önce güçler dengesinin DHB'den yana daha da değişmesine, bu birliğin sağlanmasına, halk yığınlarının darbecilerin serüvenlerine karşıkoyma yeteneğine bağlıdır.

Biz komünistler ülkeyi yöneten koalisyonun çok zor koşullarda çalıştığını biliyoruz. Sağ partiler hiçbir gerçek alternatif gösteremedikleri gibi, yeni hükümete karşı bir parlamenter savaş ilan ettiler. Bu partilerin parlamentodaki sayıtlarını yönetim organlarının çalışmalarını engelliyor, boykot ediyor ve son alınan önlemlerin gerçekleşmesini engellemek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar. Son seçimlerde sağ güçler, DHB'nden daha az oy aldıkları halde, önceki seçim yasasının bazı maddeleri kendilerinin daha fazla sayıtlar ve sentör çıkarmalarına olanak verdi.⁽¹³⁾ Parlamento, şimdi politik savaşırlara dönüşebilecek sürekli bir çatışmalar sahnesidir.

Ülkenin içinde bulunduğu durum, Bolivya Komünist Partisi'ni, DHB ve

⁽¹¹⁾ «Presencia», 23 Ekim 1982.

⁽¹²⁾ «Presencia», 31 Ekim 1982.

⁽¹³⁾ DHB parlamentodaki 157 sandalyeden 57'sini kazandı. Böyle olsa da, DHB'nin dışında kalan sol ve demokratik güçlerden de destek görüyor. (Not Red.)

halk hükümetini her yönden güçlendirme göreviyle karşı karşıya getiriyor. Yeni hükümetin, işçi sınıfı ve diğer emekçi halk kesimlerinin desteği ile programını gerçekleştirebilmesi, yani demokrasiyi yeniden kurması, ulusal kurtuluşu ve toplumsal ilerlemeyi elde edebilmesi için, böylesi bir görev zorunlu olarak kendini dayatıyor. Biz komünistler bunu, bizim devrimci bir görevimiz olarak kabul ediyoruz.

Kuşkusuz, diktatörlükten halk hükümetine geçişte çeşitli etkenler rol oynamıştır. Bununla birlikte Bolivya'da olanlar raslantı veya soyutlanmış bir gelişme olarak düşünülmemelidir. Ülkemizde ortaya çıkan eğilimler ve süreçler, halkları Bolivyalı kardeşleri gibi faşist barbarlığa ve emperyalizmden yana diktatörlüklere karşı savaştan diğer bölge ülkelerindeki eğilim ve süreçlerle büyük benzerlik gösteriyor. Bu nedenle bizim Bolivya'daki olayların Latin Amerika'daki yeni değişikliklerin müjdecisi olduğunu iddia etmemiz için birçok neden vardır.

80'li yılların gençliği: Sosyal tablonun çizgileri

İstatistik veriler gezegenimiz nüfusunun yarısından fazlasını 25 yaşın altında kişilerin oluşturduğunu kanıtlıyor. Birçok ülkede genç insanların, nüfusun yaş yapısındaki payı yüzde 60'ı, hatta yüzde 70'i buluyor.

Gençlik, günümüzün ana sorunları hakkında ne düşünüyor; onun kaygı ve endişeleri nelerdir? Bu sorular her kuşaktan insanları ilgilendiriyor. Çünkü, gelecek gençlerin elindedir, bizim devrimci komünist davamızı onlar sürdürecektir.

Derginin «Barış ve demokratik hareketin sorunları» komisyonu, uluslararası komünist gençlik hareketinin ve demokratik gençlik örgütlerinin kimi seçkin liderlerine başvurarak, aşağıdaki şu soruları yanıtlamalarını rica etti:

1. Günümüzde gençliğin sosyal aktifliğinin en önemli yönleri sizce nelerdir? Bu açıdan 60'lı ve 70'li yıllar ile 80'li yılların başlangıcı arasında bir fark var mıdır?

2. Gençlik örgütünüzün önünde, ulusal ve uluslararası planda ne gibi ödevler duruyor ve örgütünüz bunları nasıl çözüyor?

Bu sorulara aldığımız yanıtları yayınlıyoruz.

SAVAŞÇILAR SIRALARINI SIKLAŞTIRIYOR

James Steele

*ABD Komünist Partisi MK Politbüro üyesi,
Kurtuluş İçin Genç İşçiler Birliği Ulusal Başkanı*

1. Düne kadar burjuva propagandasının en çok beğendiği tezlerden biri, 60'lı yıllarda ve 70'li yılların başında ABD'de güya gençlik hareketinin olmadığı savıydı. Bunun ne kadar saçma birşey olduğunu anlamak için, Vietnam'daki cinayet savaşına karşı genç Amerikalıların çıkışlarını anımsamak yeterlidir. Gerçi o dönemde birçok gençlik örgütleri henüz daha ayaklarının üzerinde doğrulamadan «sönmüşler», ama buna karşın birçok gencin sosyal bilinci giderek olgunlaşmaya başlamıştı.

ABD'nin Vietnam'daki yenilgisinden sonra gençlik hareketinin, bir bütün olarak, yepyeni bir nitelik alması doğaldı. Gençlik hareketi artık sosyal sorunlara, özellikle de Afrika kökenli Amerikan gençleri arasında bü-

yük ölçüler alan süregen işsizliğe karşı savaşa daha çok yönelmeye başladı.

80'li yıllara girildiğinde, bizdeki gençlik hareketinin eylemlerinde yeni, niteliksel değişiklikler gözlemlendi. Kanımca, benim ülkemdeki çağdaş gençlik hareketinin ayırddedici çizgisini genç kızlarımız ve erkeklerimizimizin aktifliğinin hızla artması oluşturuyor. Pratik olarak onun tüm geleneksel, en yaygın mesleki, sosyal, kültürel, sportif vb. örgüt ve eylem biçimleri her geçen günle biraz daha *politik* bir renk alıyor. Yeni yeni örgütler, örneğin, nükleer savaş tehlikesine karşı yerel eylem komiteleri, Reagan'ın Nikaragua'ya, Salvador'a saldırı planlarına karşı savaşım komiteleri kuruyor. Bütün bunlar Amerikan gençliğinin çeşitli savaşım yöntemleri ve biçimlerine başvurma zorunluluğunu daha açık görmeye ve kavramaya başladığını gösteriyor.

Dahası var. Gençlik hareketi istemlerinde hızlı bir radikalleşme oluyor. Bana öyle geliyor ki, bugün Amerikan genç kuşaklarının çok geniş kesimleri iç ve dış politika arasındaki, savaş karşıtı eylemlerle sosyal-ekonomik haklar için, ırkçılığa karşı çıkışlar arasındaki bağı düne kıyasla çok daha net görebiliyorlar. Bu süreç, gençliğin örgütlediği gösterilerde yükseltelen belgilerde, örneğin «paralar savaş için değil, daha çok işyeri açılması için harcansın», «yıkım için değil, yaratıcılık için emek» vb. belgilerde açık bir ifadesini buluyor.

80'li yıllardaki gençlik hareketinin üçüncü, kanımca temel ayırddedici çizgisi, bu hareketin giderek yığın eylemleri niteliğini almasıdır. İki örnekle yetinmek istiyorum: Sendikaların girişimiyle 19 Eylül 1981'de yapılan 500 bin kişilik gösteriye katılanların yarısını genç işçiler oluşturdu. Başka bir olgu: 12 Haziran 1982'de, New York'ta bir milyondan fazla kişinin katılımıyla Amerikan toprağında şimdiye dek görülmedik en yığinsal savaş karşıtı gösteri yapıldı. Bu dev gösteride de barıştan yana kesin tutum alanların ezici çoğunluğunu yine gençler oluşturdu. Bütün bunlar, kuşkusuz, gençliğin politik olgunluğunun, sorumluluğunun arttığını gösteriyor.

Bu aktiflik neden ileri geliyor? Nedenler çoktur. Ama bunların arasında, bana göre en önemli olanı, Reagan yönetiminin iç ve dış politikasındaki saldırgan eğilimlerin Amerikalılarda yarattığı derin hoşnutsuzluktur. Şimdi komünistlerin kanısına göre Beyaz Saray'ın serüvenci doğrultusuna karşı, sosyal ve ulusal eşitlik için, herkese ayrımsız çalışma ve öğrenim olanağı sağlanması için, barış ve anti-emperyalist dayanışma için geniş kapsamlı bir gençlik savaşım cephesinin kurulması yönünde elverişli nesnel ve öznel koşullar oluşmaktadır.

2. 80'li yıllar, Kurtuluş İçin Genç İşçiler Birliği (KGİB)'nin önüne yeni, daha büyük ödevler koyuyor. Sorunlarımız çoktur. Son yıllarda Birliği'mizin sıralarının önemli ölçüde artmasına karşın onun etkinliği ve sayısal büyüklüğü çağdaş gençlik hareketinin istemlerine henüz yanıt veremiyor,

dolayısıyla bu düzeyi biz yeterli bulmuyoruz. Yaşamın önümüze koyduğu bir dizi ödevden, ben sadece üçü üzerinde durmak istiyorum.

Birincisi, Birliğimiz propaganda-yayım çalışmalarını yeni baştan düzenlemeye, kendi yayınlarının dağıtımını iyileştirmeye ve yetkinleştirmeye çalışıyor. Bize göre, Amerikan gençleri toplumda radikal değişiklikler yapılması zorunluluğunu giderek daha açık kavıyor ve bu da ilerici görüşlerin, bu arada sosyalizm idelerinin benimsenmesi için elverişli bir temel oluşturuyor. Anti-sovyet ve anti-komünist propagandanın tuzağına düşenlerin sayısı azalıyor. Bununla birlikte ideolojik savaşıma daha çok ağırlık vermek, üstelik soyut, teorik biçimleriyle değil, genç insanlara yakıcı sorunlara somut yanıt bulmada yardımcı olacak biçimlerde bu işi yapmak ön plana çıkıyor. Burada söz konusu olan, ideolojik cephedeki uğraşları yığınsal politik çıkışlarla örebilmektir.

İkincisi, kadroları eğitmek gibi çok çetin bir sorunu çözmemiz gerekiyor. Birliğimiz hızla büyüyor. Örgütümüze, ideolojik-politik hazırlıkları henüz gereken düzeyde olmayan genç insanlar giriyor. ABD Komünist Partisi, şimdi, gençlik arasındaki çalışmalarını ve KGİB'e desteği güçlendirecek yöntemleri belirlemek amacıyla bir dizi tartışmalar düzenliyor. Varolan sorunlara yapıcı çözüm bulmamızda partinin bize yardım edeceğinden eminim, ancak bunları hemen bir çırpıda gerçekleştirmenin de olanaksız olduğunu elbette anlıyorum.

Üçüncüsü, hiç te küçük önemde olmayan bir ödev de, gençliğin geniş savaştan cephesini oluşturmak için Birliğimizle bizim kuşağın öteki örgütleri arasında bağları genişletmek ve güçlendirmek ödevidir. İşin özü şudur ki, ABD'ndeki gençlik hareketinin kendine özgü çizgilerinden biri, onun ülkede oluşmuş bulunan politik parti sistemiyle uyumsuzluğu, ulusal planda tek bir yapıdan yoksun oluşudur. Sorunu biraz daha açayım: Avrupa'daki endüstriye gelişmiş kapitalist ülkelerde, kural olarak çeşitli eğilimleri temsil eden, örneğin komünist, sosyal-demokrat, katolik vb. (!) birkaç ana gençlik akımı vardır. Amerikan gençlik birlikleri ise, genç kuşakları öncelikle sosyal ve mesleki belirlere göre örgütlemektedir. Bunun için, yerel düzeyde savaşımlı örgütlemek, güçlerin birleştirilmesini sağlayacak biçim, kuruluş ve koalisyonlar (örneğin genç işçiler, yüksek öğrenim gençliği ve öğrenci birlikleri) oluşturmak çok büyük önem kazanıyor.

Bugün, barış için, silahsızlanma için, genç kuşakların sosyal-ekonomik hakları için geniş kapsamlı bir gençlik savaşım cephesi oluşturmak başta gelen bir ödevdir. Kanımca, bunun için elverişli perspektifler vardır. Ülkede sosyal sıkıntıların böylesine keskinleşmesinin Reagan yönetiminin

(!) Finlandiya, Fransa, FAC, İsveç ve diğer ülkelerde ayrı ayrı gençlik hareketlerinin yanısıra çeşitli politik ve politik olmayan gençlik örgütlerinin yer aldığı ulusal koordinasyon kuruluşları oluşturulmuştur. (Not Red.)

akıllamaz boyutlardaki askersel harcamalarının ve onun emperyalist dış politikasının doğrudan sonuçları olduğu gerçeğini anlayanlar çoğalıyor. Ve gençlik, resmi Washington'un militarist yönelimine karşı çıkmaya, onun sıradan insanları «Sovyet tehdidi»yle korkutma yeltenişlerini mahkûm etmeye hazırdır. Önceki dönemden farklı olarak şimdi genç işçileri, yüksek öğrenim geçişlerini, işsiz gençleri, ırk ve ulus ayrımına uğratılan tüm genç oğlan ve kızlarımızı daha aktif olarak barış savaşımına çekme olanakları artmıştır.

Bu tasarımlar nasıl gerçekleşebilir? Sanıyorum ki, en doğru yol, gençliğin hakları uğrunda varolan çeşitli savaşım biçimlerinden yaratıcılıkla yararlanmak, gençliği çalıştığı, okuduğu ve oturduğu yere göre örgütlemek, birleştirmektir.

New York'taki Haziran gösterisinin hazırlık süreci içinde biz tam da böyle hareket ettik. Orta okullarda, üniversitelerde, işyerlerinde, mahallelerde, öğrenci sitelerinde, tek sözle her yerde şu veya bu gençlik örgütünü, okulu veya bölgeyi sembolik olarak «atomsuz bölge» ilan eden KGIB'in çağrısına imza toplandı. 1982'nin Kasım ayında yapılan kongre seçimleri öncesinde yine benzer yöntemlerle yoğun bir çalışma yürüttük ve Reagan yanlısı olarak bilinen senatör ve kongre üyesi adaylarına karşı bir gençlik koalisyonu oluşturmaya özen gösterdik.

Bir örnek daha. Birkaç yıldan beri Birliğimiz 4 Nisan'da, Martin Luther King'in öldürüldüğü günde çeşitli eylemler (Washington'a yürüyüşler, gösteriler, Kongre üyeliğine adaylığını koyanlarla çeşitli karşılaşmalar vb.) düzenlemektedir. Daha önceleri bunlar herşeyden önce ırkçılığa karşı ve gençlerin haklarını koruma savaşımına yönelikti. Şimdi ise, bu çıkışların çerçevesini genişletme zamanının geldiği kanısındayız. Biz, bu eylemlerin, toplumda sosyal değişiklik sorununun daha açık olarak ortaya konulmasıyla barış hareketinin, silahlanma yarışını durdurma hareketinin ayrılmaz bir parçası olmasını istiyoruz.

Bu yıl içinde, politik ve yasama önlemlerine ilişkin bir programın hazırlanması amacıyla bir Ulusal Konferans yapmayı planlamış bulunuyoruz. Kanımızca böyle bir programın hazırlanması ve gerçekleştirilmesi Amerikan gençliğinin barış, sosyal adalet ve eşitlik özlemlerinin yaşama geçmesini kolaylaştıracaktır. Neki biz boş hayaller peşinde koşmuyoruz ve bunu sağlamak için çok çalışmamız gerektiğini çok iyi biliyoruz. Giderik daha çok genç Amerikalının da böyle düşünmeye başlaması bizi esinlendiriyor. (2)

(2) KGIB'nin Ulusal Konseyi 1982'nin sonbaharında bir Komünist Gençlik Örgütü'nün kurulması kararını aldı. James Steele, «Daily World» ve «Youh Worker» gazetelerine verdiği demeçte «ülkemiz, gençlik, yeni durumun istemlerine yanıt vermeye yetenekli, yeni tipten devrimci bir gençlik örgütüne gereksinim duymaktadır» dedi. (Not Red.)

DEVİRİMİ SAVUNMAK, SOSYALİZMİ KURMAK

Domingos Franciscö Bartolomeu

*Angola MPLA-Emek Partisi MK üyesi, MPLA-EP Gençlik Örgütü
Birinci Sekreteri*

1. Birkaç yıl sonra Angola gençliği kendi öncüsü MPLA-EP Gençlik Örgütünün 30. kuruluş yıldönümünü coşkuyla kutlayacak. 1956'da, Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA) ile birlikte, onun bir seksiyonu olarak kurulan örgütümüz (JMPLA) halkımızın Portekiz sömürgeçiliğine karşı silahlı savaşına önemli katkılarda bulundu. 1961–1975 yılları arasında ülkenin kurtuluş için savaşan partizan birliklerinin ve savaş gruplarının ana gücünü gençler oluşturmuştur. Gençlik örgütümüzün birçok yöneticisi çarpışmalarda ve zindanların kalın duvarları ardında yaşamlarını yitirmişlerdir.

Ancak Angola halkı için çok ağır olan o dönemlerde genç yurtseverlerin silahı sadece tüfek ve elbombası değil, aynı zamanda kazma ve çekiç, ders kitabı ve bir parçacık tebeşirdi. Partinin öncülüğünde eylem yürüten gençlik örgütümüzün savaşçıları, Portekiz sömürgeçilerinin elinden kurtarılan bölgelerde yeni yaşamın temellerini atıyor, insanlara kurtuluş günlerinin amacını ve politikasını anlatıyor, sağlık hizmetlerini örgütlüyor, ekonominin düzenlenmesi işlerine katılıyorlardı. Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerini partinin programsal saptamalarını öğrenme hareketine tüm aktivistelerin katılmasına büyük önem veriliyordu. Tek sözle, bağımsızlık savaşları yıllarında gençlik çarpışıyor, öğreniyor ve çalışıyordu.

Sömürgecilerin kovulmasından ve 11 Kasım 1975'te Angola'nın bağımsızlığının ilan edilmesinden sonra gençlik örgütümüz, partinin çağrısına uyarak, Güney Afrika ırkçı rejiminin saldırılarını geri püskürtme savaşımına var gücüyle katıldı. Bilindiği gibi ırkçı rejim, bozguncu-karşı devrimci FNLA ve UNİTA gruplarıyla ⁽³⁾ birlikte genç Angola cumhuriyetini daha doğduğu günlerde boğmaya yeltenmişti.

Devrim üstün geldi. 70'li yılların ikinci yarısı gençliğimiz için ekonominin yeniden kurulması atılımlarına, yaşamın huzura kavuşturulması çalışmalarına, geniş halk yığınları yararına ilerici sosyal reformların gerçekleştirilmesi savaşımına, cumhuriyetin ekonomik bağımsızlığını güçlendirmeye, Marksist-Leninist teori, bilimsel sosyalizm ilkelerine dayalı yeni toplumu kurmaya yöneltilmiş bulunuyor. Angola devriminin başarıları, genç kuşağın örgütlülüğü ve disiplinine, önümüzdeki ödevleri yaratıcılıkla çözümedeki özverisine çok bağlıdır. Diğer ülkelerdeki kardeş örgütlerin deneyimine dayanarak biz, şimdi çalışmada, emeğe karşı yeni tutumda örnek teşkil edecek olan gençlik üretim birimleri ekipleri kurmaya başladık.

(3) FNLA (Angola Ulusal Kurtuluş Cephesi), UNİTA (Angola'nın Tam Bağımsızlığı için Ulusal Birlik) emperyalizmin Angola Halk Cumhuriyeti yasal hükümetine karşı kullandığı milliyetçi kukla örgütlerdir. (Not Red.)

Angola'da ülkenin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü savunmaya hazırlanmak, bizim koşullarımızda eğitim çalışmalarının ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor. Genç Angola'lular, öz topraklarını düşmandan arındırırken ve ırkçı işgalcilere karşı savaşırken defalarca özverlilik gösterdiler. Ancak Kunen eyaletinin geniş kesimleri, başta ABD olmak üzere emperyalist çevrelerin koruyuculuğundaki ırkçı Güney Afrika birliklerinin işgali altında bulunuyor. Bu durum Angola halkının barışçı emeği için büyük bir tehlike oluşturuyor, Afrika'nın güneyinde istikrarı bozuyor. Bunun için, cumhuriyeti savunmak tüm yurttaşlarımızın yaşamını güvence altına almak genç Angola'luların başta gelen yurtseverlik görevi oluyor.

2. Geçen 10 yıllık dönemin ikinci yarısı MPLA için örgütsel bakımdan pekişme ve büyüme aşamasıydı. Bugün bizim temel örgütlerimiz, pratik olarak genç Angola'luların çalıştığı, okuduğu ve yaşadığı her yerde eylem gösteriyor. Birliğimizin ana ilkelerinden biri, gençliğin henüz örgütümüz sıralarında yer almayan kesimine daha da yaklaşmaktır. Biz, genç kuşağın öteki temsilcilerindeki politik pasifliği, ülkede olup bitenler karşısında onların umursamazlığını gidermeye uğraşıyoruz. Ne ki, burada partinin, birliğimizin ne için savaştığını, amaçları neler olduğunu her genç Angolanın bilmesi ve kavraması çok önemlidir.

Örgütümüzün gelişmesinde 1981'de yapılan Birinci Kongre önemli bir aşama oldu. Bu Kongre'de Angola gençliğinin öncü kolunu oluşturma yönündeki çalışmalar değerlendirildi, yakın ve uzak erimli görevler belirlendi. Kongre, partinin programsal belgelerini temel edinen «JMPLA»nın genel eylem direktiflerini onayladı, 1986'ya kadarki dönem içinde yürüteceğimiz çalışmaların temel ilkelerini ve yönlerini saptadı.

Bugün örgütümüzün üye sayısı 80 bini aşıyor. Bu sayı az mıdır, çok mudur? Ben, bunun yeterli olmadığını sanıyorum. Biz bunun üzerinde uzun uzun düşündük ve örgütün genişlemesini şimdilik hızlandırmama kararına vardık, birliğimizde örgütlü olanlarla çalışmayı öğrenmeyi, onların politik eğitimini ve bilincini daha da artırmayı uygun gördük. Örgütün üye sayısını hızla artırdıkça kaçınılmazlıkla ideolojik ve politik güçlüklerle karşı karşıya geleceğimizi düşündük. Bugün için önemli olan sayı (nicelik) değil, niteliktir.

Başka bir sorunun, kadro sorununun kaynaklarını bizde, Cumhuriyetimiz sömürgeciliğin bıraktığı korkunç cahillik mirasında aramak gerekiyor. JMPLA hâlâ bugün de, öğrenim görmüş politik ve ideolojik kadro, yetenekli örgütçüye büyük bir gereksinim duyuyor. Gerçi durum iyileşiyor, giderek daha çok genç aktivist ulusal ve bölgesel parti okullarında eğitimden geçiyor. Bize bu alanda sosyalist ülkeler komünist gençlik birlikleri büyük yardımlarda bulunuyorlar. Kadro yetiştirmek çok emek isteyen bir iştir, ama örgütün savaşkanlığını yükseltmek için kesin bir zorunluluktur.

Uluslararası paftanda Angola gençliği ırkçılığa, emperyalizme karşı çıktı-

yor, yumuşama, barış ve tüm dünyada güvenlikten yana tutum alıyor, kendi ulusal ve sosyal kurtuluşları için savaşan halklarla aktif dayanışma gösteriyor. Biz, emperyalist güçlerin hızla artırdığı nükleer savaş tehlikesinden tedirginiz, insanlığın gereksinim duyduğu kaynakların anlamsızca harcanması demek olan silahlanmanın durdurulmasını istiyoruz.

AMERIKAN ROKETLERİ GENÇ İNSANLARA YONELIKTİR

Werner Stürmann

*Alman Komünist Partisi, Yönetim Kurulu Üyesi
Sosyalist Alman İşçi Gençliği Başkanı*

1. Bunalımın burgacındaki kapitalist toplumda, ülkemizin genç insanları, hakları için, en başta çalışma hakkı için, işyerlerinin yok edilmesine karşı, eğitim sisteminin iyileştirilmesi için savaşımını yükseltiyorlar. Genç işsizler hareketi 1980'lerde büyük boyutlar aldı: Sendikalarda gençlik grupları daha enerjik davranıyorlar, içinde bizim örgütümüzün, Sosyalist Alman İşçi Gençliği'nin (SAİG) de yer aldığı demokratik örgütler daha girişken bir tutum alıyorlar.

Fabrikalar savaşımın ana alanı olmayı sürdürüyor. Ama, öğrenci gençlik sıralarında da hareketin yükseldiği görülüyor. Bir örnek olarak, 80 bin öğrencinin katıldığı Hamburg'daki orta öğrenim öğrencilerinin yığınsal grevini gösterebilirim. Öğrenciler, daha iyi bir eğitim istiyor, mesleksel hazırlık sisteminin iyileştirilmesini istiyor, eğitimdeki kötü ünlü «kırmızı kalem» politikasına (eğitim fonlarının ve öğretmen sayısının azaltılmasına verilen ad) son verilmesini savunuyorlar. Yüksek öğrenim gençliğinin sosyal eylemi de yükseliyor.

Tüm bunların gençlik hareketinde olumlu değişikliklerin yerleşmesi için iyi olanaklar sağladığı görüşündeyiz. Şunu vurgulamak isterim ki, büyük sermayenin açıktan gerici bir sosyal politika izlediği günümüz koşullarında, kazanılan haklar gün be gün korunmak zorundadır. Gençler de içinde, emekçi halkın savaşımının günümüzdeki aşamasının bir özelliğidir bu.

2. Federal Almanya'da gençlik hareketindeki olumlu eğilimlerin artmasına karşın, tekeli sermayenin saldırılarına etkinlikle karşı koyacak güce erişebilmiş değildir. Bu nedenle SAİG'nin önde gelen bir hedefi, genç insanların bağımsız eylemini geliştirmek için her çabayı göstermektir. Bu temelde biz örgütümüzü, en başta, genç işçilerin ve öğrencilerin komitelerde, girişim gruplarında, tartışma kulüplerinde ve çıkar gruplarında birleşmesine yardımcı olan bağımsız bir örgüt olarak görüyoruz. Burada önemli olan, sekterliğe yolaçacak dar bir kafadarlar çevresi durumuna düşmeyi önlemektir. Gençliğin çeşitli kesimleriyle diyalogu ve işbirliğini geliştirecek yollar geliştirilmelidir.

Örgütümüzün üyeleri değişik çalışma biçimleri uyguluyorlar: Sömürüye karşı savaşmak, meslek yasaklarına karşı çıkmak amacıyla tekelleri «yar-gılama» toplantıları, aydınlatma kongreleri düzenliyorlar, politik şarkı konserleri örgütlüyor, bildiriler, afişler, gazete ve dergiler dağıtıyorlar.

Sonra, daha geniş boyutlu savaşım biçimleri var. Bunlar, barışı ve gençlik haklarını korumak için çağrı ve dilekçelerin altına imza toplamaktan, kentlerdeki ve fabrika kapılarındaki yığınsal eylemlerden büyük gösterilere kadar uzanıyor. Son yıllarda gençliğin kimi kesimlerinde, işletme yönetimlerinin, öğrenim kurumlarının ve polisin baskılarına karşı militanlığın ve başkaldırmaya hazır olmanın arttığını saptamak sevindiricidir. En açık olarak barışı, çevreyi, demokratik özgürlükleri ve konut haklarını koruma eylemlerinde görülen bu durum, niteliksel olarak yeni bir etkidir.

Örgütümüzün başka bir önemli eylem alanından söz etmek istiyorum. Bugün hiçbir konu FAC'ne yeni orta menzilli Amerikan roketleri yerleştirme planlarından ayrı olarak ele alınamaz. Örneğin, barış ve silahsızlanma hareketiyle, silahlanma yarışının, gençler de içinde, emekçiler üzerindeki olumsuz sosyal ve ekolojik etkilerine son verilmesi olanakları arasındaki bağı görmek gerekiyor. Bu nedenle gerek biz, gerek başka politik güçler, ABD nükleer roketlerine karşı savaşıma öncelik tanıyoruz.

Başka konulardaki görüş ayrılıkları barış isteyenler arasındaki birliği engellememelidir. Örgütümüz, şimdiye kadar kayıtsız kalan ya da yeterince aktif olmayanlar da içinde, işçi gençliğin geniş kesimlerini roketlere karşı harekete çekmek için elinden gelen herşeyi yapıyor.

Barış savaşçılarının sıralarında kimi konular üzerinde sert tartışmalar gidiyor. Bu iyi bir işarettir. Biz içtenlikle görüş ve bilgi değiş tokuşundan, ortaya çıkan her konunun tartışılmasından yanayız. Önemli olan, tartışmanın, en önemli olan şeyi, yani Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine karşı savaşımın birliği gölgelememesi, bozmamasıdır. Bu yaklaşım barış hareketinin temeli olarak sürdürülecektir. Biz bu anlayışta davranmayı sürdüreceğiz. Bir daha hiç bir zaman Alman toprağından bir savaş başlamamalıdır.

DAYANIŞMANIN GELENEKLERINE BAĞLILIK

Patricia Alvarado
Devrimci Gençliğin Ulusal Hareketi
Dış İlişkiler Sekreteri (Meksika)

1. 1960'lar, politik ve toplumsal yaşama katılma hakkını isteyen genç Meksikalıların sıralarında büyük boyutlu huzursuzluklara sahne oldu. Bu protesto kendiliğinden gelme, fırtınalı biçimlerde, çoğu kez şiddet olaylarına dönüşerek ortaya çıktı. Güçlü yığınsal hareket tepe noktasına

1968–1970’de ulaştı ve egemen çevrelerde bir bunalıma yol açtı. Hükümet, ulusun politik yaşamına bağımsız katılma hakkını yasal olarak tanıyarak, genç insanların temel istemine yanıt vermek zorunda kaldı.

Gençler yeni olanakları kullanmada zaman yitirmediler. 1970’lerin başında Devrimci Gençliğin Ulusal Hareketi de içinde, bir dizi demokratik gençlik örgütü doğdu. Örgütümüz 1973’de erkteki Anayasal Devrimci Parti’nin bir kolu olarak yasal nitelik kazandı. Bu, genç insanlara yalnızca yaşamsal çıkarlarını devlet düzeyinde dile getirme olanağını değil, aynı zamanda hükümette temsilcilere sahip olma olanağını da verdi. Böylece 1970’ler, hareketimiz için örgütlenme ve politik güçlenme dönemi oldu.

1980’lerde gençlik eylemlerinin içeriği ve yönelimi belli değişiklikler geçirdi, özgül gençlik sorunları çerçevesini aştı. Gençlik eylemleri daha sık olarak, ülkenin gerçek ekonomik bağımsızlığı için, yabancı sermayenin etkisinin sınırlanması için, her Meksikalıya çalışma, eğitim, yüksek kültürel düzey, dinlenme ve eğlence, spor hakkı için savaşıma dönüştü.

Gençlerin çoğunluğunun «gençlik egoizmi»nden kurtulmuş olduğunu saptamak sevindiricidir. Gençler sosyal adaletsizliklere, ayrımcılığa, insan haklarının çiğnenmesine karşı duyarlı bir tepki gösteriyorlar.

Meksika toplumu, ülkemizde karma ekonomi olarak adlandırılan bir temele sahiptir, eşitsiz gelişmeyle ve çıplak çelişkilerle belirlenir. Bu durum, genç demokrat insanları, bugünkü koşullar altında olanaklı olduğu ölçüde, sosyal adalet için toplumun en yoksul kesimlerinin gıda, giysi, eğitim, konut vb. gibi gereksinimlerinin karşılanması için savaşıma yöneliyor. Genç ilericiler zengin ve yoksulların gelirleri arasında dev açıklığın azaltılmasını ve mülksüzlerin durumunu iyileştirici somut adımların atılmasını istiyorlar. Örneğin DGUH’nin girişimi üzerine okuma yazma bilmezliğin yok edilmesi için ekipler oluşturuldu. Bu ekiplerin açık, demokratik çalışmaları sonucunda, bu girişim, çok sayıda tutarlı yandaş kazandı. Çok daha geniş sayıda emekçi şimdi eğitime kavuştu.

2. Meksika gençlik hareketi ulusal kurtuluş için savaşan başka halkların (özellikle Latin Amerika halklarının) savaşlarıyla dayanışma geleneklerine sadıktır. Yüzyılın başında, ülkemiz de bağımsızlık için savaşmıştı. 1910–1917 devriminden sonra kendisi yardım ve destek gereksinimindeydi. Bu nedenle, biz, uluslararası dayanışmanın önemine ve gücüne büyük değer biçiyoruz.

Meksika’lılar, İspanya iç savaşında cumhuriyetçilerin safında yer almakla, birkaç yılını Meksika’da geçirmiş olan Augusto Cesar Sandino’nun başını çektiği hareketi desteklemekle ve gene bir süre ülkemizde kalmış olan Fidel Castro’nun savaşımıyla dayanışma içinde olmakla onur duyuyorlar. Anımsatmak isterim ki, Özgürlük Adası en güç döneminden geçerken, devrimci Küba ile ilişkilerini sürdüren tek Latin Amerika ülkesi

Meksika idi. Salvador Allende'nin yasal hükümeti devrildiğinde, hükümetimiz Şili'deki rejimle tüm ilişkilerini kesti.

Öncellerimizin geleneklerine bağlı kalarak, biz genç Meksika'lılar, Latin Amerika halkları için bağımsızlığı, özgürlüğü ve demokrasiyi enerjik bir biçimde savunuyoruz. Bu en başta El Salvador için geçerlidir. Örgütümüz, aynı şekilde, Nikaragua halkını destekliyor ve Sandino'nun anayurduna karşı yürütülen karalama, tehdit ve şantaj kampanyalarına karşı çıkıyor.

Devrimci Gençliğin Ulusal Hareketi savaşan halklarla dayanışma eylemlerine katılıyor. Böylesi eylemleri desteklemek amacıyla, biz, yürüyüşler, protesto kampanyaları, konferanslar ve açık oturumlar düzenliyoruz. Elbette, başka demokratik gençlik örgütleriyle, Meksika Birleşik Sosyalist Partisi, Sosyalist Halk Partisi, Meksika Emekçi Halk Partisi gençlik örgütleriyle, işbirliği yapıyoruz. Onlarla birlikte, örneğin El Salvador halkının haklı savaşımını desteklemek, dünya barışını korumak için ortak gösteriler düzenliyor, ve genç Meksikalılara sosyalist ülkelerdeki yaşamı tanıtmak için çeşitli girişimler örgütüyoruz. Barış ve silahsızlanma için, halkların özgürlük ve bağımsızlığı için savaşımın yüce ülküleri ayrı politik görüşlerdeki genç insanları birleştiriyor.

1983'te dergimiz 25. kuruluş yıldönümünü kulaayacak

Okuyucuya birkaç söz

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi (Türkçe baskısı «Yeni Çağ») bu yıl 25 yaşını dolduracak. Komünist ve işçi partilerinin ortak yayını çeyrek yüzyıldır geliyor ve yetkinleşiyor. Derginin sayfalarında kardeş partilerce yayınlanan enformasyon ve bilimsel görüşler Size ne veriyor? Siz «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin sayfalarında neleri arayıp bulmak istiyorsunuz? Bu sorunların yanıtı, kuşkusuz, yalnız derginin redaksiyonu için değil, Siz değerli okuyucularımız için de ilginç olacaktır. Bundan ötürü Sizden dergiyle ilgili görüşlerinizi belirtmenizi ve örneğin şu aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

– İlk kez dergiyi ne zaman ve neden okumağa başladınız? Bu hangi koşullarda oldu? Size «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini kim tanıttı? Kaç zamandır dergiyi sürekli okuyorsunuz? Siz dergiyi 25 yıldır okuyan birisiyle karşılaştınız mı?

– Dergiyi okumağa başlıyalıdan beri Sizin yaşamınızda, arkadaşlarınızın yaşamında, ülkenizin, partinizin ve örgütünüzün (eğer Komünist Partisi üyesi iseniz) ne gibi önemli gelişmeler oldu?

– Dostlarınız, arkadaşlarınız arasında «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin ele aldığı konuları tartışıyor musunuz? Sizde bazan yayınlanan yazıların yazarlarıyla tartışma isteği doğmuyor mu? Sizi hangi yazılar en çok ilgilendiriyor? Dergi Size ne veriyor, ondan neler bekliyorsunuz, onunu nasıl görmek istiyorsunuz?

Mektuplarınızı bekliyoruz. Siz izlediğiniz konuyu ele alabilir, istediğiniz soruyu istediğiniz biçimde yanıtlayabilir, kendiniz hakkında olanaklı gördüğünüz ölçüde bilgi verebilirsiniz. Mektuplar derginin enternasyonal kolektifine büyük yardımda bulunacak, bağlarımızın genişlemesi ve güçlenmesine katkıda bulunacaktır.

RAKAMLARIN DİLİYLE

	1958	1982
1. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinde temsil edilen partilerin sayısı	25	65
2. Derginin Yazı Konseyi üyelerinden oluşan ve konulara, bölgeler göre oluşturulmuş komisyonların sayısı	–	10
3. Derginin yayımlandığı dillerin sayısı	19	40
4. Ulusal yayınlar	19	75
5. Derginin dağıtılıp okunduğu ülkelere sayısı	80	145

Derginin örgütlediği, kardeş partilerle ortaklaşa olanlar da içinde, uluslararası kollektif çalışmalar:

– Bilimsel konferans ve sempozyumlar	–	61
– Yuvarlak masa toplantıları	–	42

Derginin sayfalarında 24 ülkeden 3.102 yazarın yazısı yer aldı. Kardeş parti başkanlarının, Merkez Komitesi Genel (Birinci) Sekreterlerinin, ulusal kurtuluş hareketleri liderlerinin, uluslararası demokratik örgütlerin yöneticilerinin 264 yazısı yayımlandı. Sürekli çalışan Yazı Konseyinin kurulmasından (1969) sonra onun toplantılarında 48 kardeş partinin yöneticisi konuştu, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinden 174 delegasyon 41 ülkeyi ziyaret etti.

Dergide yayımlanan yazılardan 145 kitap ve broőür derlendi ve 3.228.400 adet basıldı.

Mektuplarınızı şu adrese bekliyoruz:

«Yeni Çağ» – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 1982 yılında ele aldığı ana konular

GENEL TEORİK SORUNLAR. PARTİLER BİLİMSEL KOMÜNİZM SORUNLARINI İŞLİYORLAR. IDEOLOJİK SAVAŞIM

	Sayı	Sayfa
<i>Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar</i>		
<i>N. Tihonov: Gelişmiş sosyalizm koşullarında ekonomik ve sosyal politikanın birliği . . . . .</i>	1	3
<i>B. Nemec: Komünist örgütün niteliği üstüne . . . . .</i>	1	43
<i>C. Rohee: Öncünün kararlılığı . . . . .</i>	1	52
<i>R. Bourderon: Dönüşümler yolunda . . . . .</i>	1	—
<i>R. Samhun: Yiğinsal savaşkan parti . . . . .</i>	2	—
<i>D. Goldstik: Marksizmin felsefesine karşı burjuva önyargıları . . . . .</i>	2	136
<i>L. Pizarro, A. Ratsifehera, J. Cauatorze:</i>		
<i>Devrimci partinin nitelikleri . . . . .</i>	3	—
<i>P. Luvsandorj: Kapitalizmi atlayarak gelişme . . . . .</i>	3	—
<i>V. Şçerbitski: SBKP'nin ekonomik stratejisinin en önemli ilkesi . . . . .</i>	4	313
<i>K. Zarodov: Leninizm ve enternasyonalizmin kimi sorunları . . . . .</i>	4	326
<i>E. Wimmer: Politika için deneyimin önemi . . . . .</i>	4	—
<i>W. Gerns: İşçi sınıfının tarihsel rolü . . . . .</i>	4	—
<i>D. Kunayev: Ulusların eşitlik ve birliğinin Leninci ilkeleri</i>	5	401
<i>xx: Sosyalizm: Ekonomik gelişme ve toplumsal ilerleme</i>	5	448
<i>W. Scheler: Toplumun yaşamında bilimin yeri . . . . .</i>	5	—
<i>V. Grişin: Parti politikası ve yığınların yaratıcılığı . . . . .</i>	6	505
<i>T. Dragoyçeva: Eylem birliği güçlü bir silahtır . . . . .</i>	6	519
<i>R. Steigerwald: Proleter olmayan protesto ve Marksist işçi hareketi . . . . .</i>	6	544
<i>C. Perez, C. Zuniga: Anti-komünist politikada eski ve yeni öğeler . . . . .</i>	7	633
<i>İ. Nörlund: Reel sosyalizm ve komünistlerin sorumluluğu</i>	8	721
<i>xx: Öncü olabilme sanatı . . . . .</i>	8	733
<i>R. Bauer: Sosyalizm: Özelin ve genelin diyalektiği . . . . .</i>	8	770
<i>E. Papaioannou: İstedığımız gelecek . . . . .</i>	9	839
<i>B. Ponomaryov: SBKP'nin Leninci ulusal politikası ve bunun uluslararası önemi . . . . .</i>	9	825

* Sayfa numarası belirtilmeyen yazılar «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Türkçe baskısı olan «Yeni Çağ»da yayınlanmamıştır.

	Sayı	Sayfa
<i>R. Urbany</i> : İşçi sınıfıyla ne oluyor?	9	—
<i>xx</i> : Tek gerçek devrimci yol	9	872
<i>Y. Sedenbal</i> : Ekim'in devrimci etkileri ve günümüz dünyası	11	1025
<i>K. Çernenko</i> : Halkların kardeşçe dostluğu 60 yaşında	12	1144
<i>N. Neubert</i> : Reel sosyalizm ve dünya devrimci süreci	12	1160
<i>M. Delgado, C. Zuniga, B. Koval</i> : Orta katmanlar kimindedir?	12	1201

BARIŞ SAVAŞIMININ GÜNCEL SORUNLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar, yorumlar

<i>G. Hall</i> : ABD emperyalizmi ve çağımızın gerçeklikleri	1	17
<i>P. Auersperg</i> : 1982 yılı barış olsun	1	28
<i>xx</i> : Küba'dan elinizi çekin!	1	—
<i>J. Turf</i> : Yığınlarla birlikte savaş tehlikesine karşı	1	—
<i>xx</i> : Dünyada «barut fıçlarına» gerek yok. <i>H. Muhiddin</i> : Saldırganların ve uzlaşmacıların politikasının alternatifi	1	79
<i>D. Hristofinis</i> : Halk güçlerinin cephesi	1	—
<i>İ. Amer</i> : Dayatmalara karşı koymak gerek	1	—
<i>M. A. Latif</i> : Sağduyuya çağrı	1	—
<i>xx</i> : 1982 yılı: Günümüzün ana sorunu gitgide çetinleşiyor	2	105
<i>M. O'Riordan</i> : Barışın korunmasında küçük ülkelerin rolü	2	—
<i>N. Aşhab</i> : Yakındoğu'da uzlaşma politikası çıkmaz sokakta	2	122
<i>J. Baruch</i> : Nükleer enerji	2	—
<i>S. Alvarez</i> : Halk NATO'ya karşı	2	—
<i>W. Kashtan</i> : Kuvvet konumu politikasının çılgınlığı	3	209
<i>Nguyen Zuy Çhin</i> : Güney-Doğu Asya'da barışa ve istikrara götüren yol	3	—
<i>C. A. Perez</i> : Yeryuvarlağı birdir, sorumluluk ortaktır	3	—
<i>J. West</i> : Yeni belgeler: Kim savaşa hazırlanıyor, kim barışı savunuyor?	4	—
<i>H. Ş. Ban</i> : Barış ve sosyalizm için 1 Mayıs dayanışması	5	428
<i>P. Agius</i> : Amerikan roketlerinden 60 mil ötede	5	—
<i>xx</i> : Günümüzün kilit sorunu: Barış yada savaş. <i>M. Buschman</i> : İyimserliğimizin kaynağı nedir?	5	—
<i>G. Jackson</i> : Halklar direnecektir	6	—
<i>P. Symon</i> : Avustralya'nın uluslararası ilişkilerde yeni rolü üstüne	6	—
<i>J. Lava</i> : Tehlike nereden geliyor?	6	—

	<i>Sayı</i>	<i>Sayfa</i>
<i>S. Sudiman</i> : Tehlikeli planları suya düşürelim	6	—
<i>W. Breuer</i> : «Telefondan silahlı silanma için»	6	—
xx: Militarist çılgınlığa karşı tekcephe. <i>A. Duma</i> : Barış güçlerinin birliğine doğru	6	555
<i>D. Lopes</i> : Portekiz'de nükleer silahlara hayır!	6	562
<i>A. Zipser</i> : Yıkıma götüren yol	6	569
<i>W. Woodly</i> : Kentlerden yükselen ses	6	573
xx: İngiltere-Arjantin çatışması. <i>M. J. Grabivker</i> : Bunalımın kökenleri. <i>G. Pocok</i> : Askersel serüvenlerin getirdikleri	7	—
<i>W. List</i> : Şimdi en önemli olan	8	—
<i>J. Debrouwere</i> : Halkların diplomasisi	8	—
<i>R. Samhun</i> : Maskeler indirilirken	8	763
xx: Yumuşamayı nasıl savunalım?	9	857
<i>E. Scharf</i> : Avrupa'da sol güçlerin işbirliği sorunu üstüne	10	—
<i>F. da Costa Gomes</i> : Halklar nükleer yıkıma izin vermeyecek	10	—
<i>D. Stanişev</i> : Dünya çapında savaş karşıtı cephe: Gerçekler, sorunlar, hedefler	11	1038
<i>M. Vilner</i> : Kanlı kısır döngüyü kıralım	11	1049
xx: Kuzey Amerika'da anti-nükleer protesto. <i>B. Kimmel</i> : «Sovyet tehlikesi» hayaleti. <i>A. Dewhurst</i> : Halk söz istiyor	11	—
<i>P. Auersperg</i> : «Dehşet dengesi»ne karşı eşit güvenlik	10	935
<i>G. Lopez</i> : Savaş endüstrisi ve ulusal güvenlik	10	994
<i>W. Gerns</i> : Komünistler ve pasifistler	11	—
xx: Güney Asya. Güvenlik bölgesi mi, yoksa emperyalizmin üssü mü? <i>D. Gunasekara</i> : Hint okyanusu. <i>S. Sardesai</i> : Korkunç kuşatma. <i>M. Rahman</i> : Militarist hazırlıkların yükü. Pakistan Komünist Partisi temsilcisi: Ulusal felaket politikasına karşı. Nepal Komünist Partisi temsilcisi: Başka seçenek yoktur	12	—
xx: Kimyasal silahlarla yıkım tehlikesi var mı?	12	—

Kısa yorumlar

<i>R. V. Vivo</i> : Washington'dan yeni gelen Katon	1	—
<i>E. Cazar</i> : Savaş itleri	2	—
<i>R. V. Vivo</i> : «Gambot diplomasisi» depreşiyor	4	—

Belgesel-çözümsel materyaller, yanıtlar

<i>V. Lomikin</i> : Pekin'in militarist yolda yürümesine kim yardım ediyor	2	189
<i>B. Haloşa</i> : Saldırgan blokun mekanizması	3	279
xx: Pentagon uzaya yöneliyor	3	—

	Sayı	Sayfa
xx: Nükleer silahların etkisinden korunmak olanaklı mıdır?	3	—
xx: Sosyalist ülkelerin iyi niyeti ve NATO'nun yanıtı	6	576
xx: Savaş tehlikesine Hayır!	8	—
xx: Karşılıklı yararı olan ilişkileri kim engelliyor?	9	—

Kardeş partilerin politikası ve eylemleri, komünistlerin savaşım deneyimi

PARTİLERİN KONGRELERİNDEN

<i>S. Gueye</i> : Leninci ilkelere bağlılık, Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi'nin Kuruluş Kongresi üstüne	1	—
<i>M. Porcel</i> : Partinin legalleşmesi büyük başarıdır. Panama Halk Partisi'nin Olağanüstü Kongresi üstüne	2	—
<i>P. Symon</i> : Komünistlerin yeni hedefleri. Avustralya Sosyalist Partisi'nin 4. Kongresi üstüne	2	—
<i>G. Daninthe</i> : Demokratik özerklik için. Guadelup Komünist Partisi'nin 7. Kongresi üstüne	2	—
<i>I. McKay</i> : Komünistlerin ülküleri yığınlarca benimseniyor. İngiltere Komünist Partisi'nin 37. Kongresi üstüne	3	—
<i>J. Phillips</i> : Yığinsal eylemler doğrultusu. Kanada Komünist Partisi'nin 25. Kongresi üstüne	5	—
xx: Komünistlerin kongrelerinden: Peru Komünist Partisi'nin 8. Olağanüstü Kongresi. İsveç Komünistlerinin Sol Partisi'nin 26. Kongresi	5	—
xx: Ulusal Konferans. Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin forumu	5	—
<i>R. Mauge</i> : «Sakin ülke» de fırtınalı günler. Ekvador Komünist Partisi'nin 10. Kongresi üstüne	6	—
<i>H. I. Kleven</i> : Politik girişimden planlı eylemlere doğru. Norveç Komünist Partisi'nin 17. Kongresi üstüne	6	—
<i>N. K. Krishnan</i> : Köklü değişiklikler programı. Hindistan Komünist Partisi'nin 12. Kongresi üstüne	7	—
<i>J. Jagan</i> : İşçi sınıfının davası, emekçilerin çıkarları uğrunda. Guayana İlerici Halk Partisi'nin 21. Kongresi üstüne	10	—
<i>D. Christofinis</i> : Kongrenin onayladığı yurtsever program. AKEL'in 15. Kongresi üstüne	10	—
<i>M. O'Riordan</i> : Kongremizin çıkardığı sonuçlar doğrulanıyor. İrlanda Komünist Partisi'nin 18. Kongresi üstüne	12	—

Kollektif hazırlanmış materyaller. Yazı, röportaj ve haberler

xx: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışma- larını değerlendirme görüşmelerinin sonuçları hakkın- da bildiri	1	1
R. Vidal: Şili'nin özgürlüğü ve esenliği için	2	—
A. D. Santos: Brezilya emekçilerinin dilek ve emellerini dile getiriyor	3	252
xx: SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümü üstüne	4	339
M. Balev: Parti kararı	4	—
J. Fojtik: Ideolojik çalışmanın güncel görevleri	5	435
D. Khenin: Devrimci olabilmek	6	532
A. Nunes: PKP neden büyüyor ve güçleniyor?	7	644
B. Nemec: Komünist örgütün niteliği üstüne	1	43
G. Girginov: Georgi Dimitrof ve günümüz dünyası	8	731
D. Bleitrach: Amacımız sosyalizm	8	—
V. Ribakov: Yeniden kuruluş. Politik röportaj	8	—
J. West: Anti-Reagan cephesinin programı	9	850
M. Mbaye: Keskin dönemelerde	9	—
xx: Öncü teorinin gücü	9	—
C. Rohee, E. Pahad, J. West: Festivaller komünistlere ne veriyor?	10	—
Y. Potömkın: Tunus: Parti legale çıktıktan sonra	11	—
Vu Oanh: Geçiş döneminde temel örgütlerin rolü	12	—
xx: Sendikaların sorunları ve komünistlerin konumları. Uluslararası sempozyum materyalleri	12	1169

YENİ DENEYİM ÜSTÜNE

A. Batista: İşçiler işletmeyi nasıl savundular?	1	—
A. Mendez Garcia: Birleşme nasıl ve neden oldu?	2	—
B. Hasan: Savaşımın temeli	2	—
M. Harmel: İlk seçimlere katılım	3	—
J. Stewart: Biz neyi öğreniyoruz?	3	—
R. Valbuena: Gelecek birliğindir	3	—
D. Garcia: Muhalefetin birliğini sağlama savaşımında	4	—
G. Kwiatowski: Politikayı kim ve nasıl finanse ediyor?	4	—
H. Fortuna: «Umumi ketumiyet»i kırarak	5	—
S. Jalan-Ajeb: Emekçi insanların arasında	6	—
K. Kappos: Komünistlerin parlamentoda çalışma taktiği	6	541
W. Rogowski: PBİP'nin ideolojik çalışmaları	7	—
H. Croes: Yirmi yılın dersleri	8	—
P. Clancy: «Sendikalar kıtasında»	9	—
D. Gunasekara: Gerekli dersler çıkarıldı	9	—

	Sayı	Sayfa
<i>O. Sanchez:</i> Gerici diktatörlüğe karşı hep birlikte	9	—
<i>F. Hoffmann:</i> Saygınlık artıyor	10	—
<i>J. D. Duarte:</i> Küçük özel sektör: Emekçiden yana mı, patronlardan yana mı?	10	946
<i>A. D. Santos:</i> Legale çıkma istemiyle	11	—
<i>J. Palau:</i> İspanya gençliği neye özen gösteriyor?	11	—
<i>E. Godfried:</i> Sömürgecilik zincirlerini kırarak	11	—
<i>E. Montes:</i> İlk yıl ne gösterdi?	12	—
<i>J. C.:</i> Daha beşikte ama	12	—

SOSYALİZMİN KURULUŞU, YASALLIKLARI, REEL SOSYALİZMİN BAŞARILARI VE SORUNLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar, röportajlar

<i>J. Polednik:</i> Sosyalist demokrasi kurumlarının etkinliği	2	110
<i>P. Gavanescu:</i> Yaşam okulu, emek okulu	2	—
<i>M. Kabrhelova:</i> Dayanışma üstüne birkaç söz	3	—
<i>M. Novikov:</i> Entegrasyon mekanizması nasıl çalışıyor?	4	370
<i>J. Berecz:</i> Pekiştirme aşamasında	5	—
<i>H. Koziolek:</i> Sosyalist entanzifleşmenin etkenleri	6	—
<i>V. Kuznetsov:</i> Sovyet sosyalist demokrasisinin ana halkası	7	609
<i>T Bojinov:</i> Gıda sorunu	7	—
<i>J. Carrera, D. Lopes, J. West:</i> Zorluklar dolu bir yolda	7	655
<i>H. Samrin:</i> Yeniden doğuş yolunda geçen üç yıl	8	—
<i>D. Maydar:</i> Yüzyıllık gerikalmışlıktan bilimin doruğuna doğru	9	—
<i>K. Lipkovic, V. Moyev:</i> Bir adım ileri	9	—
<i>M. Gorbaçev:</i> Gelişmiş sosyalizm aşamasında SBKP'nin tarım politikası	10	921
<i>S. Potac:</i> Ekonomide yeni adımlar atılırken	10	—
<i>R. Valbuena, J. Waszczuk, S. P. Gueye, R. Ohman:</i> Atılımlar içindeki ülke	10	978
<i>R. Weidig:</i> İşçi sınıfının sosyal çehresi	10	—
<i>xx:</i> SSCB'nin tarihsel deneyimi ve dünya sosyalizmi. Sosyalist ülkeler komünist partileri temsilcilerinin «yuvarlak masa» toplantısı	11	—
<i>M. Orzechowski:</i> Proletaryanın savaşım geleneklerinin gücü	11	—

Belgesel materyaller

<i>xx:</i> Sosyalist entegrasyon. Neler yapıldı ve daha neler yapılacak?	1	—
--	---	---

	Sayı	Sayfa
<i>W. Klimczak</i> : Düşüncesizlik adımları	3	280
xx: İki sistem koşullarında kadınların durumu	3	292
xx: Bir kuşağın iki yazgısı	4	383
<i>B. Rolinski</i> : «Solidarnosc»u yöneticileri nereye götürdüler?	4	—
xx: Çalışma hakkı: İki sistemin gerçekleri	5	488
<i>J. Waszczuk</i> : Halkçı Polonya'ya karşı «Yalta motifli» kundakçılık	6	584
xx: Seçim sistemi: Demokrasinin ölçütü	7	693
<i>P. Anin</i> : Olgular ve kanıtlar. Sovyet-Çin ilişkilerinin tarihi üstüne	8	804
xx: İki toplumsal sistem koşullarında dinlenme hakkı	9	895
xx: Çok yanlı, uzun erimli ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği	11	1100

ENDÜSTRİCE GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELERDE SINIF SAVAŞIMININ SORUNLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar

xx: Ekonomiye devlet müdahalesinin bunalımı ve burjuva bilimi <i>M. Graber</i> : «Avusturya Keynes'çiliği» son ümit mi? <i>S. Behak</i> : Finans kapitale hizmet etmek	1	—
<i>J. Schleifstein, H. Jung</i> : Genel gözetim sistemi	2	145
<i>D. Abrantes</i> : Birlik ve devrime bağlılık	2	160
xx: Kadınlar haklarını savunuyor	3	221
xx: Kapitalist dünyada uluslararası şirketler	4	357
<i>H. Florakis</i> : Demokratik dönüşümler üstüne görüşlerimiz	5	415
<i>D. Cook</i> : İngiltere'de siyah derililerin durumu	6	—
<i>S. Gaspar</i> : Eylem birliği için	7	622
<i>A. Boffi</i> : Terorizm kimin işine yarıyor?	7	—
<i>C. Costa</i> : Yerel özyönetim	9	—
<i>C. H. Hermansson</i> : Sınıf savaşımının önemli bir alanı	9	—
xx: Batı Avrupa nereye gidiyor?	11	1061
xx: Enflasyonun kıskaçındaki kapitalist dünya	11	1075

Belgesel materyaller

<i>E. Jorgen</i> : Yasalara dayanan kara koyu gericiilik	1	—
<i>K. Kervan</i> : Neo-faşizm sanık sandalyasında	2	156
<i>J. D. Sousa</i> : Gericiliğe indirilen darbe	7	—
<i>M. Pahad</i> : Bir kez daha kadın örgütleri üstüne	9	—
<i>J. West</i> : Anti-komünizm haçlı seferi	12	—
xx: Tekeller saldırıyor. Emekçilerin yanıtı: Grev	8	—
<i>L. Grigoryev, R. Entov</i> : Bunalımın burgacında	10	1004

ASYA, AFRIKA, LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE ANTI-EMPERYALİST,
ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar, yorumlar

<i>V. Teitelboim</i> : Sante Fe'den gelen şımarıklar	1	—
<i>xx</i> : Kurtulmuş Doğu ülkelerinin gelişme eğilimleri	1	57
<i>E. Viera</i> : Politik hava değişiyor	1	72
<i>M. Rahman</i> : Seçimlerden sonra güçlerin yer alımı	2	—
<i>N. Astorga</i> : Halkı kurtarıırken kendilerini de kurtardılar	3	—
<i>M. Muttetuwegama</i> : Gerçek bağımsızlığa kavuşmak için	3	—
<i>M. Amutenia</i> : Hedefimiz Namibya'yı kurtarmaktır	3	—
<i>xx</i> : Latin Amerika 80'li yıllara çetin koşullar içinde giriyor	3	237
<i>S. Mitra, G. Mirski, E. Pahad</i> : Devlet ve gelişmekte olan ülkelerin gelişme yolunu seçme sorunu	3	258
<i>I. Sinha</i> : Tarımsal kapitalizmin çelişkileri	3	270
<i>R. Sanchez, O. Millas</i> : Bir devrim modeli yoktur	4	346
<i>M. Bishop</i> : Grenada yolunu seçmiştir	4	—
<i>T. Pongsanti</i> : Yeni-sömürgecilik zincirleri	4	—
<i>xx</i> : Anakananın tarihinde dramatik bir dönem	5	—
<i>S. P. Gueye</i> : Afrika'da emperyalizmin taktiği	6	—
<i>xx</i> : Yeni-sömürgecilik koşullarında gelişmenin yasal sonucu	6	—
<i>xx</i> : Yeni eğilimler, eski zincirler	7	672
<i>xx</i> : Yeni-sömürgecilik politikasının kıskacında	7	—
<i>xx</i> : «Kuzey-Güney diyalogu» belgisinin ardında yatanlar	8	—
<i>J. S. Colmenares</i> : Çelişkilerin keskinleşmesi ve bağımlılığın artması	8	753
<i>N. Aşhab</i> : Halk dize gelmedi, savaşım sürüyor	10	968
<i>I. A. Amer</i> : Afrika'da açlık	10	—
<i>R. Mauge, T. Hidalgo, J. G. Zabala, A. Santistevan</i> : Ekvador'da sol'un birliğinin önündeki engel nedir?	11	1091
<i>Y. Dadoo</i> : Güney Afrika'da ırkçı rejimin bunalımı	12	—
<i>J. Carrera, O. Sanchez, J. Barrios</i> : Nikaragua saldırı tehlikesi karşısında	12	—
<i>I. Tabari</i> : Dinin devrimimizdeki rolü	12	1213

Belgesel materyaller

<i>xx</i> : Gelişmekte olan ülkeler: Gerikalımlık ve bunun giderilmesiyle ilgili sorunlar	2	178
<i>V. B.</i> : Açık ırkçılık	3	—
<i>xx</i> : Uluslararası gangsterliğin buzdağı	4	389
<i>A. Stavrou</i> : Washington'un insanlık düşmanı adımı	7	670

Baskı ve kovuşturmalara karşı

— Pakistan'da	1	—
— Haiti'de	2	—
— Türkiye'de	3	302
— Uruguay'da	8	—
— Paraguay'da	10	—

KOMÜNİSTLER VE YİĞİNSAL İLETİŞİM ARAÇLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar

<i>H. Blanco</i> : Adı yüzlerce, tirajı milyonlarca	1	—
<i>P. Varkonyi</i> : Gazete sayfalarında ekonomi	2	—
<i>G. Scabowski</i> : Basının etkinliği	4	—
<i>A. Constan</i> : Komünistlerin canlı sözü	5	—
<i>V. Afanasyev</i> : Parti gazeteciliğinden çıkarılan bazı dersler	5	477
<i>O. Cmoşik</i> : Basını yönetmenin ilkeleri	7	—
<i>A. Rauber</i> : Gerçeğin sesi, savaşım aracı	7	—
<i>xx</i> : Doğru sözü silahla yokedemezsiniz	8	784
<i>J. Barrios</i> : Radyo Venseremos	10	950
<i>xx</i> : Yeni uluslararası enformasyon düzeni yolunda	10	954
<i>xx</i> : Gazete bayramları	9, 11, 12	—

Kitap tanıtımları

<i>J. Alexander</i> : Toplumun dışındakiler	1	—
<i>J. West</i> : Uçuruma giden yol	3	285
<i>V. Vallejo</i> : Halkla birlikte mi, yoksa ona karşı mı?	4	—
<i>V. Rasyannikov</i> : Çarpıklaştırılmış kırsal alanlar	8	794
<i>G. Matthews</i> : Eski görüşlerin esiri olanlar	10	—
<i>M. Sylvain</i> : Karmaşık kavramları anlaşılır hale getirmek	11	—

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve emekçileri adına, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin, dünyanın ilk federal çokuluslu işçi-köylü devletinin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Sovyet komünistlerini ve Sovyet halkını en yüce duygularla selamlar.

SSCB'nin doğuşu, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin sonucudur. Kızıl Oktobr, sömürün, sosyal ve ulusal ezginin her türüne son verdi. O, halkların, ulusların tarihsel yaratıcılığını şahlandırdı. İşçi sınıfı erkini kurdu. Üretim araçları üzerindeki özel iyelik yok edildi. Bu, tüm ulusların, halkların gönüllü birlik ve dayanışma içinde özgürce gelişmelerinin temeli oldu.

SSCB'nin kurulması, Leninci Bolşevik Partisi'nin en yüce kazanımlarından biridir. SSCB, çok uluslu yapısı, ardıcıl enternasyonalist ideolojisi, politikası, örgütlenme ve çalışma ilkeleriyle donatılmış SBKP'nin başı göklerde bir anıttır. Lenin'in ide ve ülkülerinin günümüzde yaşayan, canlı bir verisidir. SSCB, Lenin'in milliyetçiliğe, şovenizme, ulusal nihilizmin her türüne karşı aldığı uzlaşmaz tutumun somut doğrulanması, yaşama geçmesidir.

Sovyetler Birliği halkları, yalnız gelişmiş sosyalist toplumu kurmakla kalmadılar. Onlar, emperyalistlerin her tür saldırılarını boşa çıkardılar. Büyük Anayurt Savaşında bu kardeş uluslar ve halklar, insanlık tarihine en ünlü yiğitlik destanları yazdılar. Bu olgu, Sovyetler Birliği Komünist Partisi öncülüğünde Sovyet insanların kaynaşmasının eşsiz, kalıcı bir simgesidir.

SSCB'nin kurulması, yeryüzünde eşi görülmedik bir kültürel gelişmenin temeli oldu. Bilim, teknik ve kültürel atılımlar, yepyeni bir Sovyet insanının oluşmasını sağlamakla kalmadı. Yepyeni bir Sovyet kültürünün de ortaya çıkmasına neden oldu. Özü sosyalist, ulusal biçimleri değişken, tinselliği enternasyonalist olan bu Sovyet kültürü, bugün yalnızca SSCB'deki ulusları ve halkları kaynaştırmakla kalmıyor. Dünya çapında etkinlik ve saygınlık uyandırıyor. Halkların özgürlük savaşlarına esinleyici kaynak oluyor.

Sovyet halklarının ve uluslarının kardeşliği, Leninci ilkeler üzerinde ku-

ruhan birliği, Sovyet Anayasası'nda somutlanmıştır. Bu, en geniş, en sağlam sosyalist demokrasinin anayasasıdır. Sovyetler Birliği'nde Halk Devleti, böyle si bir demokrasi üzerinde kurulmuştur. Hangi ulustan, hangi halktan olursa olsun, herkes eşit olanaklarla toplumun her düzeyinde söz ve karar sahibidir. Sosyalist demokrasi, Sovyet Anayasası'yla tağlanmıştır.

SSCB, Kızıl Oktobr'un, yüce Lenin'in dünyaya haykırđıđı Barış ilkesini, politikasına temel yapmıştır. Anayasasına koymuştur. SBKP'nin XXV. ve XXVI. Kongreleri, bu barış savaşınının programını oluşturdu.

SSCB'nin kurulması, gelişip güçlenmesi, SBKP'nin ve Sovyet devletinin ardıcıl Leninci barış stratejisi, politikası, bugün insanlığın varlığı açısından yaşamsal önem taşıyor. Emperyalizmin en saldırgan çevreleri, özellikle de Amerikan emperyalizmi daha geniş ölülerde silahlanmaya, çatışmayı kızıştırmaya, dünyayı nükleer bir savaşın içine atmaya doğru gidiyor. Bu büyük tehlikeye karşı savaşta SSCB, dünya barış güçlerinin, dünya halklarının en sağlam, en büyük güvencesidir.

Yoldaşlar,

SSCB'nin kurulması ve 60 yıllık gelişmesi, tüm anakaralar halkları için olduğu gibi, ülkemiz için, işçi sınıfı ve halkımız için de gç ve esin kaynağıdır. Türkiye, sosyal ve ulusal ezginin en acı, en geniş boyutlara ulaştığı lkelerden biridir. Kürt ulusu üzerindeki sert baskı, bunun en kesin örneğidir. Bu baskı işçi sınıfına, onun politik ve sendikal örgütlerine, emekçi halkın ekonomik, sosyal, politik, demokratik hak ve özgürlüklerine yönelik baskılarla eş gidiyor. Halkımız, Amerikan emperyalizminin ve NATO'nun dmen suyunda yürüyen gerici egemen çevrelerin ulusal çıkarlara aykırı politikalarının acı sonuçlarını, her gün yaşıyor.

Yoldaşlar,

SSCB, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal bir devlet olarak varolması açısından da tarihsel bir etken olmuştur. Lenin'in ülkesi, emperyalist salgıncılara karşı halkımızın verdiği ulusal kurtuluş savaşını utkuya ulaştırmada en büyük destek oldu. O, ulusal bağımsızlığın kazanılmasından sonra da halkımıza, Türkiye Cumhuriyeti'ne diplomatik desteğini esirgemedi. Bugün lkemizde ulusal ağır bir endüstrinin kurulup geliştirilmesine temel olacak çok sayıda işletme, SSCB'nin desteğiyle kurulmuştur. SSCB, kurulduğu günden bu yana Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik sağlam, güvenilir, tutarlı ve dürüst bir politika izliyor. Emperyalist ülkelerin tersine, Türkiye ile olan tüm ilişkilerini eşitlik, karşılıklı yarar, egemenlik haklarına sayđı ilkelere temeli üzerinde, hiçbir nkoşula ve dayatmaya yol vermeyen doğrultuda sürdürüyor. SSCB'nin bu politikası, Türkiye işçi sınıfının, ülkemiz halkının umut ve isteklerini yansıtıyor. Ülkemizde gerçekçi çevreler, bunu övgüyle karşılıyor. Türk-Sovyet ilişkilerinin gelişip güçlenmesi bölgede

ve dünyada barışı büyük bir katkıdır. TKP, bugüne dek olduğu gibi, bundan böyle de Türkiye Cumhuriyeti ile SSCB arasındaki ilişkilerin gelişip güçlenmesi için elinden geleni yapacaktır.

Yoldaşlar,

Bugün 270 milyonluk Sovyet halkı, destanlarıyla, eşsiz girişimlerle ve tarihsel kazanımlarla SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümünü kutluyor. Bu, eşsiz bir bayramdır. Tüm dünya halklarını esinlendiren, yeryüzünde yepyeni bir devlet düzeni kuran ve geliştiren, ulusal ve sosyal kurtuluşu simgeleyen SSCB, insanlığın yarınını somutluyor. Bu süreci yaratan Sovyet halkına, bu süreci yönlendiren Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne şan olsun!

Yaşasın Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği!

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

8 Aralık 1982

Yunanistan Komünist Partisi XI. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Yunanistan Komünist Partisi'nin XI. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kongreniz, barışı savunma, yumuşama politikasını sürdürme, insanlığı nükleer bir savaştan koruma savaşımı açısından belirleyici bir dönemde toplanıyor. Amerikan emperyalizmi ve NATO elebaşları sosyalist ülkelerle çatışma, tüm ilerleme güçlerine yönelik saldırılarını artırma yolundadır. Bu gidişi geleme görevi, dünya komünist hareketinin önünde duruyor. Bu savaşımında Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeler, tüm barış güçlerinin en güvenilir dayanağı, en güçlü desteğidir. Oktobr Devrimi'nin 65. ve SSCB'nin kuruluşunun 60. yıldönümü sırasında XI. Kongrenizin toplanması, onun bölgemizde ve dünyada barışı savunma yolunda alacağı kararlar, tarihsel bir önem taşıyor.

Kongreniz, Yunanistan'da değişiklik isteminin geniş yığınları sardığı, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme yolunda eylemlerin yükseldiği bir dönemde toplanıyor. Yunanistan komünistleri, gerçek bir politik değişiklik için, yerli ve yabancı tekellerin egemenliğine son vermek için, emekçilere insanca bir yaşam sağlamak için vargüçleriyle çalışıyorlar. XI. Kongre'nin bu yolda önemli bir adım olmasını dileriz.

Bugün gerici askersel diktatörlük koşullarında, sert terör, ağır baskılar ve saldırılar altında partimiz, Türkiye komünistleri çetin bir savaş veriyor. Bu savaş, gericiliğe, tüm demokratik hakları yok eden işbirlikçi tekelci burjuvaziye balyoz olan cuntaya, askersel diktatoraya karşıdır. Bu savaş, Amerikan emperyalizminin ülkemizi bölgede bir sıçrama tahtası yapmasına, cuntanın buna maşa olmasına karşıdır. Bu savaş, işçi sınıfının, emekçi halkın ekonomik, politik-sosyal ve kültürel tüm haklarını kısıtlayan, Reagan yönetiminin dümen suyunda yürüyen, ulusal onuru çiğneyen, anayurdu 45 milyon halkı uçurumlara, serüvenlere doğru iten cuntaya karşıdır.

Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi'yle Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla sınımsız bağlıdır.

Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi'nin XI. Kongresi'ne büyük başarılar diler.

Yaşasın Türkiye-Yunanistan Komünist Partilerinin Leninci, savaşkan dayanışması!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

12 Aralık 1982

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Yunanistan Komünist Partisi XI. Kongresinde yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Türkiye komünistleri adına Yunanistan Komünist Partisi'nin XI. Kongresini, bu yüce forumunuzu içten, en sıcak duygularla selamlarım. Sizlere, sizler aracılığıyla Yunanistan işçi sınıfına, tüm halkına Türkiye işçi sınıfının, ülkemiz halkının kardeşlik, dostluk selamlarını iletirim.

Bize candan bir ilgi, kardeşçe konukseverlik gösterdiniz. Sağ olun, var olun!

Yoldaşlar,

Bugün, başta Sovyetler Birliği, tüm sosyalist ülkeler topluluğu, dünya komünist, işçi, ulusal kurtuluş hareketleri çok çetin bir görevin üstesinden gelmek savaşı veriyor. Bu savaş, yayılmacı Amerikan emperyalizminin, NATO elebaşlarının körükledikleri, dürtükledikleri silahlanma yarışını durdurmak savaşıdır. Bu savaş, insanlığın varlığını yok etmeye yönelik, termo-nükleer bir savaş önlemek savaşıdır. Bu savaş barışı temelli kalıplaştırmak, yumuşamayı sürdürmek, geliştirmek savaşıdır. Ülkelerimizin, halklarımızın yazgısı, geleceği böylesi bir savaşın içindedir.

Reagan yönetimi, en saldırgan emperyalist, gerici çevreler yumuşamayı baltalıyor, silahlanmaya hız veriyor. Pentagon kanatlı, kanatsız, denizde, havada, karada, uzayda kullanılacak orta, uzun menzilli yeni tip nükleer füzeler, uçak ve bombalar hazırlıyor. Sovyetlerle yaptığı bu yolda silahlanmaya gitmeme, dengeyi bozmama sözleşmelerini Washington kabaca çiğniyor. Böylece, tek yanlı, kendisine üstünlük sağlamak, dünyaya ağaç, egemen kesilmek rotası izliyor. Neki, ne kadar canavarlaşırsa canavarlaşsın, emperyalizm, eskisi gibi, istediği gibi borusunu öttüremiyor. Bu savaşta halkların arkasında Lenin'in devleti, güçlü sosyalist ülkeler var. Reaganların dengeyi kendilerinden yana bozma, silahlanmada kendilerine üstünlük sağlamak, istediklerini dayatmak davranışlarına Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin açık, kesin yanıtı, somut, yapıcı barış önerileri tüm dünyayı saran halkların barış savaşına yeni bir güç kazandırmıştır.

Halklarımızın emperyalizme, iç gericiliğe, zorbalık ve diktatörlüklere karşı savaşlarda edindikleri uzun deneyleri vardır. Yunanistan komünistlerinin, işçi sınıfının, Yunanistan halkının diktatörlüklerin çeşitlerinden çektiklerini, tüm dünya kamuoyu gibi, biz, halkımız daha yakından gördü. Bugün bizim çektiklerimizi, dünya da, sizler de görüyorsunuz. Ne ki,

ne bugünkü Yunanistan, ne bugünkü Türkiye eskisi gibi değildir. Bizim savaş koşullarımız çok ağırdır. Sizininki değişik, neki, kolay da değildir. Yunanistan Komünist Partisi'nin, çetin savaşlarda elde ettiği her başarıdan, onun gelişmesinden en büyük sevinci duyuyoruz. Bu başarılar, bu kazanımlar bize savaşta güç kaynağı oluyor. Acı, tatlı deneylerinizden ders çıkarmaya çalışıyoruz.

Yoldaşlar,

Yayılmacı Amerikan emperyalist çevrelerinin, NATO elebaşlarının Doğu Akdeniz'le, bölgemizle ilgili politikaları, kuşkusuz, onların dünya çapındaki politikalarından ayrı değildir. Bunlar, özellikle çalın Reagan yönetimi, birbirini tümleyen bir politika izliyor. Bir yandan topraklarımızda daha da üslenmeye, bu saldırı üslerini genişletmeye, yenilerini kurmaya çalışıyor. Bu yönde değişik yöntemler, hem yemleme, hem zorlama, hem provokasyonlarını artırma, hem yerli ajanlarını daha yoğun kullanma, entrikalar çevirme planları uyguluyor. Amerika öteden beri hem Türkiye'de, hem Yunanistan'da en gerici çevrelere dayanmış, bunların aracılığıyla iki ülkeyi de NATO'ya sokmuştur. Türkiye ve Yunanistan'da gerici egemen çevreler arasındaki çelişkilere kendi çıkarları için yararlanmak istemiştir. Bugün de Yunanistan'a karşı cuntayı kullanıyor.

Türkiye'de sağcı, gerici bir askersel cunta var. Yiğınlar, ilerici güçler üzerinde sürekli ağır baskılar var. Sert terör var. İşçi sınıfının, halkımızın uzun, çetin savaşlarla elde etmiş oldukları tüm demokratik hak ve özgürlükler kökünden kaldırılmıştır. Tutuklamalar yığınsal, sürekli gidiyor. Tutuklanan komünistlere, ilerici yurtseverlere, özellikle Doğu illerinde Kürt halkına karşı Ortaçağın işkence yöntemlerini gölgede bırakan kanlı bir terör gidiyor.

Pentagon, CIA, Türkiye'deki bu baskı, terör sistemini, işbirlikçi, tekeli burjuvazinin, ona balyoz olan cuntanın bu tutumunu destekliyor. Yayılmacı Amerikan emperyalistleri NATO'ya komuta edenler, bölgemizde, Yakın Doğu'da en gerici çevrelerden «yeni», Camp David biçimi bir blok oluşturma planını da alttan alta işliyorlar. Partimiz, TKP, tüm entrikalara, emperyalistlerin halkları birbirine karşı kışkırtma, «ayıp, buyur» politikalarına karşı sürekli savaşıyor. Halkımızı uyarıyor. Barış ve yumuşama savaşını başa alıyor. ABD yönetiminin saldırgan planlarına, Washington'un dümen sularında yüzme politikası güden ve demokrasi güçlerine faşist yöntemler uygulayan cuntaya karşı halk direnişi, Ulusal Demokratik Cephe oluşturmak için savaş sorunu bugün daha da yakıcı oluyor.

Yunanistan'da anti-emperyalist halk hareketi, üslere, NATO'ya karşı direniş gelişiyor, güçleniyor. Kasım ayında Atina'da büyük bir barış gösterisi oldu. Bu görkemli gösteride: «Yunanistan NATO'dan çıkmalı!», «Amerikan üsleri sökülmeli, atılmalı!» belgileri yer alıyordu. Bu olgu,

halklarımızın barış, özgürlük, demokrasi, sosyal gelişme yolunda verdikleri savaşın bir olduğunu en iyi yansıtıyor. TKP saldırgan NATO'ya üyeliğe karşıdır. Halkımız, Anadolu'da, topraklarımızda Amerikan saldırı üsleri, atom başlıkları, yığınakları istemiyor. Amerikan çevik kuvvetlerinin Türkiye'deki üsleri kullanması anlaşmasına, yeni üslerin kurulmasına, Avrupa'nın göbeğine orta menzilli roketlerin yerleştirilmesine karşı çıkıyor. Halkımız atom cehenneminde kül olmak değil, yaşamak, varolmak istiyor.

TKP, sürekli değişmez bir dirençle, Kıbrıs'taki Türk savaş birliklerinin, tüm yabancı askersel güçlerin çıkmasını, buradaki Amerikan, İngiliz üslerinin sökülüp atılmasını istiyor. Yeşil Ada'nın egemenlik hakları, toprak bütünlüğü, bağımsızlığı tam olmalıdır. İki toplum, uzun yıllar bir arada yaşamışlar, gene de kardeşçe yaşamak istiyorlar.

Yunan, Türk, Kıbrıs halklarının çıkarları, istekleri birdir. Ortak düşmanlarımız birdir. İrdelenen, öne çıkarılan Ege sorunu, Helsinki Sonuç Belgesi, uluslararası anlaşmalar ve pratik temelinde, iki ülke halklarının egemenlik, ulusal bağımsızlık hakları gözönünde tutularak barışçıl yoldan çözümlenmelidir. Böylesi bir çözümün doğruluğuna inanıyoruz. Hangi yandan gelirse gelsin şövenizme, halkları birbirine karşı kışkırtma politikasına kesinlikle karşıyız. Aradaki anlaşmazlıklar, NATO'nun dışında, emperyalist karışma olmadan pek güzel çözümlenebilir.

Yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi'yle Yunanistan Komünist Partisi arasındaki kardeşçe bağlar, bu partilerin kuruldukları günlerden bu yana, en sağlam temeller üzerinde gelişip pekişiyor. Bizi böylesine birbirine bağlayan, en başta Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmi ilkeleridir. Her iki parti, yüce Lenin'in partisine, Sovyet devletine, sosyalist dünya sistemine, onun ardıcıl barış ve halkların dostluk politikasına özel bir önem veriyor, onu gözbebeği gibi koruyor.

Sonra. Partilerimiz arasında, eski kuşakların bir savaş, kimileriyle bir arada çalışma gelenekleri var. Bir örnek. Yirmili yıllarda, partimizin İstanbul il komitesi üyesi yiğit komünistler vardı. Bunlardan Kalomenos yoldaş komitenin sekreteriydi. Bu yoldaşı polis Türkiye'den sürdü. Yunanistan'a gitti. Çok sonradan öğrendik. Bu yoldaş, Beloyanis'le birlikte kurşuna dizilmiştir. Ben, ne bu işçi komünist yoldaşımı, ne yüzlerce tanıdığım ve çoğunun savaşlarda göstermiş oldukları batırlıkları belleğimde, anılarımda taşıyorum. Partimizin yeni kuşaklarına bu yoldaşlık bağlarını, canlı biçimleriyle aşlamayı kendimize bir borç biliyorum.

Yoldaşlar,

Biz Yunanistan'daki gelişmeleri dikkatle izliyoruz. Son yerel seçimlerde büyük başarılar sağladınız. Bu başarılarınız, bu olgu, partinizin izlediği

ilkeli, ardıcıl, Leninci birlik politikasının somut bir sonucudur. YKP, Yunanistan proletaryasının, tüm halkın en iyi isteklerini canla başla yerine getiren, yığınlara gerçek bir değişim için ışıklı çevren açan, alternatif koyan halk demokrasisi ve sosyalizm için savaşılan deneyli bir partidir.

XI. Kongreniz, hem iç, hem uluslararası karmaşık koşullar içinde yapıyor. Kongrenize çalışmalarında, alacağı kararları yerine getirmenizde sizlere büyük başarılar dilerim.

Bizi böylesi bir kongreye çağırdığınızdan ötürü Sizlere, ayrıca Merkez Komitesi'ne, Genel Sekreter Florakis yoldaşa en içten, en sıcak duygularımı sunarım.

Yoldaşlar!

Kongreniz belgelerinde, Florakis yoldaşın raporunda ve söz alan değerli yoldaşların konuşmalarında Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma en içten, en sıcak biçimde dile getirildi. Yoldaşlar, Siz, bunları yalnızca sözde bırakmadınız. Bizler, bu sıcak, bu özverili dayanışmayı çok somut yaşadık. Yaşıyoruz da. Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Türkiye komünistleri adına, bu enternasyonalist dayanışma nedeniyle Sizlere en içten sevgi ve saygılarımı iletirim.

Yaşasın ünlü Yunanistan Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Partiniz Merkez Komitesi üyesi, büyük sanatçı Louis Aragon'un kay-
bından duyduğumuz derin üzüntüyü ve başsağlığı dilekelerimizi iletmek
isteriz. O, yaşamını ve yaratıcılığını barış, özgürlük sosyalizm için sava-
şına adanmış komünist bir sanatçıydı. Yapıtlarıyla yalnız Fransa'da değil,
Türkiye'de ve tüm dünyada faşizme, savaşa, emperyalizme karşı savaşıma
katkıda bulundu, bulunuyor.

Louis Aragon gibi, Nazım Hikmet gibi çdğımızın büyük sanatçılarının
partilerimiz, komünist hareket içinden çıkması uğrunda savaştığımız yüce
ülkülerin haklılığının, doğruluğunun, insalcılığının en güzel kanıtlarıdır.
L. Aragon'un Fransız Komünist Partisi'nin saflarında yetişmiş olmasından
biz Türkiyeli komünistler her zaman haklı bir övünç duyduk, duyacağız.

Yoldaşlar,

Deneyimimizle biliyoruz, Louis Aragon gibi büyük sanatçılar ölümsüz
savaş arkadaşlarımızdır. Yapıtları derin hümanist ve enternasyonalist içe-
rikleriyle komünist hareketin elinde aşınmaz silahlardır. İlerici, barış-
sever insanlık için tükenmez esin kaynağıdır.

Louis Aragon'un kaybindan duyduğunuz acıyı paylaşır, anısı önünde
saygıyla eğiliriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

28 Aralık 1982

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Adı ve yapıtları çağlar boyu yaşayacaktır	1
<i>Arvid Peleşe</i>	
Parti denetiminin demokratik özü	7
<i>Alvaro Cunhal</i>	
Portekiz değişimler eşiğinde	20
<i>İbrahim Malik, Raul Valdes Vivo, Vusizwe Seme</i>	
Emperyalizmin stratejisinde bölgesel çatışmaların yeri	31
xx: «Yığın kültürü» veya yığınlar için kültür	35
<i>J. Faria, H. Mujica, A. Martin, S. Melendez, J. A. Paz Galarraga, J. A. Rangel, J. Escalona</i>	
Birliğe doğru çetin yol	49
<i>Felipe Rodrigues</i>	
Halk savaşıminin sonucu	60
xx: 80'li yılların gençliği: Sosyal tablonun çizgileri	67
xx: 1983'te dergimiz 25. kuruluş yıldönümünü kutlayacak	77
xx: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 1982 yılında ele aldığı ana konular	79

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP Merkez Komitesine mesajı	88
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP XI. Kongresine mesajı	90
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP XI. Kongresinde yaptığı konuşma	92
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP Merkez Komitesine mesajı	96

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi 40 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 40 lira